

YOUR GUIDE TO LIVING INDEPENDENTLY

For Ukrainians living in Kerry

ПОСІБНИК ІЗ САМОСТІЙНОГО ПРОЖИВАННЯ

для українців, котрі живуть в Керрі

TREOIR MAIDIR LE MAIREACHTÁIL NEAMHSPLEÁCH

do Úcránaigh atá ina gcónaí i gCiarraí

ПОСІБНИК ІЗ САМОСТІЙНОГО ПРОЖИВАННЯ

для українців, котрі живуть в Керрі

ПОСІБНИК ІЗ САМОСТІЙНОГО ПРОЖИВАННЯ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ, КОТРІ ЖИВУТЬ В КЕРРІ

Це видання містить широкий спектр практичної та корисної інформації для українців, які планують переїхати у нове житло або вже переїхали у нове житло скориставшись послугами надання житла під заставу чи орендувавши приватне житло.

Проживання та ведення приватного домогосподарства в Ірландії відрізняється від проживання в Україні; тому ми створили низку вказівок, які допоможуть вам у цьому новому досвіді.

Було вжито всіх необхідних заходів, щоб інформація в Посібнику із самостійного проживання була точною на момент публікації. Зверніть увагу, що ця інформація не є юридичною консультацією, а її аспекти можуть змінитись в майбутньому.

Підготовлено: червень 2023 року

Цей посібник із самостійного проживання підготовлено Координаційною групою графства Керрі, підрозділом Форуму реагування громади Керрі.

КООРДИНАЦІЙНОЮ ГРУПОЮ ГРАФСТВА КЕРРІ

KASI – Центр підтримки іммігрантів Кілларні

TIRC - Міжнародний ресурсний центр Тралі

Сімейний ресурсний центр Лістоуел

Сімейний ресурсний центр Південно-західного Керрі

Сімейний ресурсний центр Кенмар

Товариство розвитку Південного Керрі (SKDP)

Розвиток північного, східного, західного Керрі

Рада графства Керрі

Волонтерський центр Керрі

Інформаційні служби для громадян

Рада з освіти та навчання Керрі

Служба молоді єпархії Керрі

Управління з питань охорони здоров'я, техніки безпеки та охорони праці (HSE)

Розроблено: Ірина Пуздря – SKDP

ЗМІСТ

ЧАСТИНА 1

- Угоди 04
- Рада з питань оренди житла 05
- Обслуговування нерухомості..... 06

ЧАСТИНА 2

- Електроенергія 09
- Опалення..... 16
- Вода..... 21
- Широкосмугові мережі, телебачення та телефон 23
- Сміття 26
- Здоров'я та безпека 30
- Доставка їжі..... 32
- Придбання автомобіля 33
- Стоянка..... 35
- Громадський транспорт 36

ЧАСТИНА 3

- Соціальна допомога..... 37
- Побутові пільги..... 38
- Фінансовий добробут 39

ЧАСТИНА 4

- Корисні веб-сайти..... 42

ЧАСТИНА 5

- Додатки – Зразок договору 50

ЧАСТИНА 1

Житло

УГОДИ

У випадку приватного житла чи житла під заставу необхідно укласти договір оренди між особою чи родиною та орендодавцем. Кожна доросла особа, котра проживає в об'єкті нерухомості, повинна бути включена в оренду. Родині та орендодавцю слід познайомитись та обміняти контактною інформацією. Якщо існують мовні бар'єри, може бути корисно домовитись між орендодавцем і сім'єю про спілкування через WhatsApp або електронну пошту, що дасть змогу використовувати перекладач Google.

ВИДИ ЖИТЛА

Житло під заставу (виплата за житло)

Особа, яка надає житло за схемою виплати за житло, також відомою як житло під заставу, повинна забезпечити безпечність житла та його відповідність певним мінімальним стандартам. Стандарти були запроваджені для цієї Схеми, щоб гарантувати безпеку всіх зацікавлених осіб. Цей стандарт застосовуватиметься навіть у тих випадках, коли житло є кімнатою в будинку претендента. Більше інформації про стандарти житла можна знайти на сайті gov.ie - Стандарти житла для схеми з виплатою за житло (www.gov.ie)

- Якщо ви проживаєте в будинку за схемою виплати за житло, необхідно укласти договір. У Додатку 1 наведено зразок Ліцензійної угоди.
- Зверніть увагу, що договір Ради з питань оренди житла (RTB) не застосовується, якщо ви проживаєте в житлі під заставу/за схемою виплати за житло.

Приватне житло

Приватне орендоване житло – це **коли ви орендуєте будинок чи квартиру в орендодавця або агентства нерухомості**. Усе приватне орендоване житло повинно відповідати мінімальним стандартам (стандарти для орендованих будинків), встановленим Житловими нормами 2019 року. Усі приватні договори оренди житла повинні бути зареєстровані в Раді з питань оренди житла (RTB). Увійдіть на веб-сайт, щоб переглянути зразки договорів і перевірити, чи зареєстроване місце проживання, а також для отримання додаткової інформації. www.rtb.ie

Приватне спільне житло

У приватному спільному житлі ви можете орендувати окрему кімнату в будинку або квартирі та спільно користуватись житловою площею, тобто кухнею та вітальнею. Орендарі, як правило, спільно оплачують витрати по рахунках з комунальних платежів. Наприклад, інтернет і телебачення коштують 50,00 євро на місяць. Потім ці витрати діляться порівну між усіма орендарями. Іноді рахунки з комунальних платежів включені в орендну плату, що сплачується щомісяця. Це має бути зазначено у вашому договорі з орендодавцем. Якщо ви спільно проживаєте в будинку, також бажано скласти список правил спільного проживання з людьми, з якими ви живете.

У Додатку 2 наведено зразок Договору спільного проживання.

Порада: при подачі заявки на приватне житло ми рекомендуємо, якщо це можливо, отримати рекомендаційний лист від менеджера з надання державного житла чи місцевої організації.

РАДА З ПИТАНЬ ОРЕНДИ ЖИТЛА (RTB)

Рада з питань оренди житла (RTB) є незалежним державним органом. Їх роль полягає в реєстрації орендних відносин, регулюванні сектору оренди житла в Ірландії та управлінні службою вирішення спорів.

Якщо ви збираєтесь орендувати приватне житло, будинок має бути зареєстрований у Раді з питань оренди житла (RTB). Ви можете перевірити, чи зареєстровано житло, що здається в оренду, на сайті RTB. Веб-сайт також надає інформацію про ваші права та обов'язки як орендаря та права та обов'язки вашого орендодавця. Це чудове джерело інформації щодо оренди житла в Ірландії. www.rtb.ie

УКРАЇНСЬКА КРИЗОВА ГРУПА ТИМЧАСОВОГО РОЗМІЩЕННЯ (UCSTAT)

Якщо переїзд з державного житла в приватне орендоване житло або житло під заставу вам не підходить. Особам, яким надано тимчасовий захист, може бути дозволено повторно подати заявку на отримання житла, що фінансується державою. Заявки розглядаються в індивідуальному порядку. Зверніть увагу, що розташування та стандарт наданого житла не гарантуються. Для отримання додаткової інформації зверніться до Української кризової групи тимчасового розміщення (UCSTAT) за адресою ukrainetempaccom@equality.gov.ie

Обслуговування нерухомості

Орендодавець несе відповідальність за те, щоб ваш дім був безпечним і здоровим для проживання, а також у хорошому стані. Ви, орендар, будете нести відповідальність за утримання помешкання та його вмісту в належному стані та повідомляти своєму орендодавцю, коли потрібен ремонт.

Договір У разі оренди житла, незалежно від того чи це кімната чи весь дім, необхідно скласти та підписати Договір. Важливо прочитати договір перед підписанням. Він може містити суму орендної плати та термін її оплати, необхідні застави та перелік речей, які надаються вам в користування в будинку, орендарем, наприклад меблі та електроприлади.

Застава: При здачі житла в оренду орендодавець зазвичай утримує застава. Після закінчення договору оренди вона покриває заборгованість по орендній платі, заборгованість за рахунками або пошкодження, що перевищують нормальний знос. Застава, що вимагається, зазвичай дорівнює місячній орендній платі, тобто якщо ваша орендна плата становить 1000 євро на місяць, можливо вам доведеться сплатити ще 1000 євро перед тим, як переїхати у своє житло. Від вас не можуть вимагати сплати оренди наперед більше ніж за два місяці. Нижче наведено корисні веб-сайти для отримання додаткової інформації.

www.rtb.ie та www.citizeninformation.ie

Додаткова оплата: залежно від того, де ви орендуєте житло, можуть стягуватись інші платежі. Наприклад, якщо ви орендуєте житло в житловому комплексі, від вас може вимагатись оплата за обслуговування будинку/послуги з управління. Ці платежі можуть покривати різні витрати, такі як страхування, загальне технічне обслуговування, ремонт, збір і вивезення сміття, прибирання, озеленення, благоустрій та послуги безпеки. Також може вимагатись сплата зелених зборів. Якщо ви живете в житловому масиві, вас можуть попросити зробити внесок у догляд за зеленими зонами. Перелік усіх платежів повинен міститись у вашому договорі.

Використання великої побутової техніки - веб-сайт, де ви можете знайти всі посібники з використання <https://www.espares.ie/usermanuals> (може бути російською) - сфотографуйте марку та серійний номер.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ОРЕНДАРЯ

- контролювати рівень шуму після 22 години
- **Гості** – за попередньою домовленістю з господарем – і тільки найближчі родичі можуть ночувати в будинку.
- Інші люди повинні бути включені в договір, щоб проживати в будинку.
- **Якщо у вас особливий випадок, радимо з поваги повідомити про це сусідам.**

ДОМАШНІ ТВАРИНИ

У вашому договорі повинно бути зазначено, чи дозволено тримати домашніх тварин у вашому помешканні, і це має бути обговорено між вами та орендодавцем до переїзду у ваше житло. Якщо вам дозволено тримати домашніх тварин і ви маєте собаку, за законом ви зобов'язані мати реєстраційне свідоцтво на собаку. На собак віком від чотирьох місяців необхідно мати реєстраційне свідоцтво. На цуценят віком до чотирьох місяців, які все ще знаходяться з матір'ю, реєстраційне свідоцтво не потрібне. Проте коли вони залишаються без матері, на них необхідне реєстраційне свідоцтво. Собаки-поводирі звільняються від реєстрації. Якщо ваша собака перебуватиме в Ірландії більше 30 днів, на неї необхідно буде отримати реєстраційне свідоцтво. Щоб отримати реєстраційне свідоцтво на вашу собаку зверніться до місцевого [відділення пошти](#). Індивідуальна ліцензія на собаку коштує від 20 євро.

В Ірландії місцеві органи влади несуть відповідальність за контроль за собаками відповідно до [Закону про контроль за собаками 1986 року](#). Відповідно до цього закону вони можуть вилучати собак, накладати штрафи та позиватись на власників до суду. Якщо ваша собака поранить людей або худобу, ви будете нести відповідальність, тому ваша собака завжди повинна бути на повідці, коли ви вигулюєте її, особливо в сільській місцевості. В деяких громадських парках та на пляжах вимагається постійно тримати всіх собак на повідці. Зазвичай біля входу висять оголошення стосовно собак.

Ваша собака повинна носити нашійник із зазначенням її клички та адреси. Якщо ви не дотримуетесь цього правила, вас можуть оштрафувати на місці. Крім того, ваша собака має бути чіпована ветеринаром і зареєстрована в спеціальній базі даних на момент досягнення 12-тижневого віку. Якщо ви плануєте перевезти свою собаку до Ірландії, наявність мікрочіпа є обов'язковою вимогою для всіх собак, яких ввозять до Ірландії.

У громадських місцях, додатково до викладених вище правил, наступні породи собак повинні бути в наморднику, на двометровому повідці і їх повинні вести та контролювати особи старше 16 років: американський пітбультер'ер, англійський бультер'ер, стаффордширський бультер'ер, бульмастиф, доберман-пінчер, ротвейлер, акіта-іну, тоса-іну, бандог.

Власник собаки зобов'язаний прибирати послід за своєю собакою у всіх громадських місцях. У деяких громадських парках є спеціальні урни/мішки для утилізації собачого посліду. Якщо ви не приберете за своїм домашнім улюбленцем, то можете на місці отримати штраф у 150 євро.

Вакцинація ваших домашніх тварин важлива для їхнього здоров'я та захисту від смертельних інфекційних хвороб. Ваш ветеринар надасть карту вакцинації, у якій вказуються щеплення, які були зроблені вашій тварині, і дати наступної ревакцинації. Це важливий документ, тому надійно зберігайте його. Собак щеплюють від чуми, гепатиту, парвовірусу, лептоспірозу та розплідникового кашлю. Цуценятам слід робити щеплення у віці 6-9 тижнів, а потім ще раз у 10-12 тижнів. Вони будуть повністю захищені через два тижні після другої вакцинації. Регулярні ревакцинації необхідні для підтримки імунітету вашої собаки на достатньо високому рівні, щоб захистити її від хвороб протягом усього життя. Ваш ветеринар надасть рекомендації щодо того, як часто необхідно робити щеплення вашій собаці. Котам роблять щеплення від котячого інфекційного ентериту (FIE), котячого грипу, вірусу лейкозу (FeLV) і хламідіофільозу.

ПРИСТОСУВАННЯ ТА ПРИЛАДДЯ

Більшість помешкань будуть повністю вмебльованими, але якщо вам потрібно придбати речі для свого нового дому, на вказаному нижче веб-сайті продаються вживані, а іноді й нові меблі та приладдя; www.donedeal.ie та www.adverts.ie. Якщо у вас фінансові труднощі, то ще один варіант – звернутись до місцевої організації Сент-Вінсент де Поль. Детальну інформацію про найближчий до вас офіс можна знайти на веб-сайті www.svp.ie

Як мені оплачувати рахунки за комунальні послуги?

Оплачувати комунальні послуги можна різними способами:

- через ваш банк або будівельне товариство.
- на пошті.
- онлайн через сайти постачальників; або
- у будь-якому магазині з табличкою «Pay zone».

Деякі компанії пропонують варіанти «попередньої оплати» рахунку (сплачуйте перед тим, як скористаетесь послугою), «оплачуйте по мірі використання» (оплачуйте під час використання послуги) або «рівномірно розподіліть рахунок» протягом року.

ЧАСТИНА 2

Електроенергія

ЗАРЕЄСТРУЙТЕСЯ В ЕЛЕКТРИЧНІЙ КОМПАНІЇ, СТВОРІТЬ ОБЛІКОВИЙ ЗАПИС

Для пошуку та реєстрації нових орендарів в електричній компанії в Ірландії виконайте наступні дії:

1. Запитайте в орендодавця свій MRPN (контрольний номер вимірювальної точки) і тип лічильника
2. Уточніть в орендодавця або агента з оренди, чи зареєстрована діюча електроенергетична компанія для будинку. Ця інформація повинна бути вказана в договорі оренди.

Якщо на будинок не зареєстровано жодної діючої електроенергетичної компанії, ви повинні знайти постачальника. Ви можете відвідати веб-сайт **Комісії з регулювання комунальних послуг (CRU)**, щоб знайти список ліцензованих постачальників електроенергії в Ірландії. Скористайтесь

наведеним нижче посиланням

<https://www.cru.ie/consumer-information/switch-supplier/energy-suppliers-in-ireland/>

Якщо на будинок зареєстрована діюча електроенергетична компанія, вам потрібно звернутись до неї. Потім надайте інформацію, яка може знадобитися для відкриття особового рахунку.

3. Порівняйте ціни та послуги різних постачальників і виберіть того, який найбільше відповідає вашим потребам і бюджету.

Найкращий спосіб порівняти різні компанії – відвідати www.bonkers.ie або www.switcher.ie

Кожен із цих постачальників пропонує різноманітні плани, які можуть відповідати різним потребам і бюджетам, тому варто поцікавитись ними, щоб знайти той, який підходить саме вам. Як правило, можна знайти плани зі змінними ставками, фіксованими ставками або поєднанням обох. Деякі постачальники також пропонують знижки за оплату прямим дебетом або реєстрацію онлайн, тому завжди варто перевіряти наявність діючих спеціальних пропозицій.

4. Зверніться до обраного постачальника і надайте йому свою нову адресу, дату заселення, MRPN, тип лічильника та іншу відповідну інформацію, яка може знадобитись для відкриття особового рахунку.
5. Потім постачальник надасть цінову пропозицію щодо споживання електроенергії та інформацію щодо інших витрат, пов'язаних із відкриттям особового рахунку.
6. Після того, як ви приймете цінову пропозицію, постачальник відкриє вам особовий рахунок і надасть інформацію про те, як в подальшому оплачувати ваші рахунки.
7. Обов'язково зніміть показання лічильників у день заселення, щоб точно відстежувати використання та уникнути суперечок із вашим постачальником.

СПОСОБИ ОПЛАТИ

Є різні способи оплати за електроенергію:

1. Попередня оплата за електроенергію - Це варіант оплати за використання, коли ви поповнюєте свій рахунок в якості кредиту, а споживання електроенергії вираховується з цього кредиту. Таким чином, ви платите лише за те, що використовуєте.
2. Прямий дебет - Цей варіант дає змогу щомісяця автоматично оплачувати рахунок за електроенергію. Ви надаєте інформацію про свій банківський рахунок, і сума до сплати автоматично знімається з вашого рахунку на дату оплати.
3. Онлайн-платіж - Можна також оплатити рахунок онлайн через веб-сайт постачальника комунальних послуг за допомогою дебетової чи кредитної картки.
4. По телефону - Більшість постачальників комунальних послуг в Ірландії

пропонують варіант оплати по телефону, коли ви здійснюєте оплату, зателефонувавши на гарячу лінію обслуговування клієнтів.

Важливо зазначити, що в Ірландії є різні постачальники електроенергії, тому варіанти та методи оплати можуть відрізнятися залежно від вашого постачальника. Завжди краще уточнити у свого постачальника інформацію про те, як оплачувати рахунок за електроенергію.

ВАШ РАХУНОК ЗА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЮ

У рахунку за електроенергію можна знайти такі дані:

1. Ціна за одиницю: це вартість одиниці електроенергії, яку споживає клієнт. Вартість одиниці може змінюватися в залежності від різних чинників, таких як час доби, пора року та вид тарифу.
2. Постійна плата: Постійна плата – це фіксована плата, яку клієнт сплачує за підключення до мережі та доступ до електропостачання.
3. ПДВ: У рахунках за електроенергію з клієнтів також стягується податок на додану вартість (ПДВ). Ставка ПДВ в Ірландії складає 13,5%.

З інструкцією з відкриття рахунку за газ або електроенергію можна ознайомитися тут:

<https://www.electricireland.ie/residential/help/moving-in-or-out/how-do-i-open-an-electricity-or-gas-account>

18 СПОСОБІВ ВИКОРИСТОВУВАТИ МЕНШЕ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЇ ТА ЕКОНОМИТИ ГРОШІ

Енергоефективність корисна для навколишнього середовища та вашого гаманця. Враховуючи це, ось список із 18 простих способів зменшити споживання електроенергії, зменшити рахунки та зробити свій внесок у збереженні планети

1. Переконайтесь, що ємність водонагрівача належним чином ізольована

Коли ми думаємо про прилади, які споживають найбільше енергії, ми відразу згадуємо сушильну машину чи електричний душ. Проте в більшості будинків підігрів води споживає більше енергії, ніж будь-що інше, та в деяких випадках може становити половину ваших річних витрат на електроенергію.

Ви можете зменшити витрати на підігрів води до 30%, за рахунок правильної теплоізоляції ємності водонагрівача. Хороший тридюймовий ізоляційний матеріал окупить себе миттєво та заощадить вам значні кошти. Крім того, серед багатьох ірландців існує помилкова думка про те, що вмикання та вимикання нагрівального елемента споживає більше енергії та що дешевше постійно підтримувати воду гарячою. Це неправда. Вмикайте нагрівальний елемент лише коли вам потрібна гаряча вода. Не залишайте його ввімкненим 24/7 – це збільшить ваш рахунок.

2. Економте гарячу воду

Економія води, в цьому випадку, гарячої води, принесе користь не лише для навколишнього середовища, але й для вашого гаманця. Як було сказано вище, на підігрів води витрачається багато енергії, тому не витрачайте її даремно. Під час миття рук, чищення зубів або миття посуду не залишайте кран гарячої

води відкритим надовго, оскільки ви в буквальному сенсі виливаєте гроші в каналізацію. І само собою зрозуміло, що душ зазвичай використовує набагато менше гарячої води, ніж ванна, особливо якщо ви придбаєте в душову лійку Есо. Тож заощаджуйте, приймаючи ванну лише тоді, коли вам справді потрібне довге та розслаблююче занурення! Або ще краще, встановіть душову кабінку і взагалі позбудьтеся ванни. Але приймаючи душ, постарайтесь не проводити в ньому більше п'яти хвилин. Якщо у вас вишукана процедура приймання душу (шампунь, а потім кондиціонер, скраб для тіла, маска для обличчя тощо), подумайте про те, щоб вимикати душ на одну-три хвилини, поки ви намилюєтесь та застосовуєте скраб. І ви навіть можете час від часу «побалувати» себе холодним душем – нам казали, що користь від цього величезна!

3. Використовуйте посудомийну машину

Посудомийна машина використовує приблизно вдвічі менше гарячої води, ніж ви використали б, якби мили посуд вручну. Отже, це добре як для навколишнього середовища, так і для вашого гаманця.

Посудомийна машина середнього класу може виконати повний цикл при 65 градусах використавши приблизно 1,5 одиниці електроенергії або 65 центів за нинішніми високими цінами (навіть менше, якщо ви запускаєте її вночі та маєте нічний лічильник або розумний лічильник). Просто слід вмикати її лише тоді, коли вона повністю завантажена. І немає потреби попереднього ополіскування (ви витрачаєте воду, крім того, таблетки для посудомийної машини очищують краще, коли є трохи бруду, до якого можна прилипнути).

4. Обирайте прання/миття за нижчої температури

До 80% енергії пральної або посудомийної машини йде на нагрівання води, а не на роботу машини. (Ось чому еко-прання часто займає набагато більше часу, ніж стандартне прання – вони нагрівають воду повільніше, щоб заощадити ваші гроші.) Тож, за можливості, обирайте прання одягу при 30 градусах, а також миття посуду при 50 градусах. Ваш гаманець буде вам вдячний, а кінцевий результат буде практично таким самим! Крім того, використовуйте машину лише при повному завантаженні. Хоча деякі новіші машини достатньо розумні, щоб знати, коли вони завантажені наполовину, більшість – ні.

5. Зменште температуру на термостаті

В більшості будинків в Ірландії встановлюють занадто високу температуру опалення, до 22 або 23 градусів. 20 градусів має бути достатньо (якщо так вам трохи прохолодно, одягніть краще додатковий шар одягу). Знижуючи температуру на один градус можна заощадити до 10% витрат на опалення.

6. Купуйте більше енергоефективну техніку

Якщо настав час замінити холодильник, пральну машину, сушильну машину чи порошок, то зараз найкращий час зробити це. Нещодавно оновлені рейтинги тепер варіюються від А до G, де А є найбільш ефективним. Додаткову інформацію про маркування енергоефективності читайте тут. Однак найбільш цінною інформацією є фактична кількість спожитої електроенергії за цикл або годину. Наприклад деякі ультрасучасні пральні та посудомийні машини можуть обробити повне завантаження приблизно за одну одиницю електроенергії (або приблизно

35-40 центів). Якщо ви перете по одному завантаженню на день, то можете заощадити 60 євро на рік у порівнянні зі старішими моделями, що окупить вашу нову пральну машину всього за кілька років!

7. Використовуйте розетку з таймером для освітлення

Розетка з таймером – це економічно ефективний і простий спосіб контролювати час увімкнення та вимкнення світла вдома. Вони недорогі – простіші коштують щонайбільше близько 10 євро – і вони можуть допомогти зменшити споживання електроенергії. Розетки з таймером також є хорошим способом забезпечити добре освітлення вашого будинку, коли вас немає вдома, що чудово з точки зору безпеки. Однак, якщо ви готові витратити трохи більше щоб мати можливість керувати освітленням і опаленням знаходячись поза домом, вам варто інвестувати в розумний пристрій, що підводить нас до наступного пункту...

8. Думай «розумно»

Розумні пристрої дозволяють віддалено керувати опаленням та освітленням вашого будинку за допомогою смартфона або пристрою, підключеного до Інтернету. Це означає, що ви маєте більше контролю над опаленням та освітленням, що забезпечує більшу зручність і економію на ваших рахунках за електроенергію. Наприклад, якщо після роботи ви застрягли в заторі й повернетесь додому на годину пізніше, ви можете легко налаштувати ввімкнення опалення на пізніший час, щоб не витратити гроші на опалення порожнього будинку.

9. Купуйте енергоощадні лампи (LED)

Світлодіодна лампа споживає приблизно на 80-90% менше електроенергії, ніж звичайна лама, і прослужить у 10 разів довше. Заміна лише однієї лампи заощадить на електроенергії близько 6 євро на рік. Таким чином, заміна всіх ламп у вашому домі може легко заощадити до 60 євро на рік, залежно від кількості ламп. Непогано! Виходячи з кімнати вимикайте світло. Серед багатьох ірландців існує помилкова думка, що регулярне вмикання та вимикання приладів збільшує споживання електроенергії, і що, можливо, краще залишати прилади ввімкненими протягом більшої часту. Це неправда – особливо якщо мова йде про нові та сучасні пристрої. Якщо ви виходите з кімнати, навіть лише на кілька хвилин, ви заощадите гроші, вимкнувши світло, телевізор, переносний обігрівач тощо.

10. Готуйте розумно

У більшості будинків за кожну хвилину використання духовка споживає до однієї третини енергії, яку споживає електричний душ. Іншими словами, година користування духовкою для вашої недільної печені коштує приблизно стільки ж, як 15-20-хвилинний душ, якщо тільки ви не користуєтесь надзвичайно ефективною духовкою з рейтингом А. Отже, розумне готування справді допоможе вам заощадити на рахунках.

По-перше, використовуйте таймер, коли вмикаєте духовку, щоб точно знати, коли вона досягне потрібної температури. А коли почуєте звуковий сигнал, одразу покладіть їжу всередину, щоб не витратити гроші на розігрів духовки, у якій нічого немає. Ви ж не залишите електричний душ працювати кілька хвилин поспіль, коли в ньому нікого немає, чи не так? Не відчиняйте дверцята духовки надто часто. Ви можете втратити близько 20% тепла, коли відкриваєте її, тому не робіть цього, якщо немає такої потреби, оскільки духовці доведеться знову розігріватись, а

це потребує більше енергії. Тримайте дверцята духовки чистими, щоб натомість можна було зазирнути крізь них. Коли їжа буде майже готова, *вимкніть* духовку або конфорки та скористайтесь накопиченим теплом, щоб завершити приготування їжі. Духовка буде підтримувати ту саму температуру ще близько п'яти хвилин. Залежно від використання ви можете заощадити до 20 євро на рік, лише зробивши цю невелику зміну. А коли ви закінчили готувати, тримайте дверцята духовки відкритими, поки вона охолоджується. Це допоможе обігріти ваш дім, якщо надворі холодно. Крім того, коли готуєте їжу, спробуйте користуватись мікрохвильовою піччю для менших страв замість духовки чи плити, оскільки це надзвичайно ефективний прилад. Але що стосується розморожування, спробуйте залишити заморожені продукти. Щодо холодильників...

11. Не забувайте про холодильник

Оскільки вашому холодильнику потрібно працювати цілий день, щодня, він споживає більше енергії, ніж ви думаєте. Насправді вартість роботи холодильника може становити близько 10 євро на місяць або більше. Після кожного відкриття дверцят холодильника на 10-20 секунд потрібно приблизно 45 хвилин (і більше енергії), щоб він охолонув до початкової температури. Тому не залишайте дверцята відкритими надовго, коли дістаєте їжу. І не кладіть гарячу їжу прямо в холодильник або морозильну камеру. Холодильнику чи морозильній камері доведеться працювати надто інтенсивно та витратити більше енергії, щоб охолодити її. Наостанок, налаштуйте холодильник на 3 або 4 градуси для найкращої ефективності. За нижчої температури ви просто зіпсуєте свої фрукти та овочі.

12. Не переповнюйте чайник

Щоб швидко нагріти воду, потрібна несподівано велика кількість енергії (і грошей!). Тож, коли кип'ятите чайник для наступної чашки, переконайтесь, що ви використовуєте стільки води, скільки вам потрібно. Але якщо ви хочете підняти економію на новий рівень, скип'ятіть повний чайник вранці, а решту води перелийте в термос, зберігаючи її теплою до кінця дня. Це дасть можливість не кип'ятити чайник кілька разів на день.

13. Витягніть штепсель

Навіть будучи вимкненими, деякі прилади можуть продовжувати споживати електроенергію (хоча проблема вже не така серйозна, як раніше). Втрату електроенергії, пов'язану з роботою електроніки в режимі очікування, називають втратою «очікування» також відомо, як «фантомна» або «вампірська» електроенергія (зі зрозумілих причин). Енергія, що витрачається в режимі очікування, може становити 10 або більше відсотків від загального обсягу електроенергії, що споживається приладами, або 50 чи більше євро в річному рахунку за електроенергію середнього домогосподарства. Тому, перед сном виймайте з розетки штепсели ноутбуків, комп'ютерів, телевізорів, ігрових консолей та інших пристроїв. Так не лише безпечніше, але й економніше.

14. Менше користуйтеся сушильною машиною

Сушильні машини споживають багато електроенергії, тому сушіть одяг на стійці для сушки одягу або на мотузці для білизни в погожі та сухі дні (слід зазначити, це не звичне явище в Ірландії!). Однак, користуючись сушильною машиною,

розділяйте одяг на легший та важчий і подумайте про те, щоб придбати кілька кульок для сушіння, щоб класти їх у машину під час кожного завантаження, оскільки вони можуть заощадити до 25% часу сушіння. Не перевантажуйте сушильну машину, намагаючись висушити одяг за одне завантаження. Це хибна економія. Одне завантаження середнього розміру зазвичай висушується швидше ніж одне велике завантаження. Також кладіть свій одяг лише на мінімально можливий час: якщо відстанете його трохи вологим, ви завжди можете помістити його в гарячий прес для прасування, щоб завершити висихання протягом ночі.

15. Боріться з протягами

Можливо ми говоритимемо як ваша мама, але важливо зачиняти двері, особливо між опалюваними та неопалюваними кімнатами, для збереження тепла та зменшення рахунків за опалення. Боротьба з протягами з вікон, замкових щілин і дверей також має важливе значення...

Придбайте ущільнювач для дверей в основних кімнатах. Якщо у вас є старий камін, яким ви більше не користуєтесь, придбайте надувну кулю для димоходу. Помістіть губку в поштову скриньку, якщо пропускає вітер. Якщо у вас старі вікна, купіть дешеvu стрічку для ущільнення вікон на таких сайтах, як Amazon.

16. Підіть на роботу – або користуйтеся спортзалом!

П'ятихвилинний електричний душ коштує приблизно 35 центів. Це означає, що якщо ви будете приймати душ у тренажерному залі навіть три рази на тиждень, це може заощадити приблизно п'ятірку на місяць (гріш копійку береже!). І хоча більшість з нас зараз працює вдома (і в основному отримує від цього задоволення), майте на увазі, що більше часу вдома означає набагато більше споживання енергії. Усі ті чашки чаю та кави, які ви готуєте вдома, і весь той час, який ви проводите за комп'ютером, збільшують витрати. Крім того, витрати на опалення домашнього офісу, коли стає холодніше. Тому, якщо ви живете не надто далеко від роботи, подумайте про додаткову поїздку в офіс.

17. Перенесіть споживання

Якщо у вас є розумний лічильник або нічний лічильник, спробуйте перенести споживання на менш дорогий час дня та ночі. За деякими розумними тарифами пропонується повністю безкоштовна електроенергія в певні вихідні дні, тоді як нічні економні лічильники дають можливість використовувати електроенергію за півціни між 23:00 і 8:00 взимку (з 00:00 до 9:00 влітку). Багато нових приладів мають таймери відкладеного запуску, і це може допомогти уникнути споживання в години пік. Існують потенційні ризики пожежі, якщо прилади працюють пізно ввечері, тож подумайте про це та зважте ризики/вигоди для себе.

18. Насамкінець, змінійте постачальника

Згідно з даними Євростату, ціни на електроенергію в Ірландії посідають четверте місце в ЄС. На додачу до цього протягом останніх кількох місяців ми також спостерігаємо хвилю підвищення цін на електроенергію від постачальників. На щастя можна компенсувати зростання цін на електроенергію, змінивши постачальника! Зміна постачальника залишається найшвидшим і найпростішим способом скоротити витрати на електроенергію. Прямо зараз ви можете заощадити сотні євро на рік на своїх річних рахунках, просто змінивши постачальника. Змінити постачальника так просто.

Опалення

Система опалення будинку	Опис
Теплові акумулятори	Цей тип системи опалення будинку накопичує електроенергію вночі та вивільняє її вдень, дозволяючи людям користуватися електроенергією за нічним тарифом .
Занурювані нагрівачі	Ці системи опалення використовують електрику лише для нагріву води.
Теплові насоси	Теплові насоси, які зазвичай встановлюються в будинках, котрі вже мають винятково хорошу ізоляцію , є відносно ефективними та недорогими в експлуатації – така система працює від електрики.
Газовий котел	Газові котли дешевші в експлуатації та потужніші, ніж електричні.
Котли на рідкому паливі	Вам знадобиться доступ до газу та баків з пальним, але побутове рідке паливо дешевше за газ.
Електричні котли	Незважаючи на дешеву установку, електроенергія дорожча за газ і рідке паливо.
Інфрачервоні обігрівачі	Ця новітня розробка для опалення будинків створює тепло, схоже на сонячне. Ці обігрівачі нагрівають лише ділянки, які знаходяться безпосередньо перед ними.

Щоб дізнатися більше про кожен тип системи опалення будинку, відвідайте <https://selectra.ie/energy/guides/home-heating/best-home-heating>

В ірландських будинках найбільш поширеними є ТРИ системи опалення.

1. Електроакумуляційне опалення

2. Газ

3. Рідке паливо

1. ЕЛЕКТРОАКУМУЛЯЦІЙНЕ ОПАЛЕННЯ

Теплові акумулятори – це настінні електронагрівальні прилади. Вони працюють, відбираючи електроенергію протягом кількох годин уночі та зберігаючи її як тепло в «банку» з глиняної або керамічної цегли, щоб використовувати наступного дня. Перевагою є те, що вони можуть споживати електроенергію вночі – коли вона дешева – а потім віддавати тепло протягом багатьох годин.

Запитайте в свого орендодавця, як їх правильно налаштувати, або попросіть інструкцію для самостійного налаштування. Перегляньте список постачальників електроенергії в Ірландії.

Провайдер	Центральний офіс, контактні дані
ESB	ESB Customer Supply - Сеїнт Маргарет'с Роуд Фінглас, Дублін 11 Телефон: 1850 372 372 Сайт: www.esb.ie
Bord Gáis	Bord Gáis Energy – Electricity Bord Gáis Energy, абонентська поштова скринька 10943, Дублін 1 Телефон: 1850 485 868 Сайт: https://www.bordgaisenergy.ie/home
Airtricity	SSE Airtricity-Red Oak South, Бізнес-парк Південного округу, Леопардстаун, Дублін 18 Телефон: 1850 404 080 www.sseairtricity.com
Energia	Viridian Energy Ltd - Мілл Хаус Аштаунгейт, Наван Роуд, Дублін 15 Телефон: 1850 300 700 or (01) 960 2952 Сайт: www.energia.ie/home
Electric Ireland	Electric Ireland - абонентська поштова скринька 841, відділення доставки Саус Сіті, Корк Телефон: 1850 305 090 www.electricireland.ie
PrePay Power	PrePayPower - Корпір Роуд, Сандіфорд, Дублін 18 Телефон: 1890 989 536 www.prepaypower.ie

Найдешевші пропозиції на електроенергію по постачальниках (ціни від травня 2023 р.)

Постачальник	Найкраща пропозиція	Ціна за рік
Electric Ireland	5,5% або 8,5% на двох видах палива	1923,19 євро
Energia	10% на всі тарифи	1970,51 євро
Ecopower	Без знижки	1977,98 євро

Bord Gáis	10% на всі тарифи	2005,58
Flogas	22% на Green Gas Future	2089,08 євро
Community Power	Без знижки	2138,23
PrepayPower	Без знижки	2148,12 євро
SSE Airtricity	15% на електроенергію	2169,93 євро
Pinergy	Без знижки	2307,51 євро

2. ГАЗОВЕ ОПАЛЕННЯ

- Запитайте в орендодавця, що робити з наявним газопостачанням у вашому будинку чи квартирі. Чи оплатив попередній орендар рахунок за використання?
- Запитайте свого орендодавця, чи включена вартість газу у вашу орендну плату, чи вам потрібно стати клієнтом від свого імені.
- Запишіть показання газового лічильника, коли заселяєтесь в помешкання. Узгодьте цей відлік з орендодавцем або попереднім орендарем, якщо це можливо.
- Запитайте у свого орендодавця назву постачальника газу та зв'яжіться з ним, щоб отримати форму заяви.
- Нижче наведено список постачальників газу в Ірландії.

Провайдер	Центральний офіс, контактні дані
Bord Gáis Energy	Bord Gáis Energy – Electricity Bord Gáis Energy Абонентська поштова скринька 10943, Дублін 1 Телефон: 1850 485 868 Сайт: www.bordgaisenergy.ie/home
Airtricity	SSE Airtricity, Ред Оук Саус, Бізнес-парк Південного округу, Леопардстаун, Дублін 18. Телефон: 1850 22 20 Сайт: www.sseairtricity.com
Energia	Viridian Energy Ltd - Мілл Хаус Аштаунгейт, Наван Роуд, Дублін 15 Телефон: 1850 300 700 or (01) 960 2952 Сайт: www.energias.ie/home
Electric Ireland	Абонентська поштова скринька 841, відділення доставки Саус Сіті, Корк Телефон: 1850 305 090 www.electricireland.ie
Flogas	Нокбрек Хаус Метьюз Лейн Роуд, Дрогед, графство Лаут Телефон: (041) 9831 041 Сайт: www.flogas.ie

Найдешевші пропозиції на газ за постачальниками (ціни від травня 2023 р.)

Постачальник	Найкраща пропозиція	Ціна за рік
Bord Gáis Energy	знижка 10%	1615,79 євро
Electric Ireland	Знижка 5,5%	1715,70 євро
Energia	знижка 10%	1607,79 євро
Flogas	знижка 20%	1699,68 євро
SSE Airtricity	знижка 10%	1574,94 євро

3. ОПАЛЕННЯ НА РІДКОМУ ПАЛИВІ

- Як правило, ви будете нести відповідальність за наповнення резервуару та оплату палива (якщо у вас опалення на рідкому паливі).
- Підтримуйте паливо в ємності вище мінімального рівня. Якщо рівень опуститься нижче нього, в систему закачуватиметься повітря, що може пошкодити резервуар. Можна перевірити рівень палива за допомогою довгої дерев'яної палички (можна скористатись мітлою)
- Купуйте паливо, коли воно дешевше, зазвичай влітку.
- Негайно повідомляйте власника про будь-які несправності.
- Запитайте свого орендодавця, чи потрібно вам наповнити бак перед тим, як виселитись з помешкання, або як бути, якщо в баку залишиться невикористане паливо, за яке ви заплатили.
- Станом на червень 2023 року найнижча вартість побутового рідкого палива в Керрі становила 640 євро за 500 літрів. Це лише орієнтовна ціна.
- Нижче наведено список постачальників у регіоні Керрі. Вам потрібно буде зв'язатись з постачальником, щоб дізнатись, чи здійснює він доставку у вашу місцевість.

Провайдер	Центральний офіс, контактні дані
M & J KELLERHER	https://www.mjkoils.com/ 026 41236
ATLANTIC OIL	https://www.atlanticoils.com 066 713 4184
GEANEY OIL	https://www.geaneyoils.com/ 066 9767272
CORRIB OIL	https://www.corriboil.com/ 1800 267742
O KEEFFES	https://www.okrl.ie/ 064 7758013
BEARA OIL	http://www.bearaoil.ie/ 027 74555
BIGGS OIL	http://www.bigsoil.ie/ 027 50001
FEALE OIL	http://www.yourlocaloilcompany.ie/feale-oil#detail 068 44211
KILLARNEY OIL	https://www.killarneyoil.com/ 064 6632007

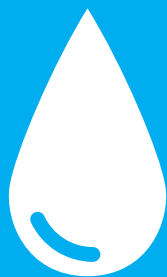
КОРИСНІ ПОРАДИ ДЛЯ ОПАЛЕННЯ ДОМУ

Якщо ви хочете заощадити гроші на рахунках за електроенергію та опалення, є різні способи опалення будинку, які ви можете використовувати, окрім обраного типу системи опалення будинку.

1. **Зменште температуру до 16°C, коли ви спите.**
2. **Прохолодніша кімната** зменшить ваші рахунки за електроенергію та допоможе **швидше заснути, охолоджуючи ваше тіло** та імітуючи температуру під час циклу сну.
3. **Використовуйте затемнюючі штори**
4. Закриваючи їх на ніч, ви **зменшите втрати тепла через вікна взимку**. Якщо ви закриєте їх протягом дня, вони також можуть захистити ваш будинок від надмірного нагрівання під час (щоправда) рідкісного спекотного літа.
5. **Використовуйте сонячне світло**
6. У зимові місяці відкривайте штори вдень, щоб сонячне світло підвищувало температуру у вашому домі. **Не забувайте знову закривати їх на ніч**, як описано вище в порадах з опалення дому.
7. **Усуньте протяги у вашому домі**
8. Додайте **утеплювач під двері** та використайте ізоляційну стрічку на інших проблемних ділянках. Ви можете купити дешевий рулон у місцевому магазині товарів для дому.
9. **Утепліть свій дім**
10. Утеплення вашого дому є **найбільш вигідним способом покращення системи опалення будинку**. Якщо заміна утеплення здається занадто дорогою, ви все одно можете отримати вигоду від додавання додаткового утеплення поверх уже наявного.
11. **Заскліть вікна**
12. Подвійний (а тим більше потрійний) склопакет зменшить утворення конденсату, втрати тепла та шумове забруднення. Це також **підвищить безпеку вашого дому** (за рахунок того, що вікна буде складніше розбити) і зменшить вицвітання всередині.
13. **Встановіть відбивачі тепла від радіаторів опалення**
14. Відбиваюча плівка радіатора не тільки дешева, але **й проста у встановленні**. Ці панелі запобігають поглинанню тепла радіатора стінами, замість нагрівання повітря в кімнаті.

Ідеальна кімнатна температура в Ірландії становить близько 20 градусів за Цельсієм

Управління сталого розвитку Міністерства охорони здоров'я зазначає, що комфортним діапазоном є температура 18-23 градуси. Можна зменшити рахунки за опалення на 10%, знизивши температуру в кімнаті лише на один градус.

Вода

Компанією, яка відповідає за всі питання, пов'язані з якістю води та водопостачанням, є **Uisce Éireann** (раніше відома як **Irish Water** (Ірландська вода) - www.water.ie

На їх веб-сайті можна знайти інформацію про якість місцевої води, очищення, відключення, перебої місцевого водопостачання тощо. Також можна ознайомитись з картами із запланованими водопровідними роботами у вашому населеному пункті за цим посиланням <https://www.water.ie/help/?map=supply-and-service-updates>

ЧИ БЕЗКОШТОВНА ВОДА В ІРЛАНДІЇ?

Загалом вода в Ірландії безкоштовна; однак ви несете відповідальність за дотримання певного обсягу використання на рік. Людям, які використовують велику кількість води вдома, можливо, доведеться сплачувати плату за раціональне водокористування в домашніх умовах за використання води понад норму. Плата застосовуватиметься до домогосподарств, які споживають воду понад встановлений ліміт. Ліміт враховує, скільки людей проживає в будинку.

Середній обсяг води, який використовує домогосподарство в Ірландії, становить 125 000 літрів на рік. Ліміт, при перевищенні якого стягується плата становить 213 000 літрів на рік. Будинки з більш ніж чотирма мешканцями мають додатковий «дозвіл» у розмірі 25 000 літрів на рік понад обсяг ліміту, на кожну додаткову особу, яка там проживає.

Uisce Éireann (Ірландська вода) стягуватиме 1,85 євро за кубічний метр (1000 літрів) за використання понад ліміт. Максимальна плата буде обмежена на рівні 250 євро на рік за воду та 250 євро на рік за послуги водовідведення. Таким чином, максимальна плата за понаднормове використання води становитиме 500 євро на рік.

Дізнатись більше про плату за раціональне водокористування в домашніх умовах можна в розділі **Часті питання** на сайті www.water.ie.

ПЕРЕБОІ ВОДОПОСТАЧАННЯ

Якщо у вашому крані зникла вода, це може бути викликано роботами на водопроводах у вашому населеному пункті. Якщо вода у крані змінила колір, падає тиск або вода то зникає, то з'являється, це може бути спричинено відновленням водопостачання після відключення.

Якщо вам не відомо про будь-які заплановані роботи у вашій місцевості, зателефонуйте за вказаним нижче номером і повідомте свій Eircode. Якщо оператор підтвердить, що ведуться роботи, він надасть інформацію про строки їх виконання. Проблеми зі зміною кольору води та її тиском зазвичай вирішуються протягом кількох годин після відновлення водопостачання. Проте, якщо проблема не вирішиться протягом 24 годин, зателефонуйте в **Uisce Éireann (Ірландська вода)**, щоб повідомити про проблеми з водопостачанням за телефоном **1800 278 278 / для міжнародних дзвінків +353 1 707 2828 (лінії працюють 24/7)**.

Ви також можете звернутись до ради графства Керрі щодо проблем/питань, пов'язаних з водою, особливо якщо ви живете в сільській місцевості графства Керрі – телефон (066)7163400 електронна пошта: waterservices@kerrycoco.ie

ПРОРИВ ТРУБИ

Якщо у вас вдома прорвало трубу, то перш за все вам потрібно ПЕРЕКРИТИ кран подачі води, а потім повідомити про це свого орендодавця, і він порадить вам, що робити далі. Він може викликати сантехніка сам або порадити, до кого звернутись. Ви також можете зателефонувати в **Uisce Éireann (Ірландська вода)** для отримання консультації за номером **1800 278 278**.

ДОВКІЛЛЯ ТА ПОРАДИ ЩОДО ЕКОНОМІЇ ВОДИ

Важливо також економити воду з екологічних міркувань. Вода займає 71% площі планети, проте лише 1% можна використовувати як питну воду. Для очищення води використовується багато електроенергії, а те, що ми отримуємо з наших кранів, є дуже цінним ресурсом. Тому ми закликаємо вас економити воду, коли це можливо.

Ось деякі поради:

- Приймайте душ замість ванни.
- Коротший прийом душу може заощадити до 10 літрів води за хвилину.
- Полагодьте всі крани та труби, що крапають!
- Закривайте кран під час чищення зубів або гоління.
- Використовуйте таз в раковині, коли миєте їжу, а потім використовуйте цю воду для поливу рослин.
- Запускайте пральну та посудомийну машини з повним завантаженням.
- Додайте шар рослинного матеріалу, наприклад кори, на свою клумбу, щоб запобігти випаровуванню.
- Покладіть спеціальні гелеві кульки в горщики для рослин, щоб забезпечити зволоження коренів.

Щоб отримати додаткові поради, відвідайте <https://www.water.ie/conservation/conserve/>

Широкопasmові мережі, телебачення, телефон

ШИРОКОПАСМОВИЙ ЗВ'ЯЗОК

В Ірландії є кілька різних провайдерів широкопasmового, телефонного зв'язку та інтернету.

Існує значна різниця в цінах, тому важливо придивитись до цін, щоб отримати найкращу пропозицію для себе. Інформацію про постачальників цих послуг можна знайти за допомогою пошуку в інтернеті. Також можна скористатись сайтами порівняння цін в інтернеті. Іноді, якщо ви живете в спільному житлі, тобто орендуєте кімнату, широкопasmовий доступ до інтернету та телебачення вже може бути підключений в цьому домогосподарстві, і вас попросять внести свою частку в оплату цих витрат.

Щоб підключити послугу широкопasmового зв'язку в Ірландії, виконайте такі дії:

1. Перевірте доступність широкопasmового зв'язку у вашому регіоні: Спочатку вам потрібно перевірити, що там доступний широкопasmовий зв'язок. Ви можете перевірити це, відвідавши веб-сайти різних постачальників послуг широкопasmового зв'язку або скориставшись однією з багатьох доступних онлайн-карт покриття широкопasmового зв'язку.

2. Порівняйте різні тарифні плани на широкопasmовий зв'язок: Переконавшись, що широкопasmовий зв'язок доступний у вашому регіоні, вам слід порівняти різні тарифні плани на широкопasmовий зв'язок, які пропонують різні компанії. Цю інформацію можна знайти на веб-сайтах провайдерів послуг широкопasmового зв'язку.

3. Оберіть провайдера послуг широкопasmового зв'язку і тарифний план: Порівнявши різні тарифні плани на послуги широкопasmового зв'язку, виберіть той, який відповідає вашим потребам і бюджету. Після цього ви можете підписатись на тарифний план на веб-сайті провайдера послуг широкопasmового зв'язку.

4. Надайте свої дані: Під час процесу реєстрації вас попросять надати ваші особисті дані, такі як ім'я, адреса та контактний номер. Вас також попросять надати додаткову інформацію, наприклад вимоги щодо використання широкопasmового зв'язку.

5. Зачекайте, поки завершиться процес підключення: Після надання ваших даних провайдер послуг широкосмугового зв'язку розпочне процес підключення, який може тривати кілька днів. Після завершення підключення можна починати користуватись послугою широкосмугового зв'язку.

Широкосмуговий зв'язок часто пропонується як частина пакету/набору з телебаченням та/або телефонним зв'язком. Деякі популярні провайдери послуг широкосмугового зв'язку в Ірландії: Eir, Virgin Media, Sky, Vodafone і Pure Telecom. Ви також можете скористатись сайтами порівняння онлайн, щоб знайти найкращі пропозиції широкосмугового зв'язку у вашому регіоні.

Корисні веб-сайти для отримання додаткової інформації та порівняння вартості. Дивіться далі.

www.comreg.ie www.bonkers.ie

www.switcher.ie www.citizensinformation.ie

ПРОВАЙДЕРИ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

В Ірландії є кілька різних провайдерів телебачення, наявність яких залежить від регіону, де ви проживаєте. Корисні веб-сайти для порівняння цін і пропозицій провайдерів: www.bonkers.ie і www.switcher.ie. Провідні провайдери телебачення наступні.

Saorview: Відкрите некодоване мовлення каналів RTE, Virgin Media and TG4. www.saorview.ie

Sky TV: Провайдер пропонує телебачення та широкосмуговий зв'язок. www.skytv.com

Eir TV: Провайдер пропонує телебачення, широкосмуговий зв'язок, мобільний і стаціонарний телефонний зв'язок. www.eir.ie

Virgin Media: Провайдер пропонує телебачення, широкосмуговий зв'язок і мобільний телефонний зв'язок. www.virginmedia.ie

ТБ ліцензія

Кожне домогосподарство, підприємство чи установа в Ірландії з телевізором або обладнанням, здатним приймати телевізійний сигнал (наприклад, антеною, супутниковою тарілкою чи кабелем), повинні мати ліцензію на телебачення.

Ліцензію на телебачення необхідно оплачувати щороку.

Інспектори з телевізійних ліцензій їздять по всій країні, щоб перевірити, чи є у вас ліцензія на телебачення. Якщо у вас немає ліцензії, вас можуть оштрафувати приблизно на 1000 євро. Навіть якщо власником телевізора у вашому домі є ваш орендодавець, згідно закону ви повинні придбати ліцензію на телебачення. Ліцензія коштує 160 євро на рік і її потрібно поновлювати щороку.

Ліцензію можна придбати на сайті www.tvlicence.ie або в будь-якому поштовому відділенні по всій країні. Ліцензію можна оплачувати помісячно, поквартально, по півріччях або за рік. Оплату також можна здійснити за допомогою поштових ощадних марок на телевізійну ліцензію у будь-якому відділенні пошти.

Для отримання додаткової інформації про ліцензії на телебачення перейдіть за посиланням: www.tvlicence.ie або www.anpost.com

ТЕЛЕФОН

В Ірландії доступні два види послуг телефонного зв'язку.

1. Договір на стаціонарний телефон. Це означає, що ваш телефон не бездротовий, а фізично підключений до точки на стіні вашого дому. Його також часто називають міським телефоном.
2. Оператори мобільного зв'язку. Мобільна мережа означає, що ваш телефон бездротовий і включає певний об'єм дзвінків, текстових повідомлень і даних. Оператори мобільного зв'язку надають два види тарифних планів.

Передплата – варіант оплати по мірі використання, коли ви поповнюєте рахунок у різних торгових точках. В цьому варіанті не потрібен контракт і можливий перехід до іншої мережі в будь-який час.

Контракт: Потрібно сплачувати щомісячний рахунок залежно від пропозиції мобільного оператора, на яку ви підписались. Між вами та оператором укладається контракт. Варіанти контрактних послуг дозволяють придбати телефон окремо або в комплекті за значно нижчою ціною, а іноді навіть безкоштовно.

Перегляньте список діючих операторів мобільного/стаціонарного зв'язку, які працюють в Ірландії. Покриття може залежати від регіону, де ви проживаєте. Eir, Three, Virgin Media, Vodafone, Tesco mobile, Clearmobile, 48, Imagine

Відвідайте веб-сайт кожного оператора, щоб дізнатися про актуальні ціни та пропозиції. Більшість провайдерів пропонують пакети/пропозиції на телебачення, телефонний зв'язок та інтернет. Нижче наведено корисні веб-сайти, які допоможуть порівняти пропозиції.

www.comreg.ie www.bonkers.ie www.switcher.ie

У таблиці перераховані деякі провідні постачальники послуг. (Станом на травень 2023 р.)

Провайдер	Телефон	Телебачення	Широкозмуговий зв'язок	Контактні дані
Magnet	✓	✓	✓	www.magnet.ie 1890 809 000
Vodafone	✓	X	✓	www.vodafone.ie 1800 630 630
Eir	✓	✓	✓	www.eir.ie 1800 773 729
Imagine	✓	X	✓	www.imagine.ie 1890 929 029
Virgin	✓	✓	✓	www.virginmedia.ie 1908 (виберіть 1)
Sky	✓	✓	✓	www.sky.com 0818 719 819
Saorview	X	✓	X	www.saorview.ie 1890 222 012

Побутові відходи зазвичай збираються щотижня приватною компанією з утилізації відходів. Урни різного кольору призначені для різних видів відходів. Чорний бак зазвичай призначений для звичайного сміття, зелений бак для вторинної переробки, а коричневий бак для харчових та біовідходів. Вартість послуг з вивезення сміття може бути різною. Вам потрібно буде зв'язатися зі службою збору і вивезення сміття у вашому районі, щоб дізнатись умови оплати або для відмови, якщо ви належите до домогосподарств із низьким рівнем доходів.

Якщо ви живете в квартирі, плата за вивіз сміття зазвичай покривається платою за обслуговування, яку сплачує власник або орендодавець. Багато служб збору сміття використовують систему баків на колесах для збирання сміття. Ви можете мати кілька баків на колесах, кожна з яких призначена для різних видів відходів. Деякі служби збору сміття використовують мішки для сміття. В такому разі, ви повинні прикріпити бирку про попередню оплатою до кожного мішка. Якщо ви не прикріпите бирку до свого мішка для сміття, ваші відходи не заберуть. У вашій службі збору сміття підкажуть, де купити бирки. Залежно від того, де ви живете, у вас може бути придорожній забір та вивіз сміття або система комунальних баків для сміття. Процедури збору відходів відрізняються, тому вам слід уточнити це у вашій службі збору сміття

СЛУЖБИ ЗБОРУ СМІТТЯ В КЕРРІ

Dillon Waste and Recycling 066-7126327

Збір сміття в Kerry: [Dillon Waste & Recycling \(dillonrecycling.ie\)](http://Dillon Waste & Recycling (dillonrecycling.ie))

KWD Recycling 0646 63 56 66

[KWD | Послуги зі збору та переробки побутових відходів і відходів комерційного сектору](#)

SWB Waste Management 068-21969

[South West Bins Waste Management \(swbins.ie\)](http://South West Bins Waste Management (swbins.ie))

Фіксована плата за вивезення побутових відходів поступово скасовується. Якщо у вас є договір зі службою збору сміття із фіксованою платою, вам не запропонують новий договір, коли його потрібно буде переукласти, або ви змінюєте операторів. У всіх нових контрактах повинна бути плата за вагу або за підйом.

Деякі контракти можуть поєднувати обидва варіанти. Плата за збір і **структура нарахування плати** в різних приватних операторів різна. Найкраще буде пошукати послугу, яка найбільше відповідає вашим потребам. Також можна безкоштовно залишати деякі види відходів у **пунктах переробки**. Проте деякі пункти можуть стягувати невелику плату за вхід. З вас також можуть стягувати додаткову плату за певні речі, такі як матраци, килими або велику кількість сміття. Якщо ви користуєтесь сміттєзвалищем, то там стягується плата за в'їзд автомобілів і причепів. Мікроавтобуси оплачуються за комерційним тарифом. Щоб отримати більш докладну інформацію про цю плату, зверніться до відповідного пункту переробки, сміттєзвалища або відвідайте веб-сайту місцевої влади. Служби збору сміття можна порівняти на сайті www.selectra.ie

[Побутові відходи та переробка | kerrycoco.ie](#)

Побутові відходи та переробка

ГОДИНИ РОБОТИ ТА ВАРТІСТЬ ПОСЛУГ ЦЕНТРІВ ПЕРЕРОБКИ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ

- СТАНЦІЯ З ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ КАХЕРСВІН
- СТАНЦІЯ З ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ КУЛКАСЛАГ
- СТАНЦІЯ З ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ ДІНГЛ
- СТАНЦІЯ З ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ КЕНМАР
- СТАНЦІЯ З ПЕРЕВАНТАЖЕННЯ МІЛЛТАУН

Послуги центрів переробки побутових відходів

Пункти збирання склотари

Переробка сталевих/алюмінієвих банок і скляних пляшок у вашому місцевому пункті збору відходів.

[Розміщення пунктів збирання склотари в Керрі](#)

Користування пунктами збирання склотари

Відокремте вторсировину від решти відходів.

Віднесіть вторсировину до найближчого пункту збору відходів

Покладіть вторсировину у відповідні контейнери для переробки. Якщо ви не впевнені, подивіться на вказівники.

Не забудьте забрати з собою додому свої сумки, ящики тощо.

Пам'ятайте, що залишати такі матеріали в пункті збору відходів вважається порушенням.

Якщо контейнер для переробки відходів заповнений, будь ласка, заберіть свою вторсировину додому та принесіть її іншим разом.

Зателефонуйте на гарячу лінію Служби охорони навколишнього середовища за номером 1800 326 228, щоб повідомити про заповнені пункти збору відходів.

ЗВЕРНІТЬ УВАГУ, ЩО ПУНКТИ ЗБОРУ ВІДХОДІВ ПРИЗНАЧЕНІ ВИКЛЮЧНО ДЛЯ ПОБУТОВОГО ВИКОРИСТАННЯ, А НЕ ДЛЯ КОМЕРЦІЙНОГО СЕКТОРУ

Які харчові відходи можна переробити?

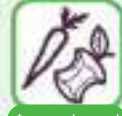
- Сира і готова їжа
- М'ясо, птиця, риба і кістки
- Залишки їжі та обрізки
- Шкірка з фруктів та овочів
- Зіпсовані фрукти та овочі
- Чайні пакетики, кавова гуща та паперові фільтри
- Хліб, тістечка, печиво
- Рис, макарони і крупи
- Молочні продукти, такі як сир, масло та йогурти
- Супи та соуси
- Яйця та яєчна шкаралупа
- Забруднені паперові серветки та паперові рушники
- Невелика кількість газет, якщо вони використовувались для загортання їжі
- Будь-які продукти з простроченим терміном придатності - не забудьте зняти упаковку

Сира і готова їжа.

яєчна шкаралупа

Фрукти і овочі

М'ясо та риба

Молочні продукти

Хліб

Кухонні серветки/рушники

Кавова гуща та чайні пакетики

Деякі служби збору сміття приймають скошену траву та невелику кількість садового сміття. Зв'яжіться зі своєю службою збору сміття, щоб дізнатись, чи можна класти ці предмети до контейнера для переробки харчових відходів.

Що не можна викидати у контейнер для харчових відходів?

- Пластик - пакети, пляшки, тази та лотки
- Скляні пляшки та банки
- Консервні банки
- Ґрунт та каміння
- Картон
- Зола, вугілля або недогарки
- Фекалії та наповнювач туалету домашніх тварин

Пластик заборонений

Скло заборонене

Метал заборонений

mywaste

Для отримання додаткової інформації перегляньте офіційний посібник Ірландії з обробки відходів www.mywaste.ie

ЩО ПОТРАПЛЯЄ В МІЙ КОНТЕЙНЕР?

ПАПІР І
КАРТОН

ВСЯ
ПЛАСТИКОВА
УПАКОВКА

КОНСЕРВНІ
БАНКИ

Rialtas na hÉireann
Уряд Ірландії

mywaste

Здоров'я та безпека

Для кожної кімнати, квартири чи будинку, що здається в оренду як окрема одиниця, орендодавець повинен забезпечити, щоб в орендованій нерухомості не було вологи та щоб вона знаходилась в належному експлуатаційному стані (всередині та зовні). Вони не повинні бути пошкодженими вологою чи іншим чином.

Орендодавець повинен забезпечити безпеку та справність системи електро- та газопостачання, наявність в кожній кімнаті належної вентиляції та опалення, яке орендарі можуть контролювати, а також природного та штучного освітлення.

У будинках повинен бути доступ до протипожежної ковдри, системи виявлення пожежі та пожежної сигналізації. У багатоквартирних будинках обов'язкова наявність системи пожежної сигналізації, плану аварійної евакуації та аварійного освітлення місць загального користування. Обладнання протипожежної безпеки повинно підтримуватись в належному стані. У кожному будинку, де це необхідно, повинні бути належним чином розміщені пристрої для виявлення та сигналізації чадного газу. Установки для постачання газу, рідкого палива та електрики, включаючи трубопроводи, складські приміщення та електророзподільні щитки, повинні підтримуватись в належному та безпечному робочому стані.

Будь-які проблеми, які можуть виникнути із сусідами або співмешканцями, такі як надмірний шум, можна обговорити з ними, і якщо рішення не буде знайдено, можна залучити орендодавця.

Якщо ви вважаєте, що ваше житло не відповідає стандартам охорони здоров'я та безпеки, вам слід спершу повідомити про проблему орендодавцю, незалежно від того, чи ви орендуєте житло у приватного орендодавця, чи житло під заставу.

Рада з питань оренди житла (RTB) видала корисний посібник щодо [мінімальних стандартів для орендованого житла, www.rtb.ie](http://www.rtb.ie). Зверніть увагу, що ці вимоги не застосовуються до житла під заставу.

ВЕНТИЛЯЦІЯ

- Кожне приміщення, яке використовується, повинно мати достатню вентиляцію, щоб запобігти утворенню цвілі та вологи
- В кожній кухні та ванній кімнаті повинна бути належна вентиляція для відведення пари
- Усі засоби вентиляції повинні підтримуватись в справному та робочому стані

Якщо ви повідомили про **проблеми** з вогкістю своєму орендодавцю, але він нічого з цим не зробив, ви можете вжити деяких заходів. Орендарі приватного орендованого житла можуть звернутись до **Ради з питань оренди житла (RTB)** за телефоном 0818 30 30 37 або 01 702 8100.

ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ ОТРУЄННЮ ЧАДНИМ ГАЗОМ

Помешкання, де є відкритий вогонь, піч, котел на рідкому паливі, газове опалення або газова плита, повинні бути обладнані сигналізацією виявлення чадного газу в кімнаті, де знаходиться прилад, а також в кожній спальні, або в межах 5 м (16 футів) від дверей спальні. Сигналізація повинна бути встановлена відповідно до інструкцій виробника, і кожен пристрій сигналізації повинен бути в робочому стані. Вони можуть працювати від електромережі або від батареї терміном на 10 років.

ПРОТИПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА

Застосування різних правил та норм залежить від того, чи ви проживаєте в житлі під заставу, приватному житлі, орендуєте будинок, квартиру чи кімнату. Запитайте свого орендодавця, які правила пожежної безпеки застосовуються та що вимагається від вас. Це може бути зазначено у вашому договорі. Нижче перераховані деякі з можливих вимог.

- Електропроводка, газо- та водопровід повинні бути у справному стані.
- В кожному помешканні, де це необхідно, повинні бути детектори та сигналізація чадного газу, які повинні бути розташовані відповідним чином.
- У будинках повинен бути доступ до протипожежної коври, системи виявлення пожежі та пожежної сигналізації.
- У багатоквартирних будинках обов'язкова наявність системи пожежної сигналізації, плану аварійної евакуації та аварійного освітлення місць загального користування. Обладнання протипожежної безпеки повинно підтримуватись в належному стані.

ЕКСТРЕНІ СЛУЖБИ

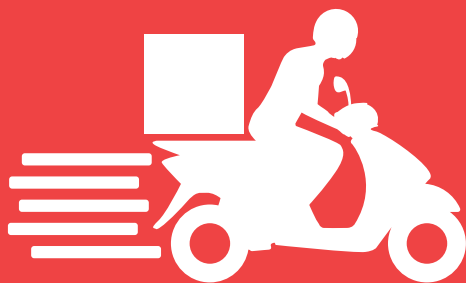
Для виклику екстрених служб наберіть 112 або 999

В екстреній ситуації наберіть 112 або 999. Так ви з'єднаєтесь з усіма екстреними службами – поліцією, швидкою допомогою, пожежною частиною або береговою охороною. Вам можуть задати наступні питання

- *Яка служба вам потрібна?*
- *В чому проблема, тобто, чи це пожежа, дорожньо-транспортна пригода, вибух газу?*
- *Яка адреса будівлі та Eircode?*
- *Який у вас номер телефону?*
- *Чи є в будівлі люди?*
- *Чи відбувається евакуація?*
- *В якого типу будівлі пожежа?*
- *Чи є якісь загрози в будівлі або поруч з нею?*

Вам не потрібно запам'ятовувати всі відповіді на вищезазначені запитання. Проте важливо, щоб ви: зберігали спокій, уважно слухали оператора, говорили повільно та чітко та завершували розмову лише тоді, коли вам скаже оператор.

Служби доставки їжі

Dunnes Stores – www.dunnesstoresgrocery.com

Виберіть 2-годинний інтервал часу між 8:00 і 22:00 для доставки. Плата за доставку становить 3, 5 або 7 євро залежно від інтервалу часу для доставки.

Tesco – www.tesco.ie

Доставка або збір. Забронюйте інтервал на зручний для вас час. Безкоштовна доставка для клієнтів старше 65 років

Supervalu – Онлайн-магазин EN (supervalu.ie)

Aldi - Замовлення продуктів **ЛИШЕ** з самовивозом | **ALDI.IE**

Just Eat – www.just-eat.ie

Ресторани, що доставляють їжу додому.

Uber Eats – www.ubereats.com

Ресторан, що доставляє їжу додому

Dinners Ready – www.dinnersready.ie

Ціни коливаються від 5,50 євро до 6,25 євро залежно від обраного тарифного плану. Доставка продуктів безкоштовна. Однак мінімальне замовлення складає 4 страви.

HelloFresh – www.hellofresh.ie

Ланчбокс – це контейнер, в якому доставляються свіжі продукти прямо до ваших дверей замість того, щоб вибирати продукти вручну в звичайному магазині.

Iceland - www.iceland.ie

Заморожені продукти - доставка додому лише в Тралі

Too Good to Go – www.toogoodtogo.com

Цей сервіс перепродає їжу з ресторанів і магазинів за нижчою ціною, перш ніж вона зіпсується. Ви можете завантажити їхній додаток і вибрати пакунок-сюрприз на сторінці новинок. Потім ви йдете до магазину у вказаний час для отримання.

Meals on Wheels www.mealsonwheels.ie

Ця волонтерська служба доставляє людям готові страви додому. Вам потрібно буде звернутись до місцевих постачальників, щоб дізнатися про вимоги для надання послуг. Ви можете знайти найближчих постачальників на їхньому веб-сайті, вказаному вище.

Зазвичай існує невелика плата від 4 до 6 євро залежно від постачальника та страв

Придбання автомобіля

Купуючи вживаний автомобіль, як правило, ви маєте вибір купівлі в трейдера чи приватного продавця.

Треjderів часто називають «дилерами» і продаж автомобілів є частиною їхнього бізнесу. Приватні продавці, як правило, мають лише один автомобіль для продажу та продають його як приватна особа, а не в якості підприємницької діяльності.

Ваші [права споживача](#) залежать від того, купуєте ви у дилера чи приватного продавця. При купівлі в дилера, ви маєте певний захист відповідно до законодавства про захист прав споживачів. Проте, якщо ви купуєте в приватної особи, ви не маєте таких самих прав споживача.

Тому важливо розуміти, у кого ви купуєте. Це торгова компанія чи трейдер? Приховані трейдери – це люди, які видають себе за приватних продавців, але насправді заробляють на життя продажем автомобілів, як правило, в інтернеті. Різниця важлива, коли мова йде про ваші права споживача, якщо пізніше щось піде не так.

КУПІВЛЯ В ДИЛЕРА

Перш ніж звернутись до автодилера, перевірте, чи хорошу він має репутацію.

Запитайте в родичів або друзів, чи знають вони щось про нього, або пошукайте відгуки в інтернеті.

Запитайте дилера, чи є він членом торгової асоціації або чи має він систему забезпечення чи гарантії якості.

Перевірте, чи належить дилер до [Товариства автомобільної промисловості Ірландії \(SIMI\)](#). Усі члени SIMI повинні дотримуватись кодексу етики у своїй діловій практиці та підтримувати високий рівень обслуговування клієнтів. Якщо дилер каже, що він є членом SIMI, ще раз перевірте це на веб-сайті [SIMI](#), щоб упевнитись. Якщо його немає в переліку членів, повідомте про це SIMI.

Дилер повинен надати вам свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу, коли ви купуєте автомобіль, тому обов'язково отримайте його.

КУПІВЛЯ У ПРИВАТНОГО ПРОДАВЦЯ

Приватні продавці рекламують вживані автомобілі на сторонніх веб-сайтах аукціонів, електронних торгових майданчиках або в розділі невеликих оголошень газет та автомобільних журналів. У вас дуже мало законних прав, якщо ви купуєте у приватного продавця. Важливо ретельно все розглянути, перш ніж купувати автомобіль у приватного продавця.

Перш ніж купувати у приватного продавця, слід:

- Перевірити історію автомобіля або статус власності за допомогою офіційних баз даних, таких як [Motorcheck](#), [Cartell](#), [MyVehicle](#) або [Carhistorycheck](#)
- Перевірте машину всередині та зовні на предмет зносу. Комісія з питань конкуренції та захисту споживачів (CCPC) має [контрольний список для купівлі автомобіля](#).
- Запросіть механіка, автомобільного інженера або людину з певними знаннями автомеханіки для огляду автомобіля
- Придивіться та задайте запитання, перш ніж прийняти рішення про покупку.
- Перевірте, чи автомобіль регулярно обслуговується та чи заповнювалась сервісна книжка.
- Сплачуйте за допомогою безпечного способу оплати, наприклад кредитною чидебетовою картою або через PayPal. Не надсилайте гроші банківським переказом. Здійснюючи безпечну оплату, ви можете скористатись поверненням платежів у разі махінацій чи іншого шахрайства.

Якщо ви імпортуєте автомобіль з будь-якого місця за межами Республіки Ірландія, необхідно замовити його перевірку в центрі [NCT](#) (Національна служба перевірки автомобілів) протягом семи днів після прибуття до Ірландії. Ви повинні сплатити податок на реєстрацію транспортних засобів (VRT) у центрі [NCT](#) протягом 30 днів після отримання автомобіля.

Якщо ви купуєте автомобіль за кордоном з наміром імпортувати його в Ірландію, на вас не поширюватиметься ірландське законодавство про захист прав споживачів, якщо щось піде не так. Застосовуватиметься законодавство країни, в якій ви придбали автомобіль.

Податок на автомобілі: на вітровому склі кожного автомобіля повинна знаходитись дійсна наклейка про сплату податку на автомобіль. Її відсутність - це порушення. Більше інформації можна знайти на сайті [www.motortax.ie](#)

Страховання – Незастрахований автомобіль в Ірландії також є порушенням. В Ірландії існує величезна кількість страхових компаній/брокерів. Для отримання незалежної консультації щодо придбання автомобільної страховки, зайдіть на веб-сайт Комісії з питань конкуренції та захисту споживачів за адресою [www.ccpc.ie](#)

NCT – Іншою законодавчою вимогою є необхідність мати дійсний сертифікат NCT (Національної служби перевірки автомобілів) на автомобіль. NCT – це обов'язкова програма техогляду транспортних засобів в Ірландії. Для отримання додаткової інформації відвідайте сайт [www.ncts.ie](#).

VRT – Це податок на реєстрацію транспортних засобів (VRT), який необхідно сплатити, під час реєстрації транспортного засобу в країні. Це стосується всіх нових і вживаних автомобілів, які ввозяться до Ірландії. Відвідайте сайт [www.revenue.ie](#)

Дозволи на паркування

Паркування – переконайтеся, що ви паркуєтесь у спеціально відведеному для вашого будинку місці: поговоріть із сусідами та орендодавцем про місця для паркування, якщо у вас немає спеціального місця для паркування.

Якщо ви проживаєте в районі з платним вуличним паркуванням, можливо, вам знадобиться подати заяву на отримання дозволу для жителя в місцевій раді, щоб паркуватись на вашій вулиці. У більшості випадків дозвіл дає право паркуватись на певній вулиці, але не обов'язково в конкретному місці.

Цей дозвіл дає доступ до паркування на вулиці (лише на законних ділянках для паркування) якомога ближче до вашого дому. Він не стосується автостоянок. Середня вартість становить 6 євро. Для отримання подальшої інформації щодо подання заявки, надішліть електронний лист до місцевої ради:

Трالی; traleemunicipaldistrictoffice@kerrycoco.ie

Кілларні; killarneymunicipaldistrict@kerrycoc.ie

Кенмар; kenmareAO@kerrycoco.ie

Лістоуел; listowelMD@kerrycocco.ie

Каслайленд-Корка Дуйбн; castleislandAO@kerrycoco.ie

Громадський транспорт

Транспорт Ірландії (TFI) Місцеве сполучення Керрі надає безпечні, надійні та доступні послуги автобусного транспорту до понад 90 міст і сіл по всьому графству Керрі.

Щоб отримати повний список послуг, відвідайте www.locallinkkerry.ie/timetables, також з нами можна зв'язатись за телефоном 066 7147002 (з понеділка по п'ятницю, з 09:00 до 17:00) або електронною поштою bookings@locallinkkerry.ie

У нас доступні тарифи для дорослих, молоді та дітей, а діти віком до 5 років і власники проїзних квитків на безкоштовний проїзд подорожують нашими автобусами безкоштовно.

Bus Éireann – Перегляд розкладу руху автобусів в Ірландії та придбання квитків (buseireann.ie)

Як національна автобусна компанія Ірландії, ми прагнемо поєднати людей з тими і тим, що для них важливо, допомагаючи покращувати життя. Вся інформація про поїздки доступна за адресою <http://www.buseireann.ie>, а також

<http://www.expressway.ie>, охоплення 230 маршрутів по всій країні.

ЧАСТИНА 3

Соціальна допомога

СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА

В Ірландії доступні різні види соціальної допомоги. Щоб отримати додаткову інформацію, зверніться до місцевого представництва Intreo або зайдіть на веб-сайт. Також корисно буде відвідати центр консультування громадян для отримання інформації про ваші права на соціальні виплати. Ви можете знайти найближчий офіс на їх веб-сайті www.citizensinformation.ie

Є такі загальнодоступні види соціальної допомоги.

Виплати по безробіттю виплачуються безробітним особам віком від 18 років.

Допомога по догляду виплачується особам, які доглядають за тим, хто потребує постійного догляду та піклування у зв'язку з віком, фізичною недієздатністю, порушенням здатності до навчання або хворобою, включаючи психічну.

Надбавка до платні виплачується людям, які мають низький дохід або не мають його взагалі.

Державна пенсія (без внесків) виплачується особам, які досягли 66-річного віку

Допомога по інвалідності виплачується особам з інвалідністю віком від 16 років до 66 років.

Виплата на неповну сім'ю (OFP) виплачується чоловікам і жінкам, які виховують дітей без допомоги партнера.

Пенсія по втраті зору виплачується незрячим та людям із вадами зору.

Якщо ви маєте право на соціальну допомогу, ви можете претендувати на **додаткове соціальне забезпечення**. Наприклад, особа, яка отримує допомогу по інвалідності/догляду/державну пенсію, може скористатись пакетами побутових пільг. Особа може мати право на надбавку за проживання на самоті, якщо вона отримує призначену виплату та проживає сама.

Щодо більшості соціальних виплат рішення про ваші права на соціальну допомогу приймаються відповідальними посадовими особами. Відповідальні посадові особи – це чиновники Управління соціального захисту (DSP), призначені відповідно до законодавства про соціальне забезпечення.

Якщо ви не задоволені рішенням Управління соціального захисту, ви маєте право оскаржити рішення щодо виплат, передбачених законодавством. Оскарження подається до Управління оскаржень соціального забезпечення, незалежного законодавчо визначеного органу. [Дізнайтесь, як оскаржити рішення Управління соціального захисту населення.](#)

ПАКЕТ ПОБУТОВИХ ПІЛЬГ

Пакет побутових пільг (НБП) допомагає сплатити рахунок за електроенергію чи газ і ліцензію на телебачення. Пакет може отримати лише один член сім'ї. Побутові пільги можна отримати при досягненні **70-річного віку**. Вам не потрібно отримувати державну пенсію, а пакет не залежить від матеріального становища. Люди віком **до 70 років** також можуть отримати пакет побутових пільг, але застосовуються додаткові правила

Допомога на придбання палива. Допомога на придбання палива – це виплата, яка допомагає покрити витрати на опалення вашого дому взимку. Вона виплачується лише одному члену сім'ї. Сезон допомоги на придбання палива зазвичай починається в кінці вересня кожного року та закінчується в квітні. Цього року сезон допомоги на придбання палива почався в понеділок, 26 вересня 2022 р. Вона буде виплачуватись протягом 28 тижнів (до 10 квітня 2023 р.). Поточний розмір допомоги на придбання палива становить 33 євро на тиждень. Ви можете отримувати допомогу на придбання палива щотижня або 2 частинами (одноразова виплата). Щоб отримати допомогу на придбання палива, ви повинні жити самі чи лише з певними людьми, отримувати призначену виплату (якщо вам не виповнилося 70 років) і відповідати критеріям матеріального стану.

Проживання на самоті; Надбавка за проживання на самоті це додаткова доплата для самотніх людей, які отримують соціальні виплати. Якщо вам виповнилося 66 років і ви живете самі, ви матимете право на надбавку, якщо отримуєте одну з наступних виплат: державну пенсію, пенсію вдови, доплату з непрацездатності за схемою допомоги у випадку травм на виробництві або допомогу покинутій дружині. Ви також матимете право на надбавку, якщо вам менше 66 років, ви живете самі та отримуєте допомогу по інвалідності, пенсію по інвалідності, доплату по непрацездатності або пенсію по втраті зору

Заявку можна подати в місцевому представництві Intreo в паперовій формі або можна відвідати mywelfare.ie для подачі заявки онлайн або отримання додаткової інформації.

Податкова пільга на оренду. Нова податкова пільга на оренду була запроваджена 15 грудня 2022 р. Якщо ви сплачуєте податок на прибуток, **податкова пільга зменшує ваш податок на суму пільги**. Ви можете **отримати податкову пільгу** на орендну плату, яку ви сплатили у 2022 році, **подавши декларацію з податку на прибуток** за 2022 рік. Ви також можете вимагати відшкодування податку зараз для платежів, здійснених у 2023 році, якщо ви **сплачуєте відрахування із заробітної плати**. Податкова пільга на оренду діятиме протягом трьох років з 2022 до 2025 р. Щоб отримати цю пільгу вам знадобиться обліковий запис на сайті www.revenue.ie

П'ЯТЬ ЦІЛЕЙ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ ВАШОГО ФІНАНСОВОГО СТАНОВИЩА

Почніть вести бюджет, відстежуйте свої витрати, інвестуйте, плануйте наперед. Ви вже чули все це раніше – планування, складання бюджету, ощадлива поведінка. Але проблеми з грошима можуть бути психологічними – наші стосунки з ними, глибинні емоції та умови, які можуть їх оточувати. Вони можуть брати початок ще з дитинства, і для багатьох людей гроші сприймаються як напруга, важка боротьба, щось, що домінує в їхньому житті в негативному плані. Зміна нашого мислення та розуміння підсвідомого ставлення до грошей може бути першим кроком до того, щоб стати більш гнучким у фінансовому відношенні.

1. Змініть своє мислення на «контроль»

Наше сприйняття грошей і розуміння «внутрішнього фокусу контролю»: наше уявлення про те, якою мірою ми відчуваємо, що самі розпоряджаємось своєю

долею може допомогти нам рухатись в більш позитивному напрямі, а не сприймати гроші як щось, що не залежить від нас. Ви також можете завантажити додаток для складання бюджету, який допоможе вам з легкістю планувати свої витрати, відстежувати свої цілі та надасть вам контроль. [Онлайн-планувальник бюджету](#) Ради з питань конкуренції та захисту прав споживачів (ССРС) дозволяє визначити, на що ви витрачаєте гроші та порівняти ці витрати з вашим доходом

2. Зосередьтесь на тому, що у вас є, а не на тому, чого немає

Ікона добробуту Діпак Чопра каже, що як тільки ви починаєте відчувати більший контроль над своїми грошима, ви можете почати зміщувати свій фокус на те, що він називає «свідомістю достатку». Люди схильні зосереджуватися на недостатності, незалежно від того, скільки грошей у них є. Натомість, свідомість достатку означає усвідомлення наявності достатку та поєднання з ним у вашому власному житті. **Як?** Свідомо помічайте всі свої фінансові досягнення, якими б незначними вони не були, і порадійте за себе. Визнаючи прогрес, ви створюєте позитив і вдячність там, де їх раніше не було, що може сніговою кулею перерости у більші відчутні результати.

3. Уникайте імпульсивних, необдуманих покупок

Подібно до бездумного перекусу, імпульсивна покупка – це те, що ми робимо для миттєвого задоволення; це може стати циклом, побудованим на короточасному досягненні, а не на довгостроковій раціональності. Хоча не кожна непродумана покупка обов'язково є поганою, важливо розуміти, коли та чому ви можете вдатися до імпульсивних витрат. Подібно до наркотиків, наш мозок виділяє гормони щастя, які винагороджують нас щоразу, коли ми тішимо себе, але це може створити звичку, коли ми купуємо речі задля короткого відчуття щастя, яке, в більшості випадків, довго не триває. **Як?** Як зазначено вище, коли ви почнете відстежувати свої витрати, ви виявите невеликі покупки, які накопичуються щомісяця. Важливо звернути увагу, коли ви відчуваєте ірраціональний потяг купити щось – просте усвідомлення цього з часом допоможе покращити розуміння та дозволить вам приймати більш раціональні рішення.

4. Станьте більш фінансово грамотним

Мова не йде про фінансову грамотність на рівні «експерт на фондовому ринку». Проте інформація знімає іноді небезпечну завісу багатьох життєвих стресів, фінансових та інших. Набуття глибших знань про щось означає, що воно стає більш звичним і доступним – та, імовірно, менш загрозливим. Почніть з малого, наприклад дізнайтесь, яка відсоткова ставка за позиками, які ви маєте (або взагалі, що таке відсоткова ставка чи річна відсоткова ставка), особливості вашої автомобільної страховки та страховки на житло, або що таке іпотека з фіксованим відсотком.

Як? Є багато інформації, яка просто пояснює професійну лексику, наприклад наш блог [«Золоті правила кредитування – Ірландський союз кредитних спілок»](#), про різницю між купівлею за індивідуальним контрактом і автокредитом. Якщо ви плануєте взяти позику, але не знаєте, з чого почати, кредитна спілка – це дружнє середовище, орієнтоване на громаду, яке відповість на будь-яке ваше запитання.

5. Змініть те, як ви говорите про гроші

Наостанок порадимо вам наступне. Почніть бути більш відкритими та чесними щодо грошей із собою та іншими. Змініть те, як ви говорите про них; слова, які ви вживаєте мають бути більш позитивними, впевненими.

Відкрите ставлення до грошей також може бути корисним для ваших дітей, допомагаючи їм із самого початку розвивати здорове мислення про гроші та додаючи їм такої необхідної впевненості в розмові про фінанси зараз і в майбутньому зі своїми сім'ями.

Пам'ятайте, якщо вам потрібна фінансова підтримка, ви завжди можете **звернутись до місцевої кредитної спілки**. Будемо раді допомогти вам

ЯК ВСТУПИТИ ДО КРЕДИТНОЇ СПІЛКИ

Як відкрити рахунок у місцевій кредитній спілці

Щоб відкрити рахунок у кредитній спілці, вам потрібно буде звернутись до найближчої кредитної спілки за місцем вашого проживання (**зверніться до місцевої кредитної спілки**) та надати такі документи

- документ з фотографією, що посвідчує особу, наприклад паспорт, водійські права або національну ID-картку
- письмовий дозвіл від Міністерства юстиції, який підтверджує, що вам надано тимчасовий захист згідно з Директивою ЄС, або ваш паспорт із імміграційною відміткою, яку ви отримали після прибуття до Ірландії, разом із нещодавно виданим PPSN (номером у Службі державного забезпечення).
- документ, що підтверджує адресу проживання. Якщо ви проживаєте в наданому державою житлі, готелі чи гуртожитку, вам знадобиться підписаний лист на фірмовому бланку, який підтверджує це.

Кредитні спілки чудово розуміють скрутне становище, в якому ви опинились. Вони докладуть всіх зусиль, щоб працювати з вами для пошуку відповідного рішення, щоб допомогти з вашими фінансовими потребами.

Інші фінансові установи

Об'єднаний ірландський банк (AIB) - <https://aib.ie/help-and-guidance/need-extra-help/accessibility/ukraine>

Банк Ірландії - <https://www.bankofireland.com/ukraine-crisis/>

Постійна група TSB - <https://www.permanenttsb.ie/ukraine-crisis/>

EBS - <https://www.ebs.ie/support/daily-online-banking-faqs/current-account-faqs>

Ірландська рада банківської культури випустила буклет «Довідник із базового банківського рахунку». Довідник можна завантажити за посиланням <https://www.irishbankingcultureboard.ie/publications/ibcb-basic-bank-account-guide-2/>

ЧАСТИНА 4

Корисні веб-сайти/ Допомога

Служба інформування громадян – 0818 07 7860 www.citizensinformation.ie

Зателефонуйте до вашого місцевого представництва, щоб отримати форму чи інформаційний буклет і дізнатись більше про наші інформаційні, консультаційні та правозахисні послуги. Веб-сайт регулярно оновлюється.

- Послуга безкоштовна
- Ваш запит оброблятиметься в умовах **суворої конфіденційності**
- Ваш місцевий центр незалежний від усіх обов'язкових послуг
- Послуги надають кваліфіковані оператори
- Вони надають інформацію про: трудове законодавство, житлові питання, соціальне забезпечення, сімейні питання,

охорону здоров'я, підтримку в галузі освіти для осіб з обмеженими можливостями, довірче управління майном та з багатьох інших проблем і питань!

Здоров'я

COVID-19. Система охорони здоров'я. Медичні картки та картки на прийом лікаря загальної практики. Медичні послуги. Послуги лікаря загальної практики та лікарні. Стomatологічні, слухові та...

Соціальне забезпечення

Ірландська система соціального забезпечення. Заява на отримання соціальної допомоги. Соціальне страхування (PRSI). Виплати соціальної допомоги

Зайнятість

Види зайнятості, Самозайнятість, Початок роботи та зміна роботи, Навчання та пошук роботи, Початок роботи

Фінанси та податки

Податок, податок на прибуток, кредити та пільги з податку на прибуток. Податкові пільги та пільги для людей з інвалідністю. Податки на капітал. Житло...

Переїзд до країни

Ірландське громадянство. Шукачі притулку та біженці. Процес надання притулку в Ірландії. Послуги для шукачів притулку в Ірландії....

Повернення до Ірландії

Планування подорожі додому. Повернення до Ірландії в умовах кризи. Прописка та громадянство. Оформлення соціальної допомоги

Житло

Оренда житла. Володіння будинком. Купівля житла. Допомога з купівлею житла. Дововласники. Заборгованість по іпотеці. Податки...

Освіта та навчання

Ірландська система освіти. Дошкільна освіта та догляд за дітьми. Початкова та післяшкільна освіта. Збиратись...

Подорожі та відпочинок

Паспорти. Подорож за кордон. Подорож літаком. Подорож до Ірландії. Автомобільний спорт. Купівля або продаж автомобіля. Іспити з водіння. Водій...

Комісія з питань конкуренції та захисту споживачів (ССРС)

Комісія з питань конкуренції та захисту споживачів надає споживачам інформацію про їхні права, особисті фінанси та безпечність товарів через лінію довіри для споживачів, спеціальний розділ нашого веб-сайту, інформаційні кампанії та різноманітні фінансові освітні ініціативи.

Наші контактні дані:

Лінія довіри для споживачів: + 353 (0)1 402 5555 або за допомогою [форми зворотного зв'язку](#)

Робочі години: з 9:00 до 18:00, з понеділка по п'ятницю

Адреса для листування: Блум Хаус, Рейлвей Стріт, Дублін 1, D01 C576

Веб-сайт: www.ccpic.ie

Рада з питань оренди житла (РТВ)

РТВ є незалежним державним органом, завданням якого є реєстрація оренди, управління службою вирішення спорів і регулювання сектору оренди житла в Ірландії.

Основні функції РТВ:

- Ведення реєстру приватного орендного житла, орендного житла затверджених житлових органів та орендного житла для студентів
- Надання послуг з вирішення спорів для орендарів та орендодавців
- Дослідження приватного орендного сектору
- Надавати уряду поради з політики щодо сектору приватної оренди

Рада з питань оренди житла, абонентська поштова скринька 47, Клонакілті, графство Корк, Ірландія

Робочі години: з 9:00 до 17:00, з понеділка по п'ятницю **Тел.:** 0818 303 037 або 01 702 8100

Домашня сторінка: <http://www.rtb.ie/>

Bonkers.ie

Єдиний центр для всіх рахунків за комунальні послуги
Приєднуйтеся та заощаджуйте значні кошти, від рахунків за електроенергію до
вирішення питання про іпотеку
[Ірландський сайт порівняння](http://Ireland.comparison.com). Ніколи більше не переплачуйте за рахунком |
bonkers.ie | bonkers.ie

COMREG – Комісія з нагляду у сфері зв'язку

Існують суворі правила, які гарантують належне ставлення до вас з боку провайдерів телекомунікаційних послуг до, під час і після того, як ви підпишетесь на послугу. У разі виникнення проблем, спершу зверніться безпосередньо до провайдера послуг. Якщо ви не задоволені їхньою відповіддю, ви можете направити свою скаргу до [Комісії з нагляду у сфері зв'язку \(ComReg\)](http://ComReg.com).

MABS (Служба консультування з фінансових питань та планування бюджету)

Наші послуги безкоштовні.

Ми з радістю допоможемо, якщо у вас проблеми із заборгованістю і ви потребуєте допомоги. Ви можете отримати неупереджену консультацію від MABS, яка допоможе вам керувати своїми фінансами та контролювати заборгованість. Ми пропонуємо підтримку онлайн, по телефону та особисто.

Гаряча лінія MABS: **0818 07 2000**, з понеділка по п'ятницю з 9:00 до 20:00.

Відкрита спільнота

Нижче наведено посилання на Групу юридичної допомоги Відкритої спільнота, яка пропонує безкоштовні юридичні консультації сім'ям або спонсорським групам у будь-який момент протягом періоду спонсорства. <https://theopencommunity.ie/free-legal-advice-panel/>

Переїзд до Ірландії

Цей веб-сайт створила жінка, яка разом із чоловіком переїхала з Австралії до Ірландії. Він пропонує інформацію та поради щодо переїзду до Ірландії та влаштування тут свого побуту.

[Повний посібник з переїзду до Ірландії \(relocatingtoireland.com\)](http://relocatingtoireland.com)

TIRC - Міжнародний ресурсний центр Тралі - 13-14 St Патрік Бунгалоус, Бохербі, Тралі Тел.: 066 7127918 / 087 9822983 Електронна пошта: info@tirc.ie

Зверніть увагу, що Вікторія є одним із працівників міжкультурної підтримки в TIRC і вільно розмовляє українською мовою.

KASI – Центр підтримки іммігрантів у Кілларні – Кабінет 6, Олд Кредіт Юніон Білдінг Біч Роуд, 91 Нью Стріт, Кілларні, графство Керрі (064) 662 0705 Електронна пошта: info@kasi2000.com

Зверніть увагу, що Антоніна є одним із працівників міжкультурної підтримки в KASI і вільно розмовляє українською мовою.

SKDP – компанія з обмеженою заपुरкою “Товариство розвитку Південного Керрі”

SKDP CLG – це місцева компанія з розвитку під керівництвом громади, яка співпрацює з урядовими установами, соціальними партнерами, місцевими обраними членами, а також представниками громади та волонтерами.

SKDP CLG сприяє та підтримує розвиток стійких, динамічних громад у Південному Керрі та покращує якість життя тих, хто там живе, надаючи соціальні та економічні можливості. SKDP надає ряд послуг з працевлаштування, самостійної підприємницької діяльності, освіти, навчання, громадської та соціальної підтримки.

Кілларні Джулі Торн jthorne@skdp.net 0646636572

Кагерсівен Тетяна Ольховська tolkhovska@skdp.net 0669472724

Кіллогрлін і Кенмар Ірина Пуздрия ipuzdria@skdp.net 0669761615

Наш веб-сайт <https://www.southkerry.ie/>

Зверніть увагу, що Тетяна та Ірина є працівниками міжкультурної підтримки в SKDP і вільно розмовляють українською мовою.

SOUTH KERRY DEVELOPMENT
PARTNERSHIP CLG.

NEWKD

Партнерська організація, яка сприяє орієнтованості громадськості на соціальному, економічному та підприємницькому розвитку на півночі, сході та заході Керрі.

NEWKD (юридична адреса): Aras an Phobail, Croilar na Mistealach, Дінс Лейн, Тралі, V92 CRW8

Тел. 066-7180190 електронна пошта: info@newkd.ie Веб-сайт: www.newkd.ie

Північний Керрі – Заїд Касуб – ZaidKassoob@newkd.ie – 083-1680377

Західний Керрі – Роберт Кері – RobertCarey@newkd.ie – 066-7180190

Тралі – Оля Маринцева – OlyaMaryntseva@newkd.ie – 085-2896576

Зверніть увагу, що Оля є одним із працівників міжкультурної підтримки в NEWKD і вільно розмовляє українською мовою.

Волонтерський центр Керрі - www.volunteerkerry.ie www.facebook.com/KerryVolunteerCentre

7 Мейн Стріт, Тралі, графство Керрі - 066 7117966

Послуги волонтерського центру Керрі. Стимулюємо, підтримуємо та посилюємо волонтерство в Керрі. Послуги для населення є безкоштовними. Місія Волонтерського центру Керрі полягає в тому, щоб популяризувати цінність волонтерства, а також розширити діапазон і якість волонтерства в Керрі. Він є одним із двадцяти дев'яти волонтерських центрів в Ірландії, філією Національної організації розвитку волонтерства Ірландії Volunteer Ireland та зареєстрованою благодійною організацією. Служба працевлаштування Волонтерського центру Керрі – це безкоштовна служба, котра допомагає людям, які живуть у Керрі та зацікавлені у волонтерстві, знайти волонтерську роль, яка відповідає їхньому часу, інтересам, навичкам, доступності та мотивації. Усі зацікавлені можуть зареєструватись через веб-сайт Волонтерського центру – www.volunteerkerry.ie. Після реєстрації з вами зв'яжуться, щоб дізнатись про ваші волонтерські інтереси та вподобання, а також обговорити відповідні ролі волонтера.

Комітет округу Керрі з питань догляду за дітьми

066 7181582 або електронна пошта info@kerrycountychildcare.com

SVP (Товариство Св. Вінсента де Поля) в Керрі

Тел. 066 7128021 електронна пошта – svp.kerry@svp.ie або svp.tralee@svp.ie

Основним напрямом нашої роботи є особисте спілкування з людьми, які потребують допомоги та підтримки. Коли хтось звертається до нас із проханням про допомогу, він може розраховувати на візит двох доброзичливих волонтерів SVP, завданням яких є вислухати та дізнатись, яку допомогу чи інформацію ми можемо запропонувати.

Наші волонтери спілкуються з тими, хто просить нашої допомоги, щоб переконатись, що ми повністю розуміємо проблеми, з якими вони стикаються, що дозволяє нам надавати найкращу допомогу. Ми можемо запропонувати певну практичну чи фінансову допомогу в повсякденних потребах або ми можемо надати інформацію про інші відповідні послуги.

Допомога SVP надається в дусі підтримки та дружби волонтерами з різних верств суспільства, і всі наші візити носять повністю конфіденційний та неосудний характер.

Мережа громадської участі Керрі (Kerry PPN), Департамент громади, Рада графства Керрі

Ратасс, Тралі. Тел.: 066 – 713672 Електронна пошта: ppn@kerrycoco.ie Веб-сайт: www.kerryppn.ie

Мережа громадської участі Керрі була створена, щоб дати можливість громадським групам у графстві Керрі висловлюватися з питань, які їх хвилюють.

Kerry PPN – це механізм, за допомогою якого місцева влада контактує/взаємодіє з більш широким громадським сектором та є представницьким голосом громади та секторів волонтерства, соціальної інтеграції та охорони навколишнього середовища.

Основна роль PPN полягає у формуванні мережі, яка об'єднує всі громадські та волонтерські групи, групи соціальної інтеграції та групи екологічних інтересів. Інформація розповсюджується і люди можуть працювати разом над політичними питаннями.

Товариство відпочинку та спорту Керрі

Департамент громади, Рада графства Керрі Ратасс, Тралі. Тел.: 066 – 718 4776

Електронна пошта: info@kerryrecreationandsports.ie Веб-сайт: www.kerryrecreationandsports.ie

Товариство відпочинку та спорту Керрі прагне посилити участь у спортивній

та фізичній активності та створити таким чином більш активне, інтегроване та здоровіше суспільство.

Воно пропагує здоровий спосіб життя та максимальну участь, є інклюзивними та гостинними для всіх. Товариство відпочинку та спорту Керрі сприяє розвитку спорту та фізичної активності на місцевому рівні через роботу з клубами, тренерами та волонтерами, а також підтримку партнерства з іншими організаціями та громадськими групами. Воно створює можливості для доступу до тренувань, освіти в галузі спорту та забезпечення фізичної активності, а також забезпечують цільові програми, заходи та ініціативи для збільшення фізичної активності та занять спортом. Воно є місцевим джерелом інформації про спорт і фізичну активність, забезпечуючи обізнаність та відкриваючи можливості.

PMVT - Траст Пітера МакВеррі

Траст Пітера МакВеррі допомагає людям з України, які перебувають у тимчасовому житлі або потребують альтернативного житла, отримати доступ до відповідного житла під заставу. Після досягнення домовленості про переїзд співробітники Трасту Пітера МакВеррі допомагають людям з переїздом до помешкання, одночасно забезпечуючи їх поселення в новому житлі.

Бібліотеки графства Керрі:

Рада графства Керрі через свою бібліотечну службу керує 9 бібліотеками-філіями по всій країні в містах [Баллібаніон](#), [Кагерсівен](#), [Каслайленд](#), [Ен-Дейнгін](#), [Кенмар](#), [Кілларні](#), [Кіллогрлін](#), [Лістовелі Тралі](#).

Кожна бібліотека-філія здійснює видачу книг для дорослих і дітей, включаючи аудіокниги, книг з крупним шрифтом, збірники довідників, місцеві та щоденні газети.

Згідно з останніми вказівками уряду, всі бібліотеки Керрі знову відкрились та надають послуги видачі книг в звичайному режимі.

У бібліотеках-філіях по всьому графству знову доступні послуги доступу до комп'ютерів, Wi-Fi, [друку](#) та навчальних засобів.

Щоб отримати допомогу щодо доступу до онлайн-сервісів, напишіть на електронну пошту onlinequeries@kerrylibrary.ie www.kerrylibrary.ie

ЛГБТКІ+

ЛГБТ Ірландія – надає підтримку особам ЛГБТКІ+, які покидають Україну. ЛГБТ Ірландія надає підтримку дорослим від 21 року. Молодших людей вони направляють до [BelongTo](#)

KDYS (Служба молоді Єпархії Керрі)

KDYS – це громадська молодіжна організація, яка прагне обслуговувати всіх молодих людей у безпечному, веселому та позитивному середовищі, надаючи молодіжні простори, послуги, інформацію для молоді, наставництво, навчання та постійні можливості для їх всебічного розвитку. Молодіжні простори, послуги та підтримка KDYS доступні по всьому графству. Ми також підтримуємо волонтерів у створенні молодіжних клубів у їхніх місцевих громадах.

Для отримання додаткової інформації відвідайте наш веб-сайт www.kdys.ie або зв'яжіться безпосередньо з одним із наших молодіжних центрів:

Електронна пошта для загальної інформації – info@kdys.ie

Кілларні – 064 6631748 | killarney@kdys.ie

Тралі – 066 7121674 | tralee@kdys.ie

Лістовел - 068 23744 | listowel@kdys.ie

Кіллорглін – 066 9790444 | killorglin@kdys.ie

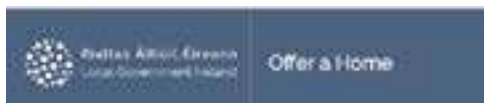
Каслайленд – 066 7142648 | castleisland@kdys.ie

Інші корисні сайти:

Тралі – «Чи знаєте ви Тралі» – це корисна сторінка у Facebook для жителів району Тралі. Пошукайте у Facebook аналогічну сторінку для вашого регіону

ЧАСТИНА 5

Додатки 1

ЛІЦЕНЗІЙНА УГОДА ПРО НАДАННЯ ТИМЧАСОВОГО ЖИТЛА

(коли власник закладає нерухомість)

Місцева влада під егідою Департаменту житлового будівництва, місцевого самоврядування та спадщини сприяє проведенню місцевою владою конкурсу про надання вільних об'єктів/будинків для відпочинку в рамках процесу надання житла Українцям для домовленостей між власниками нерухомості та бенефіціарами тимчасового захисту згідно з Директива про тимчасовий захист (2001/55/EC).

Департамент рекомендує власникам нерухомості та одержувачам захисту підписати цю тимчасову ліцензійну угоду для захисту прав власника нерухомості і одержувача захисту, а також для захисту самої нерухомості. Департамент рекомендує кожній стороні зберегти копію цієї угоди.

Ця угода укладена [ ] ВСТАВИТИ ДАТУ

МІЖ

1. [ ] ВСТАВИТИ ІМ'Я («Власник(власники)»)
2. [ ] ВСТАВИТИ ІМ'Я (Ліцензіат(и))

СПРАВЖНІМ

- A. Власник(власники) дав(дали) дозвіл на надання житла у своїй власності на обмежений період часу сім'ям біженців на благодійній основі («Ліцензійний період»);

- B. Ця Ліцензійна угода не дає і не призначене для надання або накладення на Ліцензіата(ів) будь-яких прав і обов'язків орендаря, а також не дає Ліцензіату(ам) право на ексклюзивне використання або володіння будь-яким житлом, яке Ліцензіату(ам) може бути дозволено використовувати, або створює відносини орендодавця і орендаря між сторонами; Власник(власники) має (ють) постійний доступ до житла і залишає (ють) за собою право переміщати або змінювати мешканців;
- C. Ліцензіат(и) не буде(будуть) вважатися орендарем (ями) або мати право на гарантовану короткострокову або забезпечену оренду, або на будь-який встановлений законом захист у відповідності з Законами про житло або Законами про оренду житлових приміщень, або на будь-яку іншу встановлену законом гарантію володіння житлом зараз або по закінченні строку дії цієї Ліцензії;
- D. Ця Ліцензійна угода відноситься до житла, пропонованого за адресою [ ]

ВСТАВИТИ АДРЕСУ І НОМЕР КІМНАТИ (далі «Нерухомість»). Воно надається ліцензіату(ам) виключно за умови прийняття та згоди з умовами, викладеними в цьому документі;

Відповідно до умов цього договору ліцензіат має виключне право на наступне житло: [ ] **ВСТАВИТИ ОПИС ЕКСКЛЮЗИВНОГО ЖИТЛА.**

Ліцензіат ділить з власником і членами сім'ї наступні приміщення і місця загального користування: [ ] **ВСТАВИТИ ОПИС СУМІСНОГО ЖИТЛА**

- E. Всі посилання на Ліцензіата(ів) в однині включають множину і навпаки, а всі посилання на Ліцензіата(ів) чоловічої статі належать до Ліцензіатів жіночої статі і навпаки;
- F. Ця форма ліцензії не вимагає, щоб будь-яка зі сторін повідомляла іншу в будь-якій формі в кінці терміну дії ліцензії;
- G. Власник(и) залишив(ли) за собою право розірвати цю Угоду з Ліцензіатом(ами) за коротким повідомленням (не менш ніж за чотирнадцять (14) днів) і без необхідності пояснення причин розірвання Угоди;
- H. Власник(и) зберіг(ли) ключі та залишив (ли) за собою право на володіння Нерухомості;
- I. Ліцензіат(и) справжнім визнає (ють) та приймає (ють), що Власник(и) може наполягати на тому, щоб певні частини Власності не були доступні для використання Ліцензіатом(ами) та / або певні кімнати залишалися замкнутими та/або щоб певні складські приміщення не були доступні для використання Ліцензіатом(ами), і ці приміщення можуть змінюватися протягом Ліцензійного періоду Ліцензіатом(ами) у Нерухомості. Для кожного об'єкта нерухомості буде вестися графік стану (фотографічне свідоцтво стану об'єкта нерухомості на початок дії ліцензійної угоди);
- J. З вищевказаних причин Власник(и) не може(уть) запропонувати Ліцензіату(ам) які-небудь гарантії проживання, крім згоди з тим, що їх не попросять звільнити приміщення менш ніж за чотирнадцять (14) днів, і Ліцензіат(и) згоден(ні) з Власником(ами), що тимчасове розміщення у приміщенні надається їм суворо на цій основі.

ЦИМ ДОГОВОРОМ укладається наступне:

1. В обмін на згоду Ліцензіата(ів) утримувати і доглядати за майном, наданими за цим договором, Власник(и) ПОГОДЖУЄТЬСЯ(ються) надати Ліцензіату(ам) тимчасове житло у цьому майні;
2. Ліцензіат(и) ПОГОДЖУЄТЬСЯ і НАСТІЙНО ЗОБОВ'ЯЗУЄТЬСЯ з Власником(ами) наступним чином:
  - 2.1. підтримувати Нерухомість, включаючи її передній або задній сад або двір, якщо такий є, в якій вони розміщені, в чистоті та порядку і в хорошому стані протягом періоду їх проживання в ній;
  - 2.2. у разі пошкодження будь-якого обладнання, пристосувань чи меблів у Нерухомості в період їх проживання в ній, прийняти на себе фінансову відповідальність за вартість ремонту;
  - 2.3. обмежити число осіб, які проживають і сплять в Нерухомості, особами, зазначеними у цій ліцензійній угоді, і їх найближчими родичами, і не дозволяти ніяким іншим особам займати Нерухомість протягом терміну дії ліцензії;
  - 2.4. не робити ніяких змін і не втручатися у роботу будь-якого обладнання у нерухомості;
  - 2.5. використовувати Нерухомість в якості приватної резиденції лише для власного користування і не приймати ніяких постояльців або платних гостей;
  - 2.6. не використовувати і не дозволяти іншим використовувати Нерухомість або будь-яку її частину для діяльності, яка є небезпечною, образливою, шкідливою, шумною, незаконною, або яка є або може стати перешкодою або роздратуванням для Власника чи господаря або мешканця будь-якої сусідньої власності, або яка порушує будь-які зобов'язання з будь-яким іншим власником або мешканцем комплексу, або порушує будь-які інші правила, прийняті час від часу керуючим агентом для комплексу, в якому знаходиться Нерухомість, (ВСТАВИТИ ВІДОМОСТІ).
  - 2.7. оплачувати і нести всі витрати комунальних послуг, таких як електрика і газ, які будуть вказані для Нерухомості (якщо вклад не буде отримано від третьої сторони);
  - 2.8. не тримати ніяких домашніх тварин в або близько Нерухомості (якщо це не обумовлено сторонами і не зазначено в цій угоді);
  - 2.9. не дозволяти сміттю, мотлоху чи подібним матеріалам накопичуватися в або навколо Нерухомості і залишати усе сміття/контейнери для збору у відповідний день збору сміття;
  - 2.10. Відшкодувати Власнику всі претензії, вимоги, збитки, витрати, комісії та будь-які витрати, понесені Власником у результаті недотримання та невиконання Ліцензіатом умов і зобов'язань, що містяться в цій Угоді.
  - 2.11. дотримуватися всіх умов будь-якого поліса або полісів страхування Власника, що належать до Нерухомості, а також вимоги і рекомендації страховика (страховиків);

- 2.12. дозволити агентам і представникам Власника у будь-який розумний час, з розумним повідомленням, входити на територію Нерухомості для будь-яких цілей і не перешкоджати цьому;
- 2.13. утримуватися від куріння у внутрішніх приміщеннях Нерухомості і перешкоджати іншим робити це.
3. Справжнім Ліцензіат(и) визнає(ють), що у нього (них) немає ніякого інтересу до нерухомості, в якій вони розміщуються, яка може бути здана в оренду або суборенду, або переуступлена, або є предметом ліцензії, і що ніщо в Угоді не повинно розцінюватися як створення відносин орендодавця і орендаря або відносин ліцензіара і ліцензіата(ів) між Власником(ами) та Ліцензіатом(ами). Жодних законних або договірних прав на оренду в будь-якій формі не виникає внаслідок проживання Ліцензіата(ів) в запропонованому їм житлі.
4. Власник(и) зберігає право володіння і контролю над запропонованим житлом і може, на свій розсуд, змінювати або варіювати умови проживання при умові, що Ліцензіату(ам) буде направлено повідомлення не менш ніж за чотирнадцять (14) днів до того, як його попросять звільнити приміщення, в якому він(и) був(ли) розміщений(и).
5. Ліцензіат(и) може(можуть) розірвати цю угоду в будь-який час, попередивши про це не менше ніж за сім (7) днів.
6. У разі, якщо Ліцензіату (ам) потрібно звільнити нерухомість, в якій вони були розміщені, або при розірванні цього договору, Ліцензіат(и) повинен(і), за умови вручення йому(їм) мінімального повідомлення за 14 днів, зробити це негайно і забезпечити, щоб нерухомість та її пристосування були в хорошому стані ремонту і залишені в чистому та охайному стані, як це було, коли Ліцензіат(и) в'їхав(ли) у нерухомість.

НА ПОСВІДЧЕННЯ ЧОГО Сторони підписали цей документ своїми іменами у зазначену вище дату.

Погоджений строк дії ліцензії становить: [ ] [будь ласка, вкажіть кількість місяців].

Імена всіх осіб, які будуть проживати у власності:

Згода на розміщення домашніх тварин: ТАК   НІ

Підписано в якості ДОГОВОРУ
ВЛАСНИКОМ (ВЛАСНИКАМИ):

Підписано в якості ДОГОВОРУ
ЛІЦЕНЗІАТОМ (ЛІЦЕНЗІАТАМИ):

Підписи
засвідчені:

АДАННЯ ЛІЦЕНЗІЙНОЇ УГОДИ НА ТИМЧАСОВЕ ПРОЖИВАННЯ¹

(коли власник передає майно в заставу)

Департамент у справах дітей, рівності, інвалідності, інтеграції та молоді («Департамент») виступає посередником у процесі застави житла в Україні для домовленостей між власниками житла та бенефіціарами тимчасового міжнародного захисту з України. У цій роботі Департаменту допомагають партнери-виконавці, наприклад, місцеві органи влади, Ірландський Червоний Хрест, організація «Допомога ірландським господарям», Міжнародна організація з міграції (МОМ) та Пітер Макверрі Траст.

Департамент рекомендує власникам майна та бенефіціарам підписати цю тимчасову ліцензійну угоду для захисту прав власника майна та бенефіціара, а також для захисту самого майна. Департамент рекомендує кожній стороні зберегти копію цієї угоди.

Ця Угода укладена ДЕНЬ МІСЯЦЬ 2023 р МІЖ

1. xxx («Власник(и)»)
2. xxx («Ліцензіат(и)»)

ОСКІЛЬКИ

- A. Власник надав дозвіл надати житло у своїй власності протягом обмеженого періоду часу сім'ям біженців на благодійних засадах («Терміндії ліцензії»);
- B. Ця Ліцензійна угода не надає та не має на меті надавати або нав'язувати Ліцензіату будь-які права та обов'язки орендаря, а також не надає ліцензіату права на виключне користування чи володіння будь-яким житлом, яке ліцензіату може бути дозволено використовувати, або створювати між сторонами відносини орендодавця та орендаря, а Власник має постійний доступ до житла і залишає за собою право переїжджати або змінювати мешканців;
- C. Ліцензіат не має права на оренду, гарантовану короткострокову оренду, гарантовану оренду або на будь-який передбачений законом захист відповідно до Законів про житло чи Законів про оренду житла, або на будь-яку іншу передбачену законом гарантію володіння на даний момент або після закінчення терміну дії цієї Ліцензії;
- D. Ця Ліцензійна угода стосується житла, що пропонується за адресою: Назва та адреса Об'єкта нерухомості
(«Об'єкт нерухомості»). Він надається Ліцензіату виключно за умови прийняття та згоди з умовами, викладеними в цій Ліцензійній угоді;

¹ Ця угода не передбачає створення будь-яких юридичних зобов'язань господарів перед гостями, а також будь-яких юридичних прав для гостя щодо будинку чи господаря

- E. Усі посилання на Ліцензіата в однині включають множину і навпаки, а всі посилання на Ліцензіата чоловічої статі стосуються Ліцензіата жіночої статі та навпаки;
- F. Ця форма ліцензії не вимагає від жодної зі сторін надання будь-якої форми повідомлення іншій стороні після закінчення Терміну дії ліцензії;
- G. Власник залишає за собою право негайно розірвати цю Угоду з Ліцензіатом, надіславши повідомлення (не менше ніж за сім (7) днів) і без пояснення причин розірвання Угоди;
- H. Власник зберіг ключі від Об'єкта нерухомості та залишив за собою право на володіння ним;
- I. Ліцензіат цим визнає і погоджується, що Власник може наполягати на тому, щоб певні частини Об'єкта нерухомості були недоступні для використання Ліцензіатом та/або щоб певні кімнати залишалися замкненими та/або щоб певні складські приміщення були недоступні для використання Ліцензіатом, і ці приміщення можуть змінюватися протягом Терміну дії Ліцензії Ліцензіата на Об'єкт нерухомості. Для кожного майна буде вестися Графік стану (підтвердження стану майна на момент початку дії ліцензійної угоди за допомогою засобів фотофіксації);
- J. З вищезазначених причин Власник не може запропонувати Ліцензіату жодних гарантій проти незаконного виселення, окрім згоди на те, що його не попросять звільнити Об'єкт нерухомості менш ніж за сім (7) днів, і Ліцензіат погоджується з Власником, що тимчасове проживання в Об'єкті нерухомості надається йому суворо на цій підставі.

СТОРОНИ ДОМОВИЛИСЯ про таке:

1. З огляду на згоду Ліцензіата утримувати та доглядати за Об'єктом нерухомості, яке було надано за цієї Угодою, Власник **ПОГОДЖУЄТЬСЯ** надати Ліцензіату тимчасове житло на Об'єкті нерухомості;
2. Ліцензіат **ПОГОДЖУЄТЬСЯ** і **ЦИМ ДОМОВЛЯЄТЬСЯ** з Власником про таке:
  - 2.1. Підтримувати Об'єкт нерухомості, включаючи його передній і бічний сад або подвір'я, якщо такі є, в якому проживає, в чистоті та порядку, а також в належному стані ремонту протягом періоду свого проживання в цьому Об'єкті нерухомості;
  - 2.2. У разі пошкодження будь-якої фурнітури, світильників або меблів в Об'єкті нерухомості під час проживання в ньому, взяти на себе фінансову відповідальність за вартість ремонту;
  - 2.3. Обмежити кількість осіб, які заселяються та проживають в Об'єкті нерухомості, особами, зазначеними в цій ліцензійній угоді, і не дозволяти будь-якій іншій стороні заселятися в Об'єкт нерухомості протягом Терміну дії ліцензії;
  - 2.4. Не здійснювати жодних перепланувань та не втручатися в будь-яке обладнання в Об'єкті нерухомості без згоди власників;

- 2.5. Використовувати Об'єкті нерухомості як приватну резиденцію лише для власних потреб і не приймати жодних мешканців або гостей, які платять за проживання;
- 2.6. Не використовувати та не дозволяти іншим використовувати Об'єкт нерухомості або будь-яку його частину для діяльності, яка є небезпечною, образливою, шкідливою, галасливою, незаконною, або яка є чи може стати неприємністю чи роздратуванням для Власника або власника чи орендаря будь-якого сусіднього об'єкта нерухомості, або яка порушує будь-які зобов'язання з будь-яким іншим власником чи орендарем комплексу, або яка порушує Кодекс поведінки, що додається, або будь-які інші правила, що періодично встановлюються керуючим агентом комплексу, в якому знаходиться Об'єкт нерухомості.
- 2.7. xxx сплачуватиме xxx євро на місяць за опалення, електроенергію та вивезення сміття.
- 2.8. Оплата здійснюється постійним платіжним дорученням на такий рахунок:
РЕКВІЗИТИ РАХУНКУ
- Перший платіж XXX числа за період XXX та XX числа кожного наступного місяця до закінчення терміну дії цієї угоди.
- 2.9. Не тримати жодних домашніх тварин в Об'єкті нерухомості або поблизу нього (за винятком випадків, коли це прямо узгоджено між сторонами та зазначено в цій угоді);
- 2.10. Не допускати накопичення сміття, відходів або подібних матеріалів в Об'єкті нерухомості або навколо нього, а виносити сміття/контейнери для сміття у відповідний день вивозу сміття;
- 2.11. Звільняти Власника від усіх претензій, вимог, втрат, збитків, зборів та витрат, понесених Власником в результаті невиконання Ліцензіатом умов та зобов'язань, що містяться в цій Угоді.
- 2.12. Дотримуватися всіх умов будь-якого полісу або полісів страхування Власника, що стосуються Об'єкта нерухомості, а також вимог і рекомендацій страхової компанії;
- 2.13. Дозволяти агентам і представникам Власника в будь-який час, з обґрунтованим повідомленням, входити на територію Об'єкта нерухомості з будь-якою метою і не перешкоджати їм у цьому;
- 2.14. Утримуватися від куріння в приміщенні Об'єкта нерухомості і не дозволяти іншим робити це.
3. Ліцензіат цим визнає і погоджується, що він не має жодного права власності на Об'єкт нерухомості, в якому проживає, який може бути зданий в оренду або суборенду, або переуступлений, або бути предметом ліцензії, і що ніщо в цій Угоді не повинно розглядатися як таке, що створює відносини між орендодавцем та орендарем, або відносини між ліцензіаром та ліцензіатом як між Власником та Ліцензіатом. Жодні законні або договірні права на оренду

в будь-якій формі не виникають в результаті зайняття Ліцензіатом цього житла, запропонованого йому.

4. Власник зберігає засобою право володіння та контролю над запропонованим житлом і може на власний розсуд змінювати або доповнювати житло ЗА УМОВИ, ЩО Ліцензіат отримає повідомлення не менше ніж за сім (7) днів до того, як його попросять звільнити житло, в якому він проживав.
5. Ліцензіат може в будь-який час розірвати цю Угоду, надіславши повідомлення про це не менше ніж за сім (7) днів.
6. У випадку, якщо Ліцензіат зобов'язаний звільнити Об'єкт нерухомості, в якому проживає, або після розірвання цієї Угоди, Ліцензіат зобов'язаний, за умови отримання повідомлення за сім (7) днів, зробити це негайно і забезпечити, щоб Об'єкт нерухомості та обладнання в ньому були справними і залишилися в чистому та охайному стані, в якому вони перебували, коли Ліцензіат вселився в цей Об'єкт нерухомості.

НА ЗАСВІДЧЕННЯ ЧОГО Сторони підписали цю Угоду в дату, зазначену вище. Узгоджений термін дії ліцензії становить 6 місяців, з переглядом після перших 3 місяців.

Імена всіх осіб, які будуть проживати в об'єкті нерухомості:

Дозвіл на розміщення домашніх тварин: НІ

Підписано як ДОГОВІР

ВЛАСНИКОМ:

Підписано як ДОГОВІР

Додатки 2

ДОГОВІР ПРО СПІЛЬНЕ ПРОЖИВАННЯ

Метою цього договору є допомога господарям і гостям у встановленні деяких простих рекомендацій щодо комфортного спільного проживання. Наведені нижче приклади є припущеннями на основі відгуків господарів, але їх варто адаптувати до потреб вашого будинку й гостей. Зі зміною потреб буде корисно переглядати договори кожні декілька тижнів або місяців.

Ім'я господаря (господарів):

Ім'я гостя (гостей):

Дата:

Кухня Тобто час прийому їжі / місце для зберігання продуктів у холодильнику, морозильній камері й шафі для посуду / спільні прийоми їжі / прибирання / хто купує продукти / заміна основних харчових продуктів, як-от молоко / доступ до продуктів і закусок між прийомами їжі вразі спільних продуктів	
Ванна кімната Тобто час використання ванної кімнати / місце для зберігання / рушники / як працює водопостачання	
Прання Тобто як працює пральня / час для прання / десушити випрану білизну	
Безпека Тобто використання ключів / замикання дверей / закривання вікон / воріт	
Гості Тобто прийом у себе людей або спільне використання місця / будь-які постійні гості або події чи ритуали в домі	

<p>Місця спільного користування й шум Тобто період тиші в будинку / час перегляду та доступ до телевізора / де зберігати взуття, верхній одяг тощо</p>	
<p>Діти й батьківство Тобто використання технологій / вказівки щодоспільного використання місця або іграшок / будь-які правила для дітей у будинку</p>	
<p>Релігія й культура Тобто потреби щодо молитви / сімейних ритуалів</p>	
<p>Домашні тварини Тобто будь-які потреби / годування чи ігри</p>	
<p>Фотографії/відео Тобто зйомка чи поширення фото й відео без згоди</p>	
<p>Фінансова підтримка Тобто якщо гості залишаються на тривалий період, варто обговорити, які внески вони можуть робити для поточних витрат на дім</p>	
<p>Додайте додаткові розділи за потреби</p>	

Дата наступної зустрічі для обговорення Договору про спільне проживання:

Максимальний очікуваний термін перебування гостя:

Цей договір не призначений для створення будь-яких юридичних зобов'язань для господарів і гостей, а також будь-яких юридичних прав для гостей щодо будинку або господаря, і кожна зі сторін має право негайно розірвати цю домовленість у будь-який час, якщо вона вважає, що цього вимагають обставини. Якщо господар або гість хочуть розірвати цю домовленість, вони можуть звернутися

до IPAS, щоб знайти альтернативне житло ukrainetempaccom@equality.gov.ie. Гість і господар підписуються нижче на підтвердження базових умов їхньої участі в цій домовленості.

Підпис гостя: _____ Дата:

Підпис господаря: _____ Дата

THE OPEN
COMMUNITY

YOUR GUIDE TO LIVING **INDEPENDENTLY**

For Ukrainians living in Kerry

INDEPENDENT LIVING GUIDE FOR UKRAINIANS LIVING IN KERRY

The publication contains a wide range of practical and valuable information for Ukrainians considering moving to a new accommodation or who have moved to new accommodation through the pledged accommodation services or renting private accommodation.

Living in and maintaining a private household in Ireland differs from living in Ukraine; thus, we created a set of guidelines to help you along in this new experience.

All reasonable efforts have been taken to ensure that the information in the Independent Living Guide is accurate at publication. Please note that the information is not legal advice, and aspects may be subject to change in the future.

Prepared: June 2023

Kerry County Coordination Team, a Kerry Community Response Forum substructure, produced this Independent Living Guide.

KERRY COUNTY COORDINATION TEAM

KASI – Killarney Immigrant Support Centre

TIRC - Tralee International Resource Centre

Listowel Family Resource Centre

South West Kerry Family Resource Centre

Kenmare Family Resource Centre

South Kerry Development Partnership (SKDP)

North, East, West Kerry Development (NEWKD)

Kerry County Council

Kerry Volunteer Centre

Citizens Information Services

Kerry ETB

HSE

Kerry Diocesan Youth Services

Print: Walsh Colour Print

Thank you to Iryna Puzdria, SKDP who assisted in the design of the guide

CONTENTS

PART 1

- Contracts 04
- Residential Tenancy Board .. 05
- Property Maintenance 06

PART 2

- Electricity 09
- Heating 15
- Water 20
- Broadband, TV, and Phone .. 22
- Refuse 25
- Health and Safety 29
- Food Delivery 31
- Buying a Car 32
- Parking 34
- Public Transport..... 35

PART 3

- Social Welfare Supports 36
- Household Benefits 37
- Financial Wellbeing 38

PART 4

- Useful websites 41

PART 5

- Appendices – Template Contract 49

PART 1

Accommodation

CONTRACTS

In the case of private or pledged accommodation, a lease/contract should be signed between the individual or family and the landlord. Each adult living in the property should be included in the lease. An introduction should be made between the family and landlord and contact information should be exchanged. If there are language barriers, it can be helpful to agree between the landlord and family to communicate through WhatsApp or email, allowing for the use of google translate.

TYPES OF ACCOMMODATION

Pledged Accommodation (Accommodation Recognition Payment)

A person providing a dwelling under the Accommodation Recognition Payment Scheme, also known as pledged accommodation, must ensure the eligible dwelling is safe and meets certain minimum standards. Standards have been introduced for the purposes of this Scheme to ensure the safety of all concerned. This standard will apply even where

the dwelling is a room in the claimant's home. More information about housing standards can be found on gov.ie - Housing Standard for the Accommodation Recognition Payment Scheme (www.gov.ie)

- A contract should be in place if you live in a house under the Accommodation Recognition Payment scheme. *Appendix 1 provides a sample Licence Agreement.*
- Please note that an RTB contract is not applicable if you reside in a dwelling under the pledged housing/ accommodation recognition scheme.

Private Accommodation

Private rented accommodation is **where you rent a house or apartment from a landlord or property agency**. All privately rented accommodation is subject to minimum standards set out by the Housing (Standards for Rented Houses) Regulations 2019. All private tenancies must be registered with the Residential Tenancies Board (RTB). Log onto the website for sample contracts to check if a residence is registered and for further information. www.rtb.ie

Private Shared Accommodation

In private shared accommodation, you may rent a room individually in a house or apartment and then share the living space, i.e., kitchen and living room. Tenants generally share the cost of all their household bills. For example, the internet and tv are €50.00 per month. This cost will then be divided equally between all the tenants. Sometimes household bills are included in the rent paid each month. This should be set out in your contract with your landlord. If sharing a house, drawing up a list of house-sharing rules with the people you share is also advisable.

Appendix 2 -provides a sample Home Sharing Agreement.

Advice: when applying for private accommodation we recommend where possible having a reference letter from State Accommodation Manager or Local person.

RESIDENTIAL TENANCIES BOARD (RTB)

The Residential Tenancies Board (RTB) is an independent public body. Their role is registering tenancies, regulating Ireland's residential rental sector, and operating a dispute resolution service.

If going into Private rental accommodation, the house should be registered with the Residential Tenancies Board (RTB). You can check if a tenancy is registered on the RTB website. The website also gives information on your rights and responsibilities as a tenant and the rights and obligations of your landlord. It is a great source of information for renting in Ireland.www.rtb.ie

UKRAINE CRISIS TEMPORARY ACCOMMODATION TEAM (UCTAT)

If moving to privately rented or pledged accommodation from state accommodation does not work out for you. Beneficiaries of Temporary Protection may be allowed to reapply for state-funded accommodation. Applications are considered on a case-by-case basis. Please note that location and standard of the accommodation provided cannot be guaranteed. For further information, please get in touch with the Ukraine Crisis Temporary Accommodation Team (UCTAT) at ukrainetempaccom@equality.gov.ie

Property Maintenance

A landlord is responsible for ensuring your property is safe and healthy to live in and in a good state of repair. You, the tenant, will then be responsible for keeping the property and its contents in good order and informing your landlord when repairs are needed.

Contract A contract should be drawn up and signed when renting accommodation, whether a room or the entire property. It is important to read through the contract before signing. It can include the amount of rent payable and when it is due, any deposits required, and an inventory list of contents being supplied in the house for use by you, the tenant, such as furniture and electrical appliances.

Deposit: A landlord commonly holds a security deposit when renting accommodation. This covers any rent arrears, bills owing or damage beyond normal wear and tear at the end of the tenancy agreement. The deposit required is usually the equivalent of a month's rent, i.e., if your rent is €1,000 per month, you can be required to pay another €1,000 deposit before moving into your accommodation. You cannot be forced to pay more than two months' rent upfront. Useful websites for more information are as follows.

www.rtb.ie and www.citizeninformation.ie

Additional Fee: some other fees may be due depending on where you are renting. For example, if you rent in an apartment complex, you may be required to pay property maintenance/management fees. These fees may contribute to various costs such as Insurance, general maintenance, repairs, waste management, cleaning, gardening, landscaping, and security services. Another fee may be green fees. If you are living in a housing estate, you may be asked to contribute to the upkeep of the green areas. A fee breakdown should be included in your contract.

Use of white goods - a website where you can find all manuals is <https://www.espartes.ie/usermanuals> (might be in Russian)- take a photo of the brand and serial numbers.

TENANT'S CODE OF CONDUCT

- Control noise levels after 10 pm
- **Guests** – must be prior agreed with the landlord – and only immediate family can sleep over in the house.
- People must be on the contract to reside on the property.

If you have a special occasion, it is advised that you let your neighbours know out of respect.

PETS

It should be noted in your contract if pets are allowed in your accommodation and should be discussed between you and the landlord prior to moving into your accommodation. If you are allowed pets and have a dog, you are legally required to hold a licence for your dog. All dogs over four months of age must have a licence. Puppies under four months who are still with their mothers don't need a licence, but once they leave their mothers, they must have a licence. Guide dogs are exempt from being licensed. If your dog will be staying in Ireland for more than 30 days, then it will need to be licensed. To get your dog licensed, visit your local [An Post office](#). An individual dog license starts from €20.

In Ireland, local authorities are responsible for dog control under the [Control of Dogs Act 1986](#). Under this act, they can seize dogs, impose fines, and take court proceedings against owners. If your dog injures people or livestock, you will be liable, so always ensure your dog is leashed when you take them out on walks, especially in rural areas. Certain public park and beaches require all dogs to be kept on their lease at all times. A notice is usually displayed at entranceways regarding dogs.

Your dog must wear a collar that details its name and address. If you do not comply with this regulation, you may be given an on-the-spot fine. In addition, your dog must be microchipped by a vet and registered on an authorised database by the time they reach 12 weeks of age. If you plan to relocate your dog to Ireland, having them microchipped is a mandatory requirement for all dogs entering Ireland.

When in public, alongside the regulations outlined above, the following breeds of dogs must be muzzled on a two-metre leash and be led and controlled by a person over 16 years of age; American pit bull terrier, English bull terrier, Staffordshire bull terrier, Bullmastiff, Doberman pinscher, Rhodesian ridgeback, Rottweiler, Japanese Akita, Japanese tosa, Bandog.

It is the responsibility of the dog owner to clean up any dog fouls left by their dog in all public areas. Some public parks will have special bin/bags to dispose of dog fouls. Failure to clean up after your pet can lead to an on-the-spot fine of €150.

Vaccinating your pets is essential to their health and protects them from contagious fatal diseases. Your vet will provide a vaccination record showing the vaccines that have been administered to your pet and the dates their next booster is due. This is an important document, so keep it safe. Dogs are vaccinated against distemper, hepatitis, parvovirus, leptospirosis and kennel cough. Puppies should be vaccinated at 6-9 weeks

and then again at 10-12 weeks. They will become fully protected two weeks after their second vaccination. Regular 'booster' vaccinations are necessary to keep your dog's immunity levels high enough to protect them against disease throughout their life. Your vet will advise you on how often your pet needs vaccination. Cats are vaccinated against feline infectious enteritis (FIE), cat flu, leukaemia virus (FeLV), and chlamydia.

FIXTURES AND FITTINGS

Most accommodation will come fully furnished, but if you need to purchase items for your new home, the below website sell 2nd hand and sometimes new furniture and fittings; www.donedeal.ie and www.adverts.ie. Another option if you are under financial strain would be to visit your local St Vincent de Paul you can find the details of your nearest office on their website www.svp.ie

How do I pay my utility bills?

You can pay for your utilities in various ways:

- through your bank or building society.
- at the post office.
- online through the suppliers' websites; or
- at any shop displaying the Pay zone sign.

Some companies offer options to 'pre-pay' your bill (pay before you use the service), 'pay as you go' (pay as you use the service) or 'spread your bill evenly' over a year.

PART 2

Electricity

REGISTER WITH THE ELECTRIC COMPANY, SET UP YOUR ACCOUNT

To find and register for an electric company in Ireland for new tenants, you can follow these steps:

1. Ask your Landlord Your MRPN and Your type of Meter
2. Check with the landlord or letting agent if an existing electric company is registered for the property. This information should be provided in the tenancy agreement.

If no existing electric company is registered for the property, you must find a supplier. You can visit the **Commission for Regulation of Utilities (CRU)** website to find a list of licensed electricity suppliers in Ireland. Please, see the link below <https://www.cru.ie/consumer-information/switch-supplier/energy-suppliers-in-ireland/>

If an existing electricity company is registered to the property, you will need to contact that company. Then provide the information they may need to set up your account.

3. Compare the prices and services of different suppliers and choose the one that best suits your needs and budget.

The best way to compare different companies is to visit www.bonkers.ie or www.switcher.ie

Each of these providers offers a variety of plans that can suit different needs and budgets, so it's worth doing some research to find the one that's right for you. Generally, you can find plans with variable rates, fixed rates, or a combination of both. Some suppliers also offer discounts for paying by Direct Debit, or for signing up online, so it's always worth checking for any special offers that might be available.

4. Contact the chosen supplier and provide them with your new address, move-in date, MRPN, type of meter and any other relevant details they may need to set up your account.
5. The supplier will then provide a quote for your electricity usage and any other costs associated with setting up your account.
6. Once you have accepted the quote, the supplier will set up your account and provide details on how to pay your bills going forward.
7. Make sure to take meter readings on your move-in day to accurately track your usage and avoid any disputes with your supplier.

WAYS TO PAY

There are different ways to pay for electricity:

1. Pre-pay Power - This is a pay-as-you-go option where you top up your meter with credit, and your electricity usage is deducted from that credit. This way, you only pay for what you use.
2. Direct Debit - This option allows you to pay your electricity bill automatically monthly. You provide your bank account information, and the amount due is automatically deducted from your account on the due date.
3. Online Payment - You can also pay your bill online through your utility provider's website using a debit or credit card.
4. By phone - Most utility providers in Ireland offer a phone payment option where you make a payment by calling their customer service hotline.

It's important to note that there are various electricity providers in Ireland, so the payment options and methods may vary depending on your provider. It's always best to check with your provider for specific information on how to pay your electricity bill.

YOUR ELECTRICITY BILL

On your electricity bill, you will be able to find items like:

1. **Unit Rate:** This is the cost per unit of electricity the client consumes. The unit cost can vary based on different factors, such as the time of day, the season, and the type of tariff.
2. **Standing Charge:** The standing charge is a fixed fee the client pays for connecting to the grid and accessing the electricity supply.
3. **VAT:** Clients are also charged Value-Added Tax (VAT) on their electricity bills. The VAT rate in Ireland is 13.5%.

A guide to opening a gas or electricity account is available here:

<https://www.electricireland.ie/residential/help/moving-in-or-out/how-do-i-open-an-electricity-or-gas-account>

18 WAYS TO USE LESS ELECTRICITY AND SAVE MONEY

Being energy efficient is good for the environment and your pocket. With that in mind, here's a list of 18 easy ways to reduce your electricity consumption, lower your bills, and do your bit for the planet

1. Make sure your water cylinder is properly insulated

When we think of energy guzzlers, we immediately think of the tumble dryer or the electric shower. However, heating water uses more energy than anything else in most homes and can account for half of your annual electricity costs in some cases.

You can reduce your water heating costs by up to 30% by properly insulating your tank. A good three-inch thick lagging jacket will pay for itself in no time and save you a bundle. Also, there's a misconception among many Irish people that turning on and off the immersion uses more energy and that it's cheaper to keep your water hot continually. This is false. Only turn on your immersion when you need hot water. Don't leave it on 24/7 - it'll increase your bill.

2. Conserve hot water

As well as being good for the environment, conserving water, in this case, hot water, will also be good for your pocket. As mentioned above, heating water uses a lot of energy, so don't waste it. When washing your hands, brushing your teeth, or rinsing the dishes, don't leave the hot tap running too long, as you're literally pouring money down the drain. And it goes without saying that a shower usually uses far less hot water than a bath, particularly if you invest in an Eco shower head. So, save getting into the tub for when you genuinely need a long and relaxing soak! Or better still, go all out on a walk-in shower and get rid of the bathtub altogether. But when showering, try not to spend more than five minutes in it. If you have a fancy shower routine (think shampoo followed by conditioner, body scrub, face mask etc!), think about turning off the shower for a minute or three while you lather up and scrub. And you could even "treat" yourself to a cold shower once in a while - the benefits are manifold, we're told!

3. Use your dishwasher

A dishwasher uses around half the hot water you'd use if you were washing your dishes by hand. So, it's good for the environment as well as your pocket.

A mid-range dishwasher can do a full 65-degree cycle for around 1.5 units of electricity or 65 cents at today's elevated prices (even less if you run it at night and have a night saver meter or smart meter). Just make sure you only turn it on when you have a full load to do. And there is no need to pre rinse (you're wasting water, and besides, dishwasher tablets clean better when there is some dirt to stick to).

4. Go for cooler (full) washes

Up to 80% of your washing machine or dishwasher's energy is heating the water, not running the machine. (This is why Eco washes often take much longer than standard washes - they're heating the water more slowly to save you money.) So go for the 30-degree wash for your clothes where possible, as well as the 50-degree wash for your dishes. Your pocket will thank you, and the end result will be practically the same! Also, only use your machine when you have a full load. While some newer machines are intelligent enough to know when you have a half load, most aren't.

5. Turn the thermostat down

Most homes in Ireland set their heating too high, at up to 22 or 23 degrees. 20 degrees should be enough (if this leaves you a bit cool, consider putting on an extra layer of clothing instead). For every one degree you push down the dial, you can shave up to 10% off your heating costs.

6. Buy more energy-efficient appliances

If it's time to replace the fridge, the washing machine, the tumble dryer or the Hoover, it's a good a time as any. The ratings, which have recently been updated, now range from A to G, with A being the most efficient. See here for more info on energy labels. However, the most valuable information is the actual amount of electricity used per cycle or per hour. Some ultra-modern washing machines and dishwashers can, for example, can do a full load for around one unit of electricity (or around 35 - 40 cents). If you wash a load a day, it could save you €60 per year compared to older models - which should pay for your new washer in just a few years!

7. Use a timer plug for your lights

A timer plug is a cost-effective and simple way to control the time your lights come on and off around the home. They're cheap to buy - with basic ones costing around €10 at most - and can help to reduce your electricity. Timer plugs are also a good way to ensure your house is well-lit when you're not there, which is great from a security perspective. However, if you're happy to spend a bit more and be able to control your lights and heat from outside the home, you should look into investing in a smart device, which brings us to our next point...

8. Think 'Smart'

Smart devices allow you to remotely control your home's heating and lighting via your smartphone or an internet-connected device. This means you've more control over your

heating and lighting, which allows for greater convenience and savings on your energy bills. For example, if you're stuck in traffic after work and will be an hour late getting home, you can easily set your heating to come on later for you, so you're not wasting money heating an empty home.

9. Buy low-energy light bulbs (LED)

An LED lightbulb uses around 80-90% less electricity than a standard bulb and will last up to 10 times longer. Replacing just one bulb will save you around €6 a year in electricity. So, replacing all the lightbulbs in your home could easily save you up to €60 a year, depending on how many lights you have. Not bad! And when you're leaving the room, turn off the lights. There's a misconception among many Irish people that turning on and off appliances regularly uses excess electricity and that it may be better to keep appliances on for most of the time. This is wrong - especially when it comes to newer and more modern devices. If you're leaving the room, even if only for a few minutes, you'll save money by turning off the lights, TV, portable heater, etc.

10. Cook clever

In most homes, the oven will use up to one-third as much energy for every minute of usage as the electric shower. In other words, an hour of using the oven for your Sunday roast is roughly the same cost as a 15-20-minute shower unless you're using an uber-efficient A-rated oven. So, cooking smarter can really help you save on your bills.

Firstly, make sure you use a timer when turning on the oven so that you know exactly when it's reached the right temperature. And when you hear the alarm sound, make sure you put your food in immediately so you're not wasting money heating an oven with nothing in it. You wouldn't let the electric shower run for minutes on end with no one in it, would you? Avoid opening the oven door too much. You can lose about 20% of the heat when you open it, so don't do it unless you have to, as the oven will have to reheat itself, and that will require more energy. Keep the oven door clean so you can look in instead. When your food is nearly cooked, turn *off* the oven or rings and use the built-up heat to finish cooking your food. Your oven will stay around the same temperature for up to five minutes. Depending on usage, you could save up to €20 a year just by making this one small change. And when you've finished cooking, keeping the oven door open while the oven cools down can help heat your home if it's cold outside. Also, when it comes to cooking, try to use your microwave for smaller meals instead of your oven or stove, as it's a super-efficient appliance. But when it comes to defrosting, try to let your frozen food. Speaking of fridges...

11. Mind the fridge

As your fridge needs to run all day, every day, it uses more energy than you might think. In fact, the cost of running a fridge could be close to €10 a month or more. For every 10-20 seconds the fridge door is left open, it takes about 45 minutes (and more energy) for it to cool down to its original temperature. So don't leave the door open for too long while getting food. And don't put hot food straight into the fridge or freezer. The fridge or freezer will have to work extra hard and draw more energy to cool it down. Finally, keep your fridge set to around 3 or 4 degrees for best performance. Any colder, and you'll just end up ruining your fruit and veg.

12. Don't overflow the kettle

A surprising amount of energy (and money!) is needed to heat up water quickly. So, when boiling the kettle for your next cuppa, make sure you only use as much water as you need. But if you want to take things to the next level, boil a full kettle in the morning and pour the remainder into a thermos flask, keeping it warm for the rest of the day. This saves boiling a kettle several times throughout the day.

13. Pull the plug

Even turned off, some appliances can keep drawing power (although the problem isn't nearly as bad as it used to be). Called "standby" electricity loss because it's so often associated with electronics in standby mode, it's also known as "phantom" or "vampire" electricity (for obvious reasons). Standby energy can account for 10% or more of the total electricity used by appliances or €50 or more to the average household's annual electricity bill. So, pull the plug on the laptops, computers, TVs—games consoles and other appliances before going to bed. Not only is it safer, it's also more economical.

14. Go easy with the tumble dryer

Tumble dryers are big energy guzzlers, so dry your clothes on a clothes horse or washing line on mild and dry days (not a regular occurrence in Ireland, we'll admit!). However, when using your dryer, separate your clothes into lighter and heavier loads and consider buying some dryer balls to place into the machine with every load, as they can save you up to 25% on drying time. Don't overload your tumble dryer to try to dry your clothes in one load. It's a false economy. Two medium-sized loads will usually dry quicker than one heavy load. And only put your clothes in for the minimum amount of time possible: if they come out a tiny bit damp, you can always place them in the hot-press to finish drying off overnight.

15. Tackle draughts

We're going to sound like your mother here but keeping doors closed, especially between heated and unheated rooms, is essential for keeping in the warmth and lowering your heating bill. Tackling draughts from windows, keyholes, and doors is also important...

Buy a door draught excluder for your main rooms. If you have an old fireplace you're no longer using, look at getting a chimney balloon. Place a sponge in your letter box if it's prone to letting in the wind. If your windows are old, buy some cheap window seal tape on places like Amazon.

16. Go to work - or use the gym!

A five-minute electric shower costs around 35 cents meaning if you were to shower at the gym even three times a week, it could save you around a fiver a month (every little helps!) And while more of us are now working from home (and largely enjoying it), be mindful that more time at home means way higher energy usage. All those cups of tea and coffee that you make at home, and all that time you spend on the computer, add up. Also, the costs for heating your home office when the days get colder. So, if you don't live too far from work, consider the odd extra trip to the office.

17. Move your usage

If you have a smart meter or a night saver meter, see if you can move your consumption

to less expensive times of the day and night. Some smart tariffs *offer* completely free electricity on some days at the weekend while night saver meters *offer* up to half-price electricity between 11 pm and 8 am in wintertime (12 am and 9 am in summer). Many new appliances have delay start timers, and this can help you avoid peak-time usage. There are potential fire risks to running appliances late at night, so consider this and weigh up the risk/cost benefits for yourself.

18. Finally, get switching

According to figures from Eurostat, Irish electricity prices are the fourth most expensive in the EU. It doesn't help that we've also seen a spate of energy price increases from suppliers over the last few months. The good news is that you can offset energy price increases by switching suppliers! Switching is still the quickest and easiest way to reduce your electricity costs. Right now, you could save hundreds of euros a year on your annual bills just by switching suppliers. It's so simple to switch.

Home Heating System	Description
Storage Heaters	This type of home heating system collects electricity at night and releases it during the day, allowing people to take advantage of night-rate electricity .
Immersion Heaters	These heating systems use electricity to heat only water.
Heat Pumps	Usually installed in homes that already have exceptionally good insulation , heat pumps are relatively efficient and inexpensive to run - such system runs on electricity.
Gas Boilers	Gas boilers are cheaper to run and more powerful than electric boilers.

Oil Fired Boilers	You'll need access to kerosene oil and oil tanks, but home heating oil is cheaper than gas.
Electric Boilers	While cheap to install, electricity is more expensive than gas and oil.
Infrared Heaters	This more recent home-heating development creates heat similar to that of the sun. These heaters will only warm areas directly in front of them.

For more details on each type of home heating system, please visit <https://selectra.ie/energy/guides/home-heating/best-home-heating>

There are THREE commonly used home heating systems in Irish homes.

1. Electric Storage Heating

2. Gas

3. Oil

1. ELECTRIC STORAGE HEATING

Storage heaters are wall-mounted electrical heating appliances. They work by drawing electricity over the course of a few hours at night and storing it as heat in a 'bank' of clay or ceramic bricks to use the following day. The advantage is that they can consume electricity at night – when it's cheap – and then give out the heat many hours later.

Ask your landlord how to set them up correctly or ask for a manual on how to set up yourself. Please see a list of electricity suppliers in Ireland.

Provider	Head Office Contact Details
ESB	ESB Customer Supply - St. Margaret's Road Finglas, Dublin 11 Phone: 1850 372 372 Web: www.esb.ie
Bord Gáis	Bord Gáis Energy – Electricity Bord Gáis Energy, PO Box 10943, Dublin 1 Phone: 1850 485 868 Web: https://www.bordgaisenergy.ie/home
Airtricity	SSE Airtricity-Red Oak South, South County Business Park, Leopardstown, Dublin 18 Phone: 1850 404 080 www.sseairtricity.com
Energia	Viridian Energy Ltd -Mill House Ashtowngate, Navan Road, Dublin 15 Phone: 1850 300 700 or (01) 960 2952 Web: www.energia.ie/home
Electric Ireland	Electric Ireland-PO Box 841, South City Delivery Office, Cork Phone: 1850 305 090 www.electricireland.ie
PrePay Power	PrePayPower- Corrig Road, Sandyford, Dublin 18 Phone: 1890 989 536 www.prepaypower.ie

Cheapest Electricity Offer per Supplier (Prices from May 2023)

Supplier	Best Offer	Price per Year
Electric Ireland	5.5% or 8.5% on dual fuel	€1,923.19
Energia	10% on all tariffs	€1,970.51
Ecopower	No Discount	€1,977.98
Bord Gáis	10% on all tariffs	€2,005.58
Flogas	22% for Green Gas Future	€2,089.08
Community Power	No Discount	€2,138.23
PrepayPower	No Discount	€2,148.12
SSE Airtricity	15% on electricity	€2,169.93
Pinergy	No Discount	€2,307.51

2. GAS HEATING

- Ask your landlord what to do about the existing gas supply in your house or apartment. Has the bill for use by the previous tenant been paid?
- Ask your landlord if the cost of the gas is included in your rent or if you need to become a customer in your name.
- Record the gas meter reading when you move into the property. Agree on this reading with the landlord or the previous tenant where possible.
- Ask your landlord for the name of the gas supplier and contact them for an application form.
- See below a list of gas suppliers in Ireland.

Provider	Head Office Contact Details
Bord Gáis Energy	Bord Gáis Energy – Electricity Bord Gáis Energy PO Box 10943, Dublin 1 Phone: 1850 485 868 Web: www.bordgaisenergy.ie/home
Airtricity	SSE Airtricity, Red Oak South, South County Business Park Leopardstown, Dublin 18. Phone: 1850 22 20 Web: www.sseairtricity.com
Energia	Viridian Energy Ltd Mill House Ashtowngate Navan Road Dublin 15 Phone: 1850 300 700 or (01) 960 2952 Web: www.energia.ie/home
Electric Ireland	PO Box 841, South City Delivery Office Cork Phone: 1850 305 090 www.electricireland.ie
Flogas	Knockbrack House Matthews Lane Donore Rd., Drogheda, Co. Louth Phone: (041) 9831 041 Web: www.flogas.ie

Cheapest Gas Offer per Supplier (Prices from May 2023)

Supplier	Best offer	Price per year
Bord Gáis Energy	10% discount	€1,615.79
Electric Ireland	5.5% discount	€1,715.70
Energia	10% discount	€1,607.79
Flogas	20% discount	€1,699.68
SSE Airtricity	10% discount	€1,574.94

3. OIL HEATING

- You will generally be responsible for arranging the tank filling and paying for the oil (if you have oil heating).
- Keep the oil in the tank above the minimum level. If the level falls below this, the air will pump into the system and may cause damage to the tank. You can check the levels of your oil with a long wooden stick (you can use a broom)
- Buy oil when it is cheaper, usually during the summer.
- Report any faults to the landlord immediately.
- Ask your landlord if you must fill the tank before leaving the property or what will happen if unused oil is left in the tank, which you have paid for.
- As of June 2023, the lowest home heating oil in Kerry was €640 for 500 litres. This price is a guide only.
- See below a list of suppliers in Kerry area. You will have to contact the supplier to see if they will deliver to your locality.

Provider	Head Office Contact Details
M & J KELLERHER	https://www.mjkoils.com/ 026 41236
ATLANTIC OIL	https://www.atlanticoils.com 066 713 4184
GEANEY OIL	https://www.geaneyoils.com/ 066 9767272
CORRIB OIL	https://www.corriboil.com/ 1800 267742
O KEEFFES	https://www.okrl.ie/ 064 7758013
BEARA OIL	http://www.bearaoil.ie/ 027 74555
BIGGS OIL	http://www.bigsoil.ie/ 027 50001
FEALE OIL	http://www.yourlocaloilcompany.ie/feale-oil#detail 068 44211
KILLARNEY OIL	https://www.killarneyoil.com/ 064 6632007

WHAT ARE SOME HOME HEATING HACKS

If you're looking to save some money on your energy bills, there are various home heating hacks you can implement beyond the type of home heating system you choose.

1. **Lower the Temperature to 16°C When You Sleep.**
2. **A cooler room will** lower your energy bills and help you **fall asleep faster by cooling your body** and simulating the Temperature during your sleep cycle.
3. **Use Blackout Curtains**
4. Having them closed at night **reduce heat loss through your windows in winter**. If you close them during the day, they can also keep your house from heating up too much during the (admittedly) rare hot summer spell.
5. **Take Advantage of Sunlight**
6. During the winter months, open your curtains during the day to let the sunlight increase the temperature inside your home. **Remember to close them again at night**, as described above in the home heating hack.
7. **Eliminate Drafts in Your Home**
8. Add **draft excluders under doors** and use insulating tape on other problem areas. You can buy a cheap roll at your local home improvement shop.
9. **Insulate Your Home**
10. Adding insulation to your home is the **most cost-efficient way to upgrade your home heating system**. If replacing your insulation seems too expensive, you can still benefit from adding more insulation on top of what is already in place.
11. **Glaze Your Windows**
12. Double (and even triple) glazing will reduce condensation, heat loss and noise pollution. It will also **increase your home's security** (by making the windows harder to break) and reduce interior fading.
13. **Reflect the Heat from Your Radiators**
14. Radiator reflector foils are not only cheap, but **they're also easy to install**. These panels will stop radiator heat from being absorbed by your walls rather than heating the air in the room.

The ideal room temperature in Ireland is about 20 degrees Centigrade

HSE Sustainability Office indicates the temperature of 18-23 degrees is the comfortable range. You can reduce your heating bills by 10% by lowering your room temperature by just one degree.

Water

The company responsible for all matters regarding water quality and water supply is **Uisce Éireann** (formerly known as **Irish Water**) - www.water.ie

On their website, one can find help with finding information about local water quality, treatment, blockages, local supply issues etc. One can also check the maps with planned water works in your locality at this link <https://www.water.ie/help/?map=supply-and-service-updates>

IS WATER IN IRELAND FREE?

Water in Ireland is generally free; however, you are responsible for staying within a certain usage per year. People who use large amounts of water at home may have to pay the Household Water Conservation Charge for any excess water they use. The charge will apply to households that use water above a specified threshold. The threshold considers how many people live in the house.

The average amount of water a household uses in Ireland is 125,000 litres per year. The excess charges threshold is 213,000 litres per year. Homes with more than four residents have an additional 'allowance amount' of 25,000 litres per year, above the threshold amount, for each extra person living there.

Uisce Eireann(Irish Water) will charge €1.85 per cubic meter (1,000 litres) for usage over the threshold. The charge will be capped at €250 per year for water and €250 per year for wastewater services. So, the maximum charge for excess water usage will be €500 per year.

You can read more on the household water conservation charge in the **Frequently Asked Questions** on www.water.ie.

SUPPLY ISSUES

If the water in your tap is gone, it could be caused by the works on water pipes in your

locality. If the water in the tap is discoloured, the pressure is down, or it keeps coming on and off again, it can be caused by the resupply after the outage.

If you are not aware of any planned works in your locality, you should call the number below and give them your Eircode. If the operator confirms that there are works in progress, they will provide a timeline. The issues with discoloured water and water pressure usually take a few hours to resolve after the resupply. However, if the issue does not resolve within 24 hours, call **Uisce Éireann (Irish Water)** to report the water issue on **1800 278 278 / international +353 1 707 2828 (lines open 24/7)**.

You can also contact Kerry County Council about water-related issues/questions, especially if you live in rural locations of Co. Kerry – Phone (066)7163400 email: waterservices@kerrycoco.ie

BURST PIPE

If you have a burst pipe in your home, the first action you need to take is to TURN OFF the mains water supply valve and then report it to your landlord, and he will advise you on what to do further. He might call a plumber himself or advise you who to contact. You can also call **Uisce Éireann (Irish Water)** for advice at **1800 278 278**.

ENVIRONMENT AND TIPS ON HOW TO CONSERVE WATER

It is also important to conserve water for environmental reasons. Water covers 71% of the planet, but only 1% is available as drinking water. It takes a lot of electric energy to purify water, and what we receive as a result of our taps is a very precious resource. Therefore, we encourage you to save water where you can.

Here are some tips:

- Take a shower instead of a bath.
- A shorter shower can save up to 10 litres of water a minute.
- Fix all your dripping taps and pipes!
- Turn off the tap when brushing your teeth or shaving.
- Use a basin in your sink when rinsing food and use it for watering plants.
- Run your washing machine and dishwasher with full loads.
- Add a layer of plant material, like bark, to your flower bed to prevent evaporation.
- Add special gel beads to plant pots to keep roots hydrated.

For more tips, check out <https://www.water.ie/conservation/conserve/>

Broadband, TV, Phone

BROADBAND

There are several different broadband, phone and internet providers in Ireland.

There are considerable variations in price, so it is essential to shop around to get the best deal for you. Details of these service providers can be sourced through an internet search. You can also use price comparison websites on the internet. Sometimes if you are living in shared accommodation, i.e., renting a room, the broadband and tv may already be set up in the household, and you will be asked to contribute to this cost.

To register broadband service in Ireland, you can follow these steps:

- 1. Check broadband availability in your area:** First, you need to ensure that broadband is available there. You can check this by visiting the websites of different broadband service providers or using one of the many online broadband coverage maps available.
- 2. Compare different broadband plans:** Once you have confirmed that broadband is available in your area, you should compare the different broadband plans offered by different companies. You can find this information on the websites of the broadband service providers.
- 3. Choose a broadband service provider and plan:** After comparing different broadband plans, choose the one that suits your needs and budget. You can then sign up for the plan on the broadband service provider's website.
- 4. Provide your details:** During the registration process, you will be asked to provide your personal details, such as name, address, and contact number. You will also be asked to provide additional information, such as your broadband usage requirements.
- 5. Wait for the installation process:** After providing your details, the broadband service provider will initiate the installation process, which may take a few days to complete. Once the installation is complete, you can start using your broadband service.

Broadband is often offered as part of a package/bundle with TV and/or phone. Some of Ireland's popular broadband service providers include Eir, Virgin Media, Sky, Vodafone, and Pure Telecom. You can also check online comparison sites to find the best broadband deals in your area.

Useful website for more information and comparing costs. See below.

www.comreg.ie

www.bonkers.ie

www.switcher.ie

www.citizensinformation.ie

TV PROVIDERS

There are several different tv providers available in Ireland, and it will depend on the area you are living in. Helpful websites to compare providers' prices and offers are www.bonkers.ie and www.switcher.ie. The leading tv providers are as follows.

Saorview: This is free to air with national RTE, Virgin Media and TG4 channels. www.saorview.ie

Sky TV: This provider offers tv and broadband. www.skytv.com

Eir TV: This provider offers tv, broadband, mobile phone, and landline phone. www.eir.ie

Virgin Media: This provider offers tv, broadband and mobile phone. www.virginmedia.ie

TV licence

Every household, business, or institution in Ireland with a television or equipment capable of receiving a television signal (for example, an aerial, satellite dish or cable) must have a television licence.

You must pay for your TV licence every year.

TV licence inspectors travel nationwide to check that you have a TV licence. You could face a fine of approximately €1000 if you do not have a licence. Even if your landlord owns the television in your home, the law says you must buy a television licence. The licence cost is €160 per year and must be renewed yearly.

The licence can be purchased via www.tvlicence.ie or at any An Post outlet nationwide. It is possible to spread the cost of the licence monthly, quarterly, half-yearly or yearly. Payment can also be made using An Post tv licence saving stamps at any An Post Outlet.

For more information on tv licences, go to: www.tvlicence.ie or www.anpost.com

PHONE

There are two types of telephone service available in Ireland.

1. **Fixed Line Contract.** This means that your phone is not wire free but is physically connected to a point in the wall of your home. This is also commonly known as a landline.

2. Mobile Network Providers. A mobile network means your phone is connected wire free and will include a certain number of calls, text messages and data. There are two types of plans available with a mobile network provider.

Pre-pay – pay-as-you-go option where you buy credit from various retail outlets. This option is contract-free and switching between networks at any time is possible.

BillPay: A monthly bill will have to be paid depending on the network provider offer you have signed up to. A contract is entered into between you and the provider. BillPay options allow you to buy a phone outright or as part of a bundle at a significantly lower price or sometimes even free.

Please find a list of current mobile network/landline providers operating in Ireland. Coverage may be dependent on the area you live in. Eir, Three, Virgin Media, Vodafone, Tesco mobile, Clearmobile, 48, Imagine

Visit each provider's website for current prices and deals. Most providers offer bundles/ deals for TV, phone, and internet. Useful websites that can help you compare offers are listed below.

www.comreg.ie www.bonkers.ie www.switcher.ie

The table lists some of the leading providers of services. (Correct as of May 2023)

Provider	Phone	TV	Broadband	Contact details
Magnet	✍	✍	✍	www.magnet.ie 1890 809 000
Vodafone	✍	X	✍	www.vodafone.ie 1800 630 630
Eir	✍	✍	✍	www.eir.ie 1800 773 729
Imagine	✍	X	✍	www.imagine.ie 1890 929 029
Virgin	✍	✍	✍	www.virginmedia.ie 1908 (opt 1)
Sky	✍	✍	✍	www.sky.com 0818 719 819
Saorview	X	✍	X	www.saorview.ie 1890 222 012

Household waste is normally collected on a weekly basis by a private waste company. Different coloured bins are for different types of waste. A black bin is usually for general waste, a green bin for recycling and a brown bin for food and bio waste. Costs for bin charges vary. You will need to contact the refuse collection service in your area to find out about payment plans or a waiver if you are a low-income household.

If you live in an apartment, bin charges are generally covered by service charges paid by the owner or landlord. Many waste collectors use a wheelie bin system to collect waste. You may get several wheelie bins, each taking a different type of waste. Some waste collectors use bin bags. If this is the case, you must attach a pre-paid tag to each bag. If you do not add a tag to your bin bag, your waste will not be collected. Your waste collector will tell you where to buy the tags. Depending on where you live, you may have a kerbside collection or a communal bin system. Collection procedures vary, so you should check this with your waste collector

WASTE COLLECTORS IN KERRY

Dillon Waste and Recycling 066-7126327

[Refuse Collection in Kerry: Dillon Waste & Recycling \(dillonrecycling.ie\)](http://dillonrecycling.ie)

KWD Recycling 0646 63 56 66

[KWD | Household and commercial waste collection and recycling services](#)

SWB Waste Management 068-21969

[South West Bins Waste Management \(swbins.ie\)](http://swbins.ie)

Flat rate fees for household waste collections are being phased out. If you have a flat rate contract with your waste collector, you should not be offered a new one when it is up for renewal, or you move operators. All new contracts should have weight-based or per lift charges. Some contracts may have a combination of the two. Collection fees and [charging structures](#) vary between different private operators. It would be best if you shopped around for a service that best suits your needs. You can also dispose of certain

types of waste for free at [recycling centres](#). However, some centres may charge a small entry fee. You may also be charged extra for certain items, such as mattresses, carpets, or large quantities of waste. If you use a landfill site, there are entry charges for cars and car trailers. Vans are charged at a commercial rate. For more details on these charges, check with the relevant recycling centre, landfill site, or your local authority's website. You can compare waste collectors on www.selectra.ie

[Domestic Waste & Recycling | kerrycoco.ie](#)

Domestic Waste & Recycling

CIVIC AMENITY SITES OPENING HOURS & CHARGES

- [CAHERCIVEEN TRANSFER STATION](#)
- [COOLCASLASH TRANSFER STATION](#)
- [DINGLE TRANSFER STATION](#)
- [KENMARE TRANSFER STATION](#)
- [MILLTOWN TRANSFER STATION](#)

Activities at Civic Amenity Sites

Bottle Banks

Recycle Steel/Aluminium cans & Glass bottles at your local Bring Bank.

Bottle Bank Locations in Kerry

Using Bottle Banks

- Segregate your recyclables from the rest of your waste.
- Take your recyclables to your nearest Bring Bank
- Deposit recyclables into appropriate recycling banks. Consult information signs if unsure.
- Make sure to take all bags, boxes etc., home with you.
- Remember it is a litter offence to leave such materials at the Bring Bank.
- If a recycling bank is full, please take home your recyclables and return them another day.
- Contact the Environmental Hotline on 1800 326 228 to report bring banks that are full.

PLEASE NOTE THAT BRING-CENTRES ARE PROVIDED SOLELY FOR THE USE OF HOUSEHOLDERS AND NOT FOR THE COMMERCIAL SECTOR

What Food Waste can I recycle?

- Raw and cooked food
- Meat, poultry, fish and bones
- Leftover food and plate scrapings
- Fruit and vegetable peelings
- Gone off fruit & vegetables
- Tea bags, coffee grounds and paper filters
- Bread, cakes, biscuits
- Rice, pasta and cereals
- Dairy products such as cheese, butter and yogurts
- Soups and sauces
- Eggs and eggshells
- Soiled paper napkins and kitchen roll
- Small amounts of newspapers, if used to wrap food in
- Any out-of-date foods – remember to remove the packaging

Some waste collectors accept grass clippings and small amounts of garden waste. Contact your waste collector to find out if you can add these items to your food waste recycling bin.

What cannot be placed in your food waste bin?

- Plastic – bags, bottles, tubs and trays
- Glass bottles & jars
- Tin cans
- Nappies
- Soils & stones
- Cardboard
- Ashes, coal or cinders
- Pet faeces and Litter

mywaste

For more information, visit Ireland's Official Guide to Waste Management www.mywaste.ie

WHAT GOES IN MY RECYCLE BIN?

PAPER & CARDBOARD

ALL PLASTIC PACKAGING

TINS & CANS

Riádas na hÉireann
Government of Ireland

mywaste

Health & Safety

For each apartment, flat or house being rented as a separate unit, the landlord must ensure that the rental property is free from dampness and in a proper state of structural repair (internally and externally). They must not be defective due to dampness or otherwise.

The landlord must ensure that electricity or gas supplies are safe and in good repair, that every room has adequate ventilation and heating that tenants can control, and both natural and artificial lighting.

In houses, there must be access to a fire blanket and fire detection and alarm system. In multi-unit buildings, there must be a fire detection and alarm system, an emergency evacuation plan and emergency lighting in common areas. Fire safety equipment must be maintained. Each house shall contain, where necessary, suitably located devices for the detection and alarm of carbon monoxide. Installations for the supply of gas, oil, and electricity, including pipework, storage facilities and electrical distribution boxes, should be maintained in good repair and safe working order.

Any issues that may arise with neighbours or roommates, such as excessive noise, can be raised with them and in the event no resolution is met, the landlord can be involved.

If you think your home does not comply with health and safety standards, you should first bring the problem to your landlord's attention, whether renting from a private landlord or pledged accommodation.

The RTB has published a useful guide to the [minimum standards for rented properties, www.rtb.ie](http://www.rtb.ie) . Please note that pledged accommodation is exempt from these requirements.

VENTILATION

- Every room being made available for use must have adequate ventilation to prevent mould and damp

- Adequate ventilation shall be provided for the removal of water vapour from every kitchen and bathroom
- All means of ventilation must be maintained in good repair and working order

*If you've reported **problems** with dampness to your landlord and they haven't done anything about it, there is action you can take. Tenants in private rented accommodation could contact the **Residential Tenancies Board (RTB)** by phone at 0818 30 30 37 or 01 702 8100.*

CARBON MONOXIDE SAFETY

In dwellings where there is an open fire, stove, oil boiler, gas heating or a gas cooker, a carbon monoxide alarm is required in the room where the appliance is located and either inside each bedroom or within 5m (16ft) of the bedroom door. The alarms should be installed as per the manufacturer's instructions, and each alarm should be in working order. They can be mains wired or 10-year battery operated.

FIRE SAFETY

Different rules and regulations depend on whether you live in pledged accommodation, private accommodation, renting a house, apartment, or room. Ask your landlord what fire safety regulations they have in place and what is required by you. This may be mentioned in your contract. Some of the possible requirements are listed below.

- Electrical wiring, gas and water pipes are required to be in good repair.
- Each dwelling contains, where necessary, carbon monoxide detectors, and alarms, which must be suitably located.
- In houses, there must be access to a fire blanket and fire detection and alarm system.
- In multi-unit buildings, there must be a fire detection and alarm system, an emergency evacuation plan and emergency lighting in common areas. Fire safety equipment must be maintained.

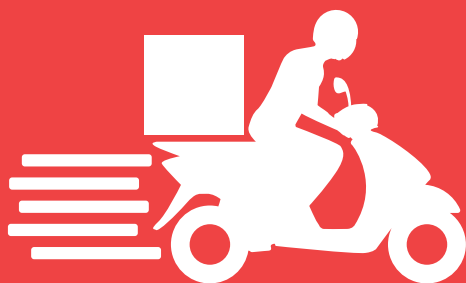
EMERGENCY SERVICES

Emergency Services -Dial 112 or 999

In the event of an emergency, dial 112 or 999, This will connect you with all the emergency services - Garda, Ambulance, Fire Brigade or Coast Guard. You may be asked some of the following questions

- *What service do you require?*
- *What is on problem i.e., fire, car accident, gas explosion?*
- *What is the address of the premises and Eircode?*
- *What is your phone number?*
- *Are there any persons in the building?*
- *Is evacuation in progress?*
- *What type of building is on fire?*
- *Are there any hazards in or around the building?*

You do not need to remember all the answers to the above questions. It is, however, important that you: stay calm, listen carefully to the operator, speak slowly and clearly, and only finish the call when the operator tells you.

Food Delivery Services

Dunnes Stores – www.dunnesstoresgrocery.com

Select a 2hr time slot between 8 am and 10pm for your delivery. A delivery charge of €3, €5 or €7 will apply depending on delivery slot.

Tesco – www.tesco.ie

Delivery or collection. Book a slot for a time that's convenient for you. Free delivery for customers 65 and over

Supervalu – [\(supervalu.ie\)](http://Storefront EN (supervalu.ie))

Aldi - Grocery Click and Collect ONLY | ALDI.IE

Just Eat – www.just-eat.ie

Restaurants who deliver to your home.

Uber Eats – www.ubereats.com

Restaurant that Delivers to your home

Dinners Ready – www.dinnerready.ie

Prices range from €5.50 to €6.25 depending on your chosen price plan. Products are delivered free. However, there is a minimum order stipulation of 4 meals.

HelloFresh – www.hellofresh.ie

A food box is a delivery box that brings fresh ingredients to your doorstep instead of having to hand-select ingredients in a physical store.

Iceland - www.iceland.ie

Frozen goods -Home Delivery in Tralee only

Too Good to Go – www.toogoodtogo.com

This service resells food from restaurants and shops at a lower price before it goes bad. You can download their app and choose a surprise bag from their discovery page. You then go to the shop at the given pickup time to collect.

Meals on Wheels www.mealsonwheels.ie

This voluntary service provides cooked meals to a person's home. You will need to contact your local providers for the requirement to avail of the service. You can find your nearest providers on their website above.

There is usually a small cost of between €4 to €6 depending on the provider and what you get in a meal

Buying a car

When buying a used car, you generally have the option of buying from a trader or a private seller.

Traders are often called “dealers” and sell cars as part of their business. Private sellers generally have only one car to sell and are selling it in a personal capacity, not as part of their business.

Your [consumer rights](#) depend on whether you buy from a dealer or a private seller. If you buy from a dealer, you have some protection under consumer law. However, if you buy privately, you do not have the same consumer rights.

Therefore, it is important that you understand who you are buying from. Is it a trader or a private seller? Disguised traders are people who pose as private sellers but, in fact make a living from selling cars, usually online. The difference is important when it comes to your consumer rights if something later goes wrong.

BUYING FROM A DEALER

Before you go to a car dealer, check if they have a good reputation.

Ask family or friends if they know anything about them or search online for reviews.

Ask the dealer if they are a member of a trade association or if they have a quality assurance or guarantee in place.

Check if the dealer belongs to the [Society of Irish Motor Industry](#) (SIMI). All members of SIMI must follow its code of ethics in their business practices and maintain a high standard of customer service. If a dealer says they are a member of SIMI, double check this on the [SIMI](#) website to confirm. If they are not listed as members, report them to SIMI.

A dealer must provide you with a Vehicle Registration Certificate when you buy a car, so make sure to get it.

BUYING FROM A PRIVATE SELLER

Private sellers advertise used cars through third-party auction websites, online marketplaces or in the small ads section of newspapers and car magazines. You have very few legal rights if you buy from a private seller. It is important to do your research before you buy a car from a private seller.

Before you buy from a private seller, you should:

- Check the car's history or ownership status through official records such as [Motorcheck](#), [Cartell](#), [MyVehicle](#), or [Carhistorycheck](#)
- Check the car inside and out for any wear and tear. The Competition and Consumer Protection Commission (CCPC) has a [car purchase checklist](#).
- Get a mechanic, an auto engineer, or a person with some knowledge of car mechanics to inspect the car
- Shop around and ask questions before deciding to buy it.
- Ensure the car is serviced regularly and the service book has been filled in.
- Pay using a secure payment method, such as a credit or debit card or PayPal. Don't send money by bank or wire transfer. If you pay securely, you may be able to use chargeback in cases of scams or other fraud.

If you import a car from anywhere outside the Republic of Ireland, you must book it into an [NCT](#) centre for an inspection within seven days of arriving in Ireland. You must pay VRT at the [NCT](#) centre within 30 days of receiving the car.

If you buy a car abroad with the intention of importing it into Ireland, you will not be covered by Irish consumer legislation if things go wrong. The law in the country in which you bought the car will apply.

Motor Tax: All cars must display a valid tax disc on the front windscreen of their car. It is an offence not to have this. More information can be found on [www.motortax.ie](#)

Insurance – It is also an offence to not have your car insured in Ireland. There are a vast amount of insurance providers/brokers in Ireland. For independent advice on buying car insurance, log onto the Competition and Consumer Protection website at [www.ccpc.ie](#)

NCT- Another legal requirement is all cars must have a valid NCT certificate. The NCT is a compulsory vehicle inspection programme in Ireland. See [www.ncts.ie](#) for further information.

VRT – This is a Vehicle Registration Tax (VRT) that must be paid when a vehicle is registered in the state. This applies to all new cars and 2nd hand cars coming into Ireland. Log onto [www.revenue.ie](#)

Parking Permits

Parking – make sure you park at the designated spot allocated to your house: talk to neighbours and the landlord about parking spaces if you don't have a designated parking spot.

If you're a resident in an area with paid street parking, you may need to apply for a resident's permit from your local council to park on your street. In most cases, the permit allows you to park on a specific street but not necessarily a specific spot.

This permit gives access to on-street parking (in legal parking bays only) as close to their property as they can find. It doesn't cover car parks. The average cost is €6. Email your local council for further information to apply:

Tralee; traleemunicipaldistrictoffice@kerrycoco.ie

Killarney; killarneymunicipaldistrict@kerrycoc.ie

Kenmare; kenmareAO@kerrycoco.ie

Listowel; listowelMD@kerrycocco.ie

Castleisland-Corca Dhuibhne; castleislandAO@kerrycoco.ie

Public Transport

TFI Local Link Kerry provides safe, reliable, and affordable Bus Transport services to over 90 towns and villages throughout County Kerry.

For a complete list of services, visit www.locallinkkerry.ie/timetables, and we are also available on 066 7147002 (Monday to Friday, 09:00 to 17:00) or by e-mailing bookings@locallinkkerry.ie

We have Adult, Young Adult and Child fares available and Children under 5 years of age and holders of a Free Travel Pass travel free on our bus services.

[Bus Éireann - View Ireland Bus and Coach Timetables & Buy Tickets \(buseireann.ie\)](http://www.buseireann.ie)

As Ireland's national bus company, we aim to connect people with who and what matters to them, helping to improve life. All travel information is available at <http://www.buseireann.ie> and

<http://www.expressway.ie>, covering 230 routes nationwide.

PART 3

Social Welfare Support

SOCIAL WELFARE SUPPORTS

There are a number of social welfare supports available in Ireland. You can visit your local Intreo office for more information or log onto [Another useful option would be visiting a citizen advice office for information on your entitlements. You can find your nearest office on their website \[www.citizensinformation.ie\]\(http://www.citizensinformation.ie\)](#)

Common social welfare support available would be.

Jobseeker's Allowance is paid to people aged 18 or over and unemployed.

Carer's Allowance is paid to people looking after someone who needs full-time care and attention because of age, physical or learning disability or illness, including mental illness.

Supplementary Welfare Allowance is paid to people that have little or no income.

State Pension (Non-Contributory) is paid to people when they reach 66 years of age

Disability Allowance is paid to people with a disability who are aged 16 or over and under age 66

One-Parent Family Payment (OPF) is paid to men and women bringing children up without the support of a partner.

Blind Pension is paid to blind and visually impaired people.

If you qualify for a social assistance payment, you may qualify for **additional social welfare benefits**. For example, someone on disability allowance/carers allowance/state pension may be able to avail of the Household benefits package. A person may be entitled to a living alone increase if on a qualifying payment and living alone.

For most social assistance payments, decisions about your entitlement are made by Deciding Officers. Deciding Officers are DSP officials appointed under social welfare legislation.

If you are not happy with a decision by the Department of Social Protection, you have a right to appeal decisions in relation to payments that are based in legislation. Appeals are made to the Social Welfare Appeals Office, an independent statutory body. [Find out how to appeal a decision of the Department of Social Protection.](#)

HOUSEHOLD BENEFITS PACKAGE

The Household Benefits Package (HBP) helps with the cost of your electricity or gas bill and the TV licence. Only one person in a household can get the package. You can get the Household Benefits Package if you are **70 years or over**. You do not need to be getting a State pension, and the Package is not means-tested. People **under 70** can also get the HBP, but additional rules apply

Fuel Allowance. Fuel Allowance is a payment to help with the cost of heating your home during the winter months. It is paid to only one person in a household. The Fuel Allowance season normally begins in late September of each year and ends in April. This year's Fuel Allowance season started on Monday, 26 September 2022. It will be paid for 28 weeks (until 10 April 2023). The current rate of Fuel Allowance is €33 per week. You can get the Fuel Allowance paid weekly or in 2 instalments (lump sums). To get Fuel Allowance, you must live alone or only with certain people, be getting a qualifying payment (unless you are 70 or over) and satisfy a means test.

Living Alone; The Living Alone Increase is an extra payment for people living alone and getting a social welfare payment. If you are 66 years or over and live alone, you will qualify if you are getting one of the following payments, state pension, widow's pension, Incapacity Supplement under the Occupational Injuries Benefit scheme or deserted wife's benefit. You will also qualify if you are under 66, live alone and are getting disability allowance, invalidity pension, incapacity supplement or blind pension

You can apply at your local Intreo office with a paper application, or you can visit mywelfare.ie to apply online or for further information.

Rent tax credit. A new Rent Tax Credit was introduced on 15 December 2022. If you pay income tax, [the tax credit reduces your tax by the amount of the credit.](#) You can [claim the tax credit](#) for rent payments you made in 2022 by [making an income tax return](#) for 2022. You can also claim the tax now for payments made in 2023 if you are a [PAYE taxpayer](#). The Rent Tax Credit will be available for the years 2022 to 2025. You will need an account to claim this credit on www.revenue.ie

Financial Wellbeing

FIVE GOALS TO IMPROVE YOUR FINANCIAL HEALTH

Start a budget, track your spending, invest, plan ahead. You've heard it all before—planning, budgeting, frugal behaviour. But problems with money can be psychological – our relationship with it, the underlying emotional and preconditions that may surround it. These can start from as early as childhood, and for many people, money is seen as a strain, an up-hill struggle, something which dominates their lives in negative way. Changing our mind-set and understanding subconscious behaviours with money can be the first step to becoming more financial agile.

1. Shift your mind-set to 'control'

Our perception of money, and by understanding the 'Internal focus of control': our perceptions about the degree to which we feel that we are in charge of our own destiny, it can help steer us in a more positive direction, and not see money as something that is out of our hands. You can also download a budgeting app which can easily help you map your expenses, track your goals and let you take the reigns. The Competition and Consumer Protection Council's online [Budget Planner - CCPC](#) allows you to work out what you are spending your money on and compare this with your income

2. Focus on haves, not the have-nots

Wellness icon Deepak Chopra says once you start to feel more in control of your money, you can start to shift your focus toward what he calls "abundance consciousness." People tend to focus on scarcity, no matter how much money they have. In contrast, an abundance consciousness means becoming aware of the existence of plenty and connecting with it in your own life. **How?** Consciously note all of your financial achievements, no matter how small, and congratulate yourself. Once you acknowledge progression, you are creating positivity and gratitude where there was none before - which can snowball into larger, tangible results.

3. Resist impulsive, mindless purchases

Like snacking mindlessly, impulsive buying is something we do for immediate gratification; and can become a cycle built on short-term gain, not long-term rationality. Although not every purchase that hasn't been thoroughly thought-through is necessarily bad, it's important to be aware of when, and why you may be indulging in impulsive spending. Similar to a drug, our brain releases happy hormones that reward us each time we indulge, but this can create a habit where we buy things to release a short hit of happiness, that often doesn't last. **How?** As above, once you start tracking your spending, you will become aware of small purchases that accumulate each month. It is important to notice when you feel an irrational pull toward buying something - simply being conscious of it will, over time, help increase awareness and allow you to make more rational decisions.

4. Become more financially literate

Not 'expert on the stock market' kind of financial literacy. But information pulls away the sometimes-threatening façade of many of life's stresses, financial and others. Building a deeper knowledge around something means it is more familiar and accessible - and less likely to intimidate us. Start small, like learning what the interest rate of any loans you have, (or what an interest rate, or APR even is), details of your car, and home insurance, or what a fixed rate mortgage is.

How? There is plenty of information out there which explains jargon simply, like our blog here [The Golden Rules of Credit - The Irish League of Credit Unions](#), on the difference between a PCP and a Car Loan. If you're thinking or getting a loan but don't know where to start, the credit union is community-centred, friendly environment which will answer any query you may have.

5. Change the way you talk about money

Finally, we'll leave you with this one. Start to be more open and honest with yourself, and others about money. Change the way you talk about it; the words you use, to be more positive, confident.

Being open about money can also be beneficial for your children, helping them to cultivate a healthy money mind-set early on and giving them much-needed confidence to talk about finances now and into the future with their own families.

Remember, if you need financial support, you can always [contact your local credit union](#). We're here to help

HOW TO JOIN A CREDIT UNION

How to open an account at your local credit union

To open an account in a credit union, you will need to contact the nearest credit union to where you are living ([contact your local credit union](#)) and provide the following documentation

- photo identity for example Passport, Driver's Licence or National ID card
- permission letter from the Department of Justice confirming that you have been granted temporary protection under the EU Directive or your passport with the immigration stamp you received on arrival into Ireland together with your recently issued PPSN.
- proof of address. If staying in State provided accommodation, a hotel or hostel, a signed letter on headed paper that confirms this will be required.

Credit unions fully understand the difficult position that you find yourself in. They will make every effort to work with you to find suitable solutions to help with their financial needs.

Other financial institutions

Allied Irish Bank (AIB) - <https://aib.ie/help-and-guidance/need-extra-help/accessibility/ukraine>

Bank of Ireland - <https://www.bankofireland.com/ukraine-crisis/>

Permanent TSB Group - <https://www.permanenttsb.ie/ukraine-crisis/>

EBS - <https://www.ebs.ie/support/daily-online-banking-faqs/current-account-faqs>

The Irish banking Culture Board has made a booklet a Guide to the Basic Bank account. The guide can be downloaded at <https://www.irishbankingcultureboard.ie/publications/ibcb-basic-bank-account-guide-2/>

PART 4

Citizen Information Services- 0818 07 7860 www.citizensinformation.ie

Call into your local office to pick up a form or information booklet and find out more about our information, advice, and advocacy services. The website is updated frequently.

- There is no charge for the service
- Your query will be treated in the [strictest confidence](#)
- Your local centre is independent of all statutory services
- Trained information providers deliver the service
- They provide information on, Employment Law, Housing, Social Welfare, Family Matters,

Health Support, Education Disability Support, LPT and many more issues and concerns!

Health

COVID-19, Health system, Medical cards and GP visit cards, Health services, GP and hospital services, Dental, audit and...

Social Welfare

Irish social welfare system, Claiming a social welfare payment, Social insurance (PRSI), Social assistance payments...

Employment

Types of employment, Self-employment, Starting work and changing job, Training and looking for work, Starting work...

Money and Tax

Tax, Income tax, Income tax credits and reliefs, Tax credits and reliefs for people with disabilities, Capital taxes, Housing...

Moving Country

Irish citizenship, Asylum seekers and refugees, The asylum process in Ireland, Services for asylum seekers in Ireland...

Returning to Ireland

Planning your journey home, Returning to Ireland in a crisis, Residency and citizenship, Applying for social welfare...

Housing

Renting a home, Owning a home, Buying a home, Help with buying a home, Home owners, Mortgage arrears, Taxes...

Education and Training

Irish education system, Pre-school education and childcare, Primary and post-primary education, Going to...

Travel and Recreation

Passports, Travel abroad, Air travel, Travel to Ireland, Motoring, Driving an motor vehicle, Driving tests, Driver...

Competition and Consumer Protection Commission (CCPC)

The CCPC provides information to consumers about their rights, personal finance and product safety through a consumer helpline, a dedicated section of our website, public awareness campaigns, and various financial education initiatives.

How to contact us:

Consumer Helpline: + 353 (0)1 402 5555 or visit our [contact us form](#)

Opening hours: 9 am to 6 pm, Monday to Friday

Post: Bloom House, Railway Street, Dublin 1, D01 C576

Website: www.cpc.ie

Residential Tenancies Board (RTB)

RTB are an independent, public body whose role is to register tenancies, operate a dispute resolution service, and regulate the residential rental sector in Ireland.

The RTB's main functions are to:

- Maintain a register of private residential tenancies, tenancies of approved housing bodies and student-specific accommodation tenancies
- Provide a dispute resolution service for tenants and landlords
- Carry out research into the private rented sector
- Provide policy advice to the Government on the private rented sector

Residential Tenancies Board, PO Box 47, Clonakilty, Co. Cork, Ireland

Opening Hours: 9 am to 5pm **Tel:** 0818 303 037 or 01 702 8100

Homepage: <http://www.rtb.ie/>

Bonkers.ie

Your one-stop shop for all your household bills

Join and save big, from your energy bills to getting your mortgage sorted

[Irish Comparison Site](#). [Never Overpay On A Bill Again](#) | bonkers.ie | bonkers.ie

COMREG – Commission for Communications Regulation

There are strict rules in place to make sure that telecommunication providers treat you before, during, and after you sign up for a service. If things go wrong, first complain directly to the service provider. If you are not satisfied with their response, you can refer your complaint to the [Commission for Communications Regulation \(ComReg\)](#).

MABS (Money Advice and Budgeting Service)

Our service is free of charge.

We're here for you if you're struggling with debt and need help. You can get impartial advice from MABS to help you manage your money and take control of debt. We offer support online, over the phone and face-to-face.

The MABS Helpline is [0818 07 2000](tel:0818072000), Monday to Friday from 9 am to 8 pm.

The Open Community

The following is a link to The Open Community's Legal Advice Panel which offers free legal advice to families or community sponsorship groups at any point throughout the sponsorship period. <https://theopencommunity.ie/free-legal-advice-panel/>

Relocating to Ireland

This website was put together by a lady who moved from Australia to Ireland with her husband. It offers information and advice about moving to Ireland and setting up your home here.

[Essential Guide on Moving to Ireland \(relocatingtoireland.com\)](http://relocatingtoireland.com)

TIRC - Tralee International Resource Centre - 13-14 St Patricks Bungalows, Boherbee, Tralee Tel: 066 7127918 / 087 9822983 E-mail: info@tirc.ie

Please note that Viktoriia is one of the intercultural support workers in TIRC and speaks fluent Ukrainian.

KASI – Killarney Immigrant Support Centre - Unit 6 Old Credit Union Building Beech Road, 91 New St, Killarney Co. Kerry (064) 662 0705 Email: info@kasi2000.com

Please note that Antonina is one of the intercultural support workers in KASI and speaks fluent Ukrainian.

SKDP – South Kerry Development Partnership CLG

SKDP CLG is a local, community-led development company that works in partnership with government agencies, social partners, local elected members, and community and volunteer representatives.

SKDP CLG promotes and supports the development of sustainable, vibrant communities in South Kerry and improves the quality of life for those living there by providing social and economic opportunities. SKDP provides a range of employment, self-employment, education, training, community & social supports.

Killarney Julie Thorne jthorne@skdp.net 0646636572

Cahersiveen Tetyana Olkhovska tolkhovska@skdp.net 0669472724

Killorglin & Kenmare Iryna Puzdria ipuzdria@skdp.net 0669761615

Our website <https://www.southkerry.ie/>

Please note that Tetyana and Iryna are intercultural support workers in SKDP and speak fluent Ukrainian.

SOUTH KERRY DEVELOPMENT
PARTNERSHIP CLG.

NEWKD

Partnership organisation promoting a community-led focus on social, economic and enterprise development in North, East and West of Co Kerry.

NEWKD (registered office): Aras an Phobail, Croilar na Mistealach, Dean's Lane, Tralee, V92 CRW8

Tel. 066-7180190 e-mail: info@newkd.ie Website: www.newkd.ie

North Kerry – Zaid Kassoob – ZaidKassoob@newkd.ie – 083-1680377

West Kerry – Robert Carey – RobertCarey@newkd.ie – 066-7180190

Tralee – Olya Maryntseva – OlyaMaryntseva@newkd.ie – 085-2896576

Please note that Olya is one of the intercultural support workers in NEWKD and speaks fluent Ukrainian.

Kerry Volunteer Centre - www.volunteerkerry.ie www.facebook.com/KerryVolunteerCentre

7 Maine Street, Tralee, Co Kerry -066 7117966

Kerry Volunteer Centre services Guide, support, and strengthen volunteering throughout Kerry. The services are free to the public. The mission of Kerry Volunteer Centre is to promote the value of volunteering and increase the range and quality of volunteering in Kerry. It is one of twenty-nine Volunteer Centres in Ireland, an affiliate of Ireland's national volunteer development organisation Volunteer Ireland and a registered Charity. Kerry Volunteer Centre's Placement Service is a free service that supports people living in Kerry who are interested in volunteering to find a volunteer role that suits their time, interests, skills, availability, and motivation. People can register their interest through the Volunteer Centre's website – www.volunteerkerry.ie. Once registered, you are contacted to explore your volunteering interest, and preferences and to discuss suitable volunteer roles.

Kerry County Childcare Committee

066 7181582 or email info@kerrycountychildcare.com

SVP Kerry

Tel 066 7128021 Email – svp.kerry@svp.ie or svp.tralee@svp.ie

Our main area of work is person-to-person contact with people who need help and assistance. When someone contacts us with a request for help, they can expect to receive a visit from two friendly SVP volunteers who are there to listen and see what help or information we can offer.

Our volunteers spend time talking with those who request our help to ensure we fully understand the issues they face, enabling us to provide the best support possible. We may offer some practical or financial assistance towards day-to-day essentials, or we may offer information about other relevant services.

SVP assistance is offered in a spirit of support and friendship by volunteers from all walks of life, and all our visits are dealt with in a completely confidential and non-judgemental manner.

Kerry Public Participation Network (Kerry PPN), Community Department, Kerry County Council

Rathass, Tralee. Tel: 066 – 713672 Email: ppn@kerrycoco.ie Website: www.kerryppn.ie

Kerry Public Participation Network has been established to enable community groups in Co Kerry to have a say on issues that concern them.

The Kerry PPN is the mechanism through which the Local Authority links/engages with the broader community sector and is the representative voice of the community and voluntary, social inclusion and environmental sectors.

The main role of the PPN is to form a network bringing together all community and voluntary groups, social inclusion groups, and environmental interest groups. Information is shared, and people can work together on policy matters.

Kerry Recreation and Sports Partnership

Community Department, Kerry County Council Rathass, Tralee. Tel: 066 – 718 4776

Email: info@kerryrecreationandsports.ie Website: www.kerryrecreationandsports.ie

Kerry Recreation & Sports Partnership look to increase participation in sport and physical activity and, thereby, create a more active, inclusive, and healthier society.

They promote healthy lifestyles and maximum participation and is inclusive and welcoming for all. Kerry Recreation & Sports Partnership facilitates sport and physical activity at a local level through working with clubs, coaches, and volunteers, and supporting partnerships with other organisations and community groups. They create opportunities for access to training and education in relation to sport and physical activity provision, and provide targeted programmes, events, and initiatives to increase physical activity and sport participation. They are the local source of information about sport and physical activity, creating awareness and access to opportunities.

PMVT - Peter McVerry Trust

Peter McVerry Trust supports individuals from Ukraine who are in temporary accommodation or need alternative accommodation, to access suitable pledged accommodation. Once there is an agreement to proceed with the move, Peter McVerry Trust staff supports the individuals to move to the property while ensuring they settle in their new accommodation.

Kerry County Libraries:

Kerry County Council through its library service operates nine branch libraries throughout the county [Ballybunion](#), [Caherciveen](#), [Castleisland](#), An Daingean, Kenmare, [Killarney](#), [Killorglin](#), [Listowel](#) and [Tralee](#).

Each Branch Library provides adult and children's book lending, including audiobooks, large print titles, reference collections, and local and daily newspapers.

In line with the latest government guidance, all Kerry Libraries have re-opened and are providing normal book lending services.

Limited computer, wifi, [printing](#) and study facilities have re-opened in branch libraries across the county.

For assistance with accessing online services email onlinequeries@kerrylibrary.ie www.kerrylibrary.ie

LGBTQI+

[LGBT Ireland](#) - provides support for [LGBTQI+](#) People Fleeing Ukraine. LGBT Ireland supports adults from 21 years. For younger people, they refer to [BelongTo](#)

KDYS

KDYS is a community-based youth work organisation committed to serving all young people in a safe, fun, and positive environment, through the provision of youth spaces, services, youth information, mentoring, training, and ongoing opportunities for their holistic development. KDYS youth spaces, services and supports are available on a county-wide basis. We also support volunteers to provide youth clubs in their local community.

For further details, please visit our website www.kdys.ie or to contact one of our youth centres directly:

General Information Email – info@kdys.ie

Killarney – 064 6631748 | killarney@kdys.ie

Tralee – 066 7121674 | tralee@kdys.ie

Listowel – 068 23744 | listowel@kdys.ie

Killorglin – 066 9790444 | killorglin@kdys.ie

Castleisland – 066 7142648 | castleisland@kdys.ie

Other Helpful Sites:

Tralee -"Tralee do you know" this a helpful Facebook page for residents in the Tralee area. Please search Facebook for equivalent in your local area

PART 5

Appendix 1

PROVISION OF TEMPORARY ACCOMMODATION LICENCE AGREEMENT

(where owner pledges a property)

Local Government, under the aegis of the Department of Housing, Local Government and Heritage, is facilitating a Local Authority led pledge call for vacant properties/holiday homes as part of the Ukraine accommodation pledge process for arrangements between property owners and beneficiaries of temporary protection under the Temporary Protection Directive (2001/55/EC).

The Department recommends that property owners and beneficiaries sign this temporary licence agreement to protect the rights of the property owner and the beneficiary, and to protect the property itself. The Department recommends that each party retains a copy of this agreement.

This Agreement is made on dd/mm/ 2022.

BETWEEN

1. xxxxx ‘the Owner(s)’
2. xxxxxxx the Licensee’

WHEREAS

- A. The Owner(s) has given permission to provide accommodation in their property for a limited period of time to refugee families on a charitable basis (the “Licence Period”);
- B. This Licence Agreement does not, and is not intended to give or to impose on the Licensee(s) any of the rights and obligations of a tenant nor does it give the licensee(s) the right to exclusive use or possession of any accommodation which the licensee(s) may be allowed to use, or create the relationship of landlord and tenant between the parties and the Owner(s) have continuing access to the accommodation and reserve the right to move around or change the occupants;
- C. The Licensee(s) is not to be entitled to a tenancy or to an assured shorthold or assured tenancy, or to any statutory protection under the Housing Acts or the Residential Tenancies Acts or to any other statutory security of tenure now or when this Licence ends;
- D. This Licence Agreement refers to the accommodation offered at **Address** (the “Property”) It is granted to the Licensee(s) solely on their acceptance of and agreement to the terms and conditions set out herein;
- E. All references to the singular Licensee(s) include the plural and vice versa, and all references to the male Licensee(s) apply to the female and vice versa;
- F. This form of licence does not require either party to give any form of notice to the other at the end of the Licence Period;
- G. The Owner(s) has reserved the right to terminate this Agreement with the Licensee(s) on short notice (no fewer than fourteen (14) days) and without having to give reasons for the termination of the Agreement;
- H. The Owner(s) has retained keys of and reserved the right to possession of the Property;
- I. The Licensee(s) hereby acknowledge and accept that the Owner(s) may insist that certain parts of the Property are not available for use by the Licensee(s) and or that certain rooms remain locked and/or that certain storage areas are not available for use by the Licensee(s), and these areas may change during the course of the Licence Period by the Licensee(s) in the Property. A Schedule of Condition (photographic evidence of the state of the Property at the commencement of the licensing arrangement) will be maintained for each property;
- J. For the foregoing reasons the Owner(s) is unable to offer the Licensee(s) any security of tenure beyond agreeing that they will not be asked to vacate the Property on less than fourteen (14) days’ notice and the Licensee(s) agree with the Owner(s) that the temporary accommodation in the Property is being provided to them strictly on that basis

NOW IT IS HEREBY AGREED as follows:

1. In consideration of the Licensee(s) agreeing to maintain and look after the Property which has been provided hereunder, the Owner(s) AGREES to provide the Licensee(s) with temporary accommodation at the Property;
2. The Licensee(s) AGREE and HEREBY COVENANT with the Owner(s) as follows:
  - 2.1. To keep the Property, including its front or rear garden or yard if any, in which they are accommodated, clean and tidy and in a good state of repair during the period of their accommodation in it;
  - 2.2. In the event of damage to any fittings or fixtures or furniture in the Property during the period in which they are accommodated in it, to accept financial liability for the cost of repairs;
  - 2.3. To limit the number of persons occupying and sleeping in the Property to the persons named in this licence agreement and their immediate family members and not to permit any other party to occupy the Property during the Licence Period;
  - 2.4. Not to carry out any alterations or interfere with any fittings in the Property;
  - 2.5. To use the Property as a private residence only for their own use and not to take in any lodgers or paying guests;
  - 2.6. Not to use, nor allow others to use, the Property, or any part of it, for activities which are dangerous, offensive, noxious, noisome, illegal, or which are or may become a nuisance or annoyance to the Owner or the owner or occupier of any neighbouring property or which are in breach of any obligations with any other owner or occupier of the development or are in breach of the attached Code of Conduct or any other rules made from time to time by the managing agent for the development in which the Property is contained, (INSERT DETAILS).
  - 2.7. To pay and discharge all charges in respect of utilities such as electricity and gas as shall be specified for the Property (once a contribution is not being received from a third party);
  - 2.8. Not to keep any pets in or about the Property (unless expressly agreed between the parties and noted in this agreement);
  - 2.9. Not to allow rubbish or litter or similar materials to accumulate in or around the Property and to leave out for collection all rubbish/bins on the appropriate bin collection day;
  - 2.10. To indemnify the Owner against all claims, demands, losses, damages, costs, fees and expenses whatsoever sustained by the Owner as a result of the Licensee failing to observe and perform the covenants and obligations contained in this Agreement.
  - 2.11. To comply with all conditions of any policy or policies of insurance of the Owner relating to the Property and with the requirements and recommendations of the insurer(s);

- 2.12. To permit the agents and representatives of the Owner at all reasonable times, with reasonable notice, to enter onto the Property for any purpose and not to interfere with the same;
- 2.13. To refrain from smoking in the interior of the Property and to prevent others from doing so.
3. The Licensee(s) hereby acknowledge and accept that they do not have any interest in the Property in which they are accommodated that is capable of being let or sublet or assigned or the subject of a licence, and that nothing in the Agreement shall be deemed to create the relationship of landlord and tenant or the relationship of licensor and licensee(s) as between the Owner(s) and the Licensee(s). No statutory or contractual rights to a tenancy in any form shall arise as a result of the occupancy by the Licensee(s) of this accommodation offered to them.
4. The Owner(s) retains the right of possession and control over the accommodation offered and may at its discretion change or vary the accommodation PROVIDED THAT the Licensee(s) shall be given not less than fourteen (14) days' notice before being asked to vacate the property in which they have been accommodated.
5. The Licensee(s) may terminate this agreement at any time on giving not less than seven (7) days' notice.
6. In the event that the Licensee(s) are required to vacate the Property in which they have been accommodated and or on termination of this agreement the Licensee(s) shall, subject to the minimum notice of fourteen (14) days being served on them, do so forthwith and ensuring that the Property and its fixtures and fittings are in good repair and left in a clean and tidy condition as existed when the Licensee(s) moved in to the Property.

IN WITNESS WHEREOF the Parties hereto signed their names on the date written above.

Agreed Licence Period is: 12 months

Names of all persons who will reside in the property:

Signed as a DEED
By the OWNER(s):

Signed as a DEED
by the LICENSEE(S):

Signatures
witnessed by:

PROVISION OF TEMPORARY ACCOMMODATION LICENCE AGREEMENT

(where owner pledges a property)

The Department of Children, Equality, Disability, Integration and Youth (the Department) is acting as a facilitator in the Ukraine accommodation pledge process for arrangements between property owners and beneficiaries of temporary international protection from Ukraine. The Department is assisted in this work by implementing partners, for example, local authorities, The Irish Red Cross, Helping Irish Hosts, International Organisation for Migration (IOM), and the Peter McVerry Trust.

The Department recommends that property owners and beneficiaries sign this temporary licence agreement to protect the rights of the property owner and the beneficiary, and to protect the property itself. The Department recommends that each party retains a copy of this agreement.

This Agreement is made on DAY MONTH 2023 BETWEEN

1. xxx ('the Owner(s)')
2. xxx (the Licensee(s)')

WHEREAS

- A. The Owner(s) has given permission to provide accommodation in their property for a limited period of time to refugee families on a charitable basis (the "Licence Period");
- B. This Licence Agreement does not, and is not intended to give or to impose on the Licensee(s) any of the rights and obligations of a tenant nor does it give the licensee(s) the right to exclusive use or possession of any accommodation which the licensee(s) may be allowed to use, or create the relationship of landlord and tenant between the parties and the Owner(s) have continuing access to the accommodation and reserve the right to move around or change the occupants;
- C. The Licensee(s) is not to be entitled to a tenancy or to an assured shorthold or assured tenancy, or to any statutory protection under the Housing Acts or the Residential Tenancies Acts or to any other statutory security of tenure now or when this Licence ends;
- D. This Licence Agreement refers to the accommodation offered at Name and address of property
This agreement is not intended to create any legal obligations for the hosts to the guests, nor any legal rights for the guest in respect of the house or the host (the "Property") It is granted to the Licensee(s) solely on their acceptance of and agreement to the terms and conditions set out herein;
- E. All references to the singular Licensee(s) include the plural and vice versa, and all references to the male Licensee(s) apply to the female and vice versa;

- F. This form of licence does not require either party to give any form of notice to the other at the end of the Licence Period;
- G. The Owner(s) has reserved the right to terminate this Agreement with the Licensee(s) on short notice (no fewer than seven (7) days) and without having to give reasons for the termination of the Agreement;
- H. The Owner(s) has retained keys of and reserved the right to possession of the Property;
- I. The Licensee(s) hereby acknowledge and accept that the Owner(s) may insist that certain parts of the Property are not available for use by the Licensee(s) and or that certain rooms remain locked and/or that certain storage areas are not available for use by the Licensee(s), and these areas may change during the course of the Licence Period by the Licensee(s) in the Property. A Schedule of Condition (photographic evidence of the state of the Property at the commencement of the licensing arrangement) will be maintained for each property;
- J. For the foregoing reasons the Owner(s) is unable to offer the Licensee(s) any security of tenure beyond agreeing that they will not be asked to vacate the Property on less than seven (7) days' notice and the Licensee(s) agree with the Owner(s) that the temporary accommodation in the Property is being provided to them strictly on that basis

NOW IT IS HEREBY AGREED as follows:

1. In consideration of the Licensee(s) agreeing to maintain and look after the Property which has been provided hereunder, the Owner(s) AGREES to provide the Licensee(s) with temporary accommodation at the Property;
2. The Licensee(s) AGREE and HEREBY COVENANT with the Owner(s) as follows:
  - 2.1. To keep the Property, including its front and side garden or yard if any, in which they are accommodated, clean and tidy and in a good state of repair during the period of their accommodation in it;
  - 2.2. In the event of damage to any fittings or fixtures or furniture in the Property during the period in which they are accommodated in it, to accept financial liability for the cost of repairs;

To limit the number of persons occupying and sleeping in the Property to the persons named in this licence agreement and not to permit any other party to occupy the Property during the Licence Period;

  - 2.3. Not to carry out any alterations or interfere with any fittings in the Property without consent of the owners;
  - 2.4. To use the Property as a private residence only for their own use and not to take in any lodgers or paying guests;

- 2.5. Not to use, nor allow others to use, the Property, or any part of it, for activities which are dangerous, offensive, noxious, noisome, illegal, or which are or may become a nuisance or annoyance to the Owner or the owner or occupier of any neighbouring property or which are in breach of any obligations with any other owner or occupier of the development or are in breach of the attached Code of Conduct or any other rules made from time to time by the managing agent for the development in which the Property is contained
- 2.6. xxx will each pay €xxx per month to cover heating oil, electricity and bin collections.
- 2.7. This will be paid by standing order into following account: ACCOUNT DETAILS
 First payment on the XXX to cover the period XXX and on the XX day of each following month until the end of this agreement.
- 2.8. Not to keep any pets in or about the Property (unless expressly agreed between the parties and noted in this agreement);
- 2.9. Not to allow rubbish or litter or similar materials to accumulate in or around the Property and to leave out for collection all rubbish/bins on the appropriate bin collection day;
- 2.10. To indemnify the Owner against all claims, demands, losses, damages, costs, fees and expenses whatsoever sustained by the Owner as a result of the Licensee failing to observe and perform the covenants and obligations contained in this Agreement
- 2.11. To comply with all conditions of any policy or policies of insurance of the Owner relating to the Property and with the requirements and recommendations of the insurer(s);
- 2.12. To permit the agents and representatives of the Owner at all reasonable times, with reasonable notice, to enter onto the Property for any purpose and not to interfere with the same;
- 2.13. To refrain from smoking in the interior of the Property and to prevent others from doing so.
3. The Licensee(s) hereby acknowledge and accept that they do not have any interest in the Property in which they are accommodated that is capable of being let or sublet or assigned or the subject of a licence, and that nothing in the Agreement shall be deemed to create the relationship of landlord and tenant or the relationship of licensor and licensee(s) as between the Owner(s) and the Licensee(s). No statutory or contractual rights to a tenancy in any form shall arise as a result of the occupancy by the Licensee(s) of this accommodation offered to them.
4. The Owner(s) retains the right of possession and control over the accommodation offered and may at its discretion change or vary the accommodation PROVIDED THAT the Licensee(s) shall be given not less than seven (7) days' notice before being asked to vacate the property in which they have been accommodated.

5. The Licensee(s) may terminate this agreement at any time on giving not less than seven (7) days' notice.
6. In the event that the Licensee(s) are required to vacate the Property in which they have been accommodated and or on termination of this agreement the Licensee(s) shall, subject to the minimum notice of seven (7) days being served on them, do so forthwith and ensuring that the Property and its fixtures and fittings are in good repair and left in a clean and tidy condition as existed when the Licensee(s) moved in to the Property.

IN WITNESS WHEREOF the Parties hereto signed their names on the date written above.

Agreed Licence Period is 6 months, with a review after initial 3 months. Names of all persons who will reside in the property:

Agreement for pets to be accommodated: NO

Signed as a DEED

By the OWNER(s):

Signed as a DEED by the LICENSEE(S):

Signatures witnessed by:

Appendix 2

HOME SHARING AGREEMENT

The purpose of this agreement is to help hosts and guests establish some simple guidelines for how to live comfortably together. The examples below are suggestions based on feedback from hosts but should be adapted to the needs of your household and guests. As needs change it will be useful to review the agreements every few weeks or months. Ukrainian translation below.

Name of host(s):

Name of guest(s):

Date:

Kitchen I.e. meal times / space to store food in fridge, freezer and cupboard / shared meals / cleaning / who buys groceries / replacing staples, i.e. milk / grocery kitty / snacks and food access between meals if shared groceries	
Bathroom I.e. times for bathroom use / space for storage / towels / how immersion works	
Laundry I.e. how laundry works / any times for laundry/ where to dry the laundry	
Security I.e. key use / locking doors / closing windows / gates	
Guests I.e. having people over or sharing space / any regular guests or household events or rituals	

<p>Shared Space and Noise I.e. times of quiet in house / TV times or access / where to keep shoes, coats etc.</p>	
<p>Children and Parenting I.e. technology use / guidance for shared space or toys / any house rules for children</p>	
<p>Religion and Culture I.e. needs in relation to prayer / family rituals</p>	
<p>Pets I.e. any needs / feeding or petting</p>	
<p>Photography/videos i.e. no photos or videos will be taken or shared without consent</p>	
<p>Financial Supports i.e. if the guests are staying for an extended period of time, it should be discussed what contributions can be made towards the running cost of the home</p>	
<p>Please add additional sections as necessary</p>	

Date of next Home Sharing Agreement Meeting:

Maximum expected duration of guest’s stay:

This agreement is not intended to create any legal obligations for the hosts to the guests, nor any legal rights for the guest in respect of the house or the host, and either party shall be entitled to terminate this arrangement at any time with immediate effect if they believe this is warranted by the circumstances. If either the host or the guest wishes to terminate this arrangement, then they can contact IPAS to find alternative

accommodation ukrainetempaccom@equality.gov.ie . The guest and the host sign below as evidence of the baseline terms of their participation in this arrangement.

Host Signed: _____ **Date:**

Guest Signed : _____ **Date:**

THE OPEN
COMMUNITY

TREOIR MAIDIR LE MAIREACTÁIL NEAMHSPLEÁCH

do Úcránaigh atá ina gcónaí i gCiarraí

TREOIR MAIDIR LE MAIREACHTÁIL NEAMHSPLEÁCH DO ÚCRÁNAIGH ATÁ INA GCÓNAÍ I GCIARRAÍ

Tá raon leathan eolais phraiticiúil agus luachmhar san fhoilseachán do Úcránaigh atá ag smaoineamh ar aistriú go cóiríocht nua nó a bhog go cóiríocht nua trí na seirbhísí cóiríochta geallta nó cóiríocht príobháideach a fháil ar cíos.

Tá difríocht idir cónaí agus cothabháil i dteaghlach príobháideach in Éirinn agus cónaí san Úcráin; mar sin, chruthaíomar sraith treoirlínte chun cabhrú leat san eispéireas nua seo.

Tá gach iarracht réasúnta déanta lena chinntiú go bhfuil an fhaisnéis sa Treoir Maidir Le Maireachtáil Neamhspleách cruinn tráth foilsithe. Tabhair faoi deara le do thoil nach comhairle dlí í an fhaisnéis, agus d'fhéadfadh gnéithe a bheith faoi réir athraithe sa todhchaí.

Arna ullmhú: Meitheamh 2023

Chuir Foireann Comhordúcháin Chontae Chiarraí, fostruchtúr de chuid Fóram Freagra Pobail Chiarraí, an Treoir Maidir Le Maireachtáil Neamhspleách seo le chéile.

FOIREANN COMHORDUCHAIN CHONTAE CHIARRAÍ

KASI – Ionad Tacaíochta Inimircigh Chill Airne

TIRC - Ionad Acmhainní Idirnáisiúnta Thrá Lí

Ionad Acmhainní Teaghlaigh Lios Tuathail

Ionad Acmhainní Teaghlaigh Iardheisceart Chiarraí

Ionad Acmhainní Teaghlaigh Ceann Mara

Páirtíocht Forbartha Chiarraí Theas (SKDP)

Forbairt Chiarraí Thuaidh, Thoir, Thiar (NEWKD)

Comhairle Contae Chiarraí

Ionad d'Oibrithe Deonacha Chiarraí

Seirbhísí um Fhaisnéis do Shaoránaigh

Bord Oideachais agus Oilúna Chiarraí

Seirbhísí Óige Dheoise Chiarraí

Feidhmeannacht Seirbhíse Sláinte

Dearadh: Iryna Puzdria – SKDP

CONTENTS

CUID 1

- Conarthaí..... 04
- An Bord um Thionóntachtaí
Cónaithe 05
- Cothabháil Maoine..... 06

CUID 2

- Leictreachas..... 09
- Téamh..... 16
- Uisce..... 21
- Leathanbhanda, Teilifís,
agus Fón..... 23
- Bruscair 26
- Sláinte agus Sábháilteacht.... 30
- Seachadadh Bia 32
- Carr a Cheannach 33
- Páirceáil..... 35
- Iompar poiblí 36

CUID 3

- Tacaíochtaí Leasa
Shóisialaigh..... 37
- Sochair Teaghlaigh 38
- Folláine Airgeadais 39

CUID 4

- Suíomh ghréasáin
úsáideacha 42

CUID 5

- Aguisíní – Conradh
Teimpléad..... 50

CUID 1

Cóiríocht

CONARTHAÍ

I gcás cóiríocht phríobháideach nó faoi ghealltanais, ba chóir léas/conradh a shíniú idir an duine aonair nó an teaghlach agus an tiarna talún. Ba chóir gach duine fásta a chónaíonn sa réadmhaoín a áireamh sa léas. Ba cheart tabhairt isteach a dhéanamh idir an teaghlach agus an tiarna talún agus ba cheart faisnéis teagmhála a mhalartú. Má tá bacainní teanga ann, beidh sé cabhrach aontú idir an tiarna talún agus an teaghlach cumarsáid a dhéanamh trí WhatsApp nó ríomhphost, ag ligean d'úsáid google translate.

CINEALACHA COIRIOCHTA

Cóiríocht Gheallta (Íocaíocht Aitheantais Cóiríochta)

Ní mór do dhuine a sholáthraíonn áit chónaithe faoin Scéim um Íocaíocht Aitheantais Cóiríochta, ar a dtugtar cóiríocht gheallta freisin, a chinntiú go bhfuil an áit chónaithe incháilithe sábháilte agus go gcomhlíonann sé íoschaighdeáin áirithe. Tá caighdeáin tugtha isteach chun críocha na Scéime seo chun sábháilteacht gach duine lena mbaineann a chinntiú. Beidh feidhm ag an gcaighdeán seo fiú nuair is seomra i dteach an éilitheora an áit chónaithe. Is féidir tuilleadh eolais faoi chaighdeáin tithíochta a fháil ar gov.ie - Caighdeán Tithíochta don Scéim um Íocaíochta Aitheantais Cóiríochta (www.gov.ie)

- Ba cheart go mbeadh Conradh i bhfeidhm má tá cónaí ort i dteach faoin scéim Iocaíochta Aitheantais Cóiríochta. *Soláthraíonn Aguisín 1 Comhaontú Ceadúnai samplach.*
- Tabhair faoi deara le do thoil nach bhfuil Conradh BTC infheidhme má tá cónaí ort in áit chónaithe faoin scéim um aitheantas tithíochta/cóiríocht gheallta.

Cóiríocht Phríobháideach

Is éard atá i gceist le cóiríocht phríobháideach ar cíos ná **áit a ligeann tú teach nó árasán ar cíos ó thiarna talún nó gníomhaireacht réadmhaoine**. Tá gach cóiríocht phríobháideach ar cíos faoi réir íoschaighdeáin atá leagtha amach ag Rialacháin na dTithe (Caighdeáin do Thithe ar Cíosa) 2019. Ní mór gach tionóntacht phríobháideach a bheith cláraithe leis an mBord um Thionóntachtaí Cónaithe (BTC). Logáil isteach ar an suíomh gréasáin le haghaidh conarthaí samplacha le seiceáil an bhfuil áit chónaithe cláraithe agus chun tuilleadh eolais a fháil. www.rtb.ie

Cóiríocht Phríobháideach Roinnte

I gcóiríocht phríobháideach roinnte, is féidir leat seomra a fháil ar cíos go haonarach i dteach nó in árasán agus ansin an spás maireachtála a roinnt, m.sh., cistin agus seomra suí. Go ginearálta roinneann tionóntaí costas a mbillí tí go léir. Mar shampla, tá costas €50.00 in aghaidh na míosa ar an idirlíon agus ar an teilifís. Roinnfear an costas seo go cothrom ansin idir na tionóntaí go léir. Uaireanta cuirtear billí tí san áireamh sa chíos a íoctar gach mí. Ba cheart é seo a leagan amach i do chonradh le do thiarna talún. Má tá teach á roinnt agat, moltar freisin liosta de na rialacha comhroinnte tí a dhreachtú leis na daoine a roinneann tú leo.

Aguisín 2 - soláthraíonn sé Comhaontú Comhroinnte Tí samplach..

Comhairle: agus iarratas á dhéanamh ar chóiríocht phríobháideach molaimid nuair is féidir litir thagartha a fháil ó Bhainisteoir Cóiríochta an Stáit nó ó Dhuine Áitiúil.

AN BORD UM THIONONTACHTAÍ CONAITHE (BTC)

Is comhlacht poiblí neamhspleách é an Bord um Thionóntachtaí Cónaithe (BTC). Is é an ról atá acu ná tionóntachtaí a chlárú, earnáil cíosa chónaithe na hÉireann a rialáil, agus seirbhís réitigh díospóide a oibriú.

Má tá tú ag dul isteach i gcóiríocht phríobháideach ar cíos, ba cheart an teach a bheith cláraithe leis an mBord um Thionóntachtaí Cónaithe (BTC). Féadfaidh tú seiceáil an bhfuil tionóntacht cláraithe ar shuíomh gréasáin an BTC. Tugann an suíomh gréasáin eolas freisin ar do chearta agus do fhreagrachtaí mar thionónta agus cearta agus oibleagáidí do thiarna talún. Is foinse iontach faisnéise é duit nuair atá áit á ligean ar cíos in Éirinn agat. www.rtb.ie

FOIREANN COIRIOCHTA SEALADACH GEARCHHEIME NA HUCRAINE (UCTAT)

Más rud é go n-aistrefar chuig lóistín atá ar cíos go príobháideach nó go lóistín geallta ó lóistín stáit agus ní oibríonn sé sin duit, féadfar cead a thabhairt do Thairbhíthe de Chosaint Shealadach athiarratas a dhéanamh ar chóiríocht státmhaoinithe. Déantar iarratais a mheas ar bhonn cás ar chás. Tabhair faoi deara nach féidir suíomh agus caighdeán na cóiríochta a chuirtear ar fáil a chinntiú. Le haghaidh tuilleadh faisnéise, déan teagmháil le Foireann Cóiríochta Sealadach Géarchéime na hÚcráine (UCTAT) ag ukrainetempaccomm@equality.gov.ie

Cothabháil Maoine

Tá tiarna talún freagrach as a chinntiú go bhfuil do mhaoin sábháilte agus sláintiúil chun cónaí ann agus i riocht maith. Beidh tusa, an tionónta, freagrach ansin as an réadmhaoin agus a hinneachair a choinneáil in ord maith agus as do thiarna talún a chur ar an eolas nuair a bhíonn gá le deisiúcháin.

Conradh: Ba cheart conradh a dhréachtú agus a shíniú nuair a bhíonn cóiríocht ar cíos, cibé acu seomra nó an réadmhaoin iomlán. Tá sé tábhachtach léamh tríd an gconradh sula sínítear é. Féadfaidh sé méid an chíosa iníoctha agus cathain atá sé dlite a áireamh, aon éarlaisí a theastaíonn, agus liosta fardail den ábhar atá á sholáthar sa teach le húsáid agatsa, an tionónta, ar nós troscán agus fearais leictreacha.

Éarlais: Is gnách go mbíonn éarlais slándála ag tiarna talún nuair a bhíonn cóiríocht ar cíos acu. Clúdaíonn sé seo aon riaráistí cíosa, billí atá dlite nó damáiste thar gnáthchaitheamh agus cuimilt ag deireadh an chomhaontú tionóntachta. De ghnáth is ionann an éarlais a theastaíonn agus cíos míosa, m.sh., más é do chíos €1,000 in aghaidh na míosa, is féidir go n-iarrafaí ort éarlais eile de €1,000 a íoc sula mbogann tú isteach i do chóiríocht. Ní féidir iallach a chur ort níos mó ná dhá mhí cíosa a íoc roimh ré. Seo a leanas suíomhanna gréasáin úsáideacha le haghaidh tuilleadh eolais.

www.rtb.ie agus www.citizeninformation.ie

Táille Breise: d'fhéadfadh go mbeadh roinnt táillí eile dlite ag brath ar an áit a bhfuil tú ar cíos. Mar shampla, má tá tú ar cíos i gcoimpléasc árasán, d'fhéadfadh go mbeadh ort táillí cothabhála/bainistíochta réadmhaoine a íoc. Féadfaidh na táillí seo cur le costais éagsúla ar nós Árachas, cothabháil ghinearálta, deisiúcháin, bainistíocht dramaíola, glanadh, garraíodóireacht, tírdhreachtú, agus seirbhísí slándála. D'fhéadfadh táille eile a bheith ina tháillí glasa. Má tá tú i do chónaí in eastát tithíochta, is féidir go n-iarrfar ort cur le cothabháil na limistéar glas. Ba cheart miondealú táillí a chur san áireamh i do chonradh.

Úsáid earraí bána - suíomh gréasáin inar féidir leat teacht ar na lámhleabhair go léir ná is <https://www.espaes.ie/usermanuals> (d'fhéadfadh sé a bheith i Rúisis)- tóg grianghraf den bhranda agus de na sraithmhreacha.

COD IOMPRAIOCHTA AN TIONONTA

- leibhéal torainn a rialú tar éis 10 in
- **Aíonna** – ní mór comhaontú a dhéanamh leis an tiarna talún roimh ré – agus ní féidir ach le neasteaghlach codladh thar oíche sa teach.
- caithfidh daoine a bheith ar an gconradh chun cónaí sa réadmhaoin

Má bhíonn ócáid speisialta agat, moltar duit do chomharsana a chur ar an eolas as meas.

PEATAÍ

Ba chóir a thabhairt faoi deara i do chonradh má cheadaítear peataí i do chóiríocht agus ba chóir é a phlé idir tú féin agus an tiarna talún sula mbogann tú isteach i do chóiríocht. Má cheadaítear peataí duit agus má tá madra agat, tá ceanglas dlíthiúil ort ceadúnas a bheith agat do do mhadra. Ní mór ceadúnas a bheith ag gach madra atá os cionn ceithre mhí d'aois. Ní bhíonn ceadúnas ag teastáil ó choileáin faoi bhun ceithre mhí atá fós lena máithreacha, ach nuair a fhágann siad a máithreacha, caithfidh ceadúnas a bheith acu. Tá madraí treorach díolmhaithe ó cheadúnú. Má tá do mhadra ag fanacht in Éirinn ar feadh níos mó ná 30 lá, beidh ort é a cheadúnú. Chun do mhadra a cheadúnú, tabhair cuairt ar [d'oifig áitiúil de chuid An Post](#). Tosaíonn ceadúnas madra aonair ó €20.

In Éirinn, tá údarás áitiúla freagrach as rialú madraí faoin [Acht um Rialú Madraí 1986](#). Faoin Acht seo, is féidir leo madraí a urghabháil, fíneálacha a ghearradh, agus imeachtaí cúirte a thionscnamh i gcoinne úinéirí. Má dhéanann do mhadra díobháil do dhaoine nó do bheostoc, beidh tú faoi dhliteanas, mar sin cinntigh i gcónaí go gcuirtear do mhadra ar iall nuair a thugann tú amach ar shiúlóidí é, go háirithe i gceantair thuaithe. Éilíonn páirceanna agus tránna poiblí áirithe go gcoimeádtar gach madra ar iall i gcónaí. Taispeántar fógra maidir le madraí de ghnáth ag bealaí isteach.

Caithfidh do mhadra coiléar a chaitheamh a shonraíonn a ainm agus a sheoladh. Mura gcomhlíonann tú an rialachán seo, féadfar fíneáil ar an láthair a ghearradh ort. Ina theannta sin, ní mór do thréidlia micrishlis a chur ar do mhadra agus é a chlárú ar bhunachar sonraí údaraithe faoin am a shroicheann sé 12 sheachtain d'aois. Má tá sé ar intinn agat do mhadra a athlonnú go hÉirinn, tá sé éigeantach do gach madra a thagann isteach in Éirinn go gcuirfí micrishliseanna orthu.

Nuair a bhíonn sé go poiblí, in éineacht leis na rialacháin atá leagtha amach thuas, ní mór na póirthe madraí seo a leanas a bhearradh ar iall dhá mhéadar agus a bheith faoi stiúir agus faoi smacht ag duine atá os cionn 16 bliana d'aois; tarbh-bhrocaire Meiriceánach, tarbh-bhrocaire Sasanach, tarbh-bhrocaire Staffordshire, Tarbh-mhaistín, pinséir Dobermann, dronnach Róidéiseach, Rótvaidhléir, Aicíte Sheapánach, Tósa Seapánach, lallmhadra.

Tá sé de fhreagracht ar úinéir an mhadra aon salachar madra a fhágann a mhadra i ngach limistéar poiblí a ghlanadh. Beidh boscaí bruscair/málaí speisialta ag roinnt páirceanna poiblí chun salachar madraí a dhiúscairt. Má theipeann ort glanadh suas tar éis do pheata, féadfar fíneáil ar an láthair de €150 a ghearradh ort.

Tá vacsaíniú do pheataí riachtanach dá sláinte agus cosnaíonn sé iad ó ghalair thógálacha marfacha. Cuirfidh do thréidlia taifead vacsaínithe ar fáil a thaispeánfaidh na vacsaíní a tugadh do do pheata agus na dátaí a mbeidh an chéad teanndáileog eile dlite dó. Is doiciméad tábhachtach é seo, mar sin coinnigh sabháilte é. Déantar madraí a vacsaíniú in aghaidh conslaod, heipitíteas, parvaivíreas, leiptisporóis agus casacht bothán. Ba chóir coileáin a vacsaíniú ag 6-9 seachtaine agus ansin arís ag 10-12 seachtaine. Beidh siad faoi chosaint iomlán dhá sheachtain tar éis an dara vacsaín. Tá vacsaíní ‘teanndáileog’ rialta riachtanach chun leibhéil imdhíonachta do mhadra a choinneáil ard go leor chun iad a chosaint ó ghalair ar feadh a saoil. Cuirfidh do thréidlia comhairle ort faoi cé chomh minic is a bhíonn vacsaíniú ag teastáil ó do pheata. Déantar cait a vacsaíniú in aghaidh eintríteas ionfhabhtaíoch féilíneach (FIE), fliú cat, víreas leicéime feilíní (FeLV), agus clamydophilosis.

DAINGNEAIN AGUS FEISTIS

Beidh an chuid is mó den lóistín lánfheistithe, ach más gá duit earraí a cheannach do do theach nua, díolfaidh an suíomh gréasáin thíos troscán agus feistis athlámhe agus uaireanta nua; www.donedeal.ie agus <http://www.adverts.ie> Rogha eile má tá tú faoi bhrú airgeadais is ea cuairt a thabhairt ar Naomh Uinseann de Pól áitiúil agus is féidir leat sonraí na hoifige is gaire duit a fháil ar a suíomh gréasáin www.svp.ie

Conas a íocaim mo bhíllí fóntais?

Is féidir leat íoc as do chuid fóntais ar bhealaí éagsúla:

- trí do bhanc nó do chumann foirgníochta.
- ag an oifig an phoist.
- ar líne trí shuíomhanna gréasáin na soláthróirí; nó
- ag siopa ar bith a bhfuil an comhartha Payzone ar taispeáint.

Tairgeann roinnt cuideachtaí roghanna chun do bhille a ‘réamhíoc’ (íoc sula n-úsáideann tú an tseirbhís), ‘íoc mar a úsáidtear’ (íoc mar a úsáideann tú an tseirbhís) nó ‘do bhille a scaipeadh go cothrom’ thar thréimhse bliana.

CUID 2

Leictreachas

CLARAIGH LEIS AN GCUIDEACHTA LEICTREACHAIS, SOCRAIGH DO CHUNTAS

Chun cuideachta leictreachais in Éirinn do thionóntaí nua a aimsiú agus a chlárú, is féidir na céimeanna seo a leanas a leanúint:

1. Iarr ar do Thiarna Talún Do MRPN agus Do Chineál Méadar
2. Seiceáil leis an tiarna talún nó leis an ngníomhaire ligin an bhfuil cuideachta leictreachais reatha cláraithe don réadmhaoin. Ba cheart an fhaisnéis seo a sholáthar sa chomhaontú tionóntachta.

Mura bhfuil cuideachta leictreachais reatha cláraithe don réadmhaoin, ní mór duit soláthraí a aimsiú. Féadfaidh tú cuairt a thabhairt ar shuíomh gréasáin **an Choimisiúin um Rialáil Fóntas (CRF)** chun liosta de sholáthróirí ceadúnaithe leictreachais in Éirinn a fháil. Le do thoil, féach ar an nasc thíos <https://www.cru.ie/consumer-information/switch-supplier/energy-suppliers-in-ireland/>

Má tá cuideachta leictreachais reatha cláraithe leis an réadmhaoín, beidh ort dul i dteagmháil leis an gcuideachta sin. Ansin tabhair an fhaisnéis a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil uathu chun do chuntas a shocrú.

3. Déan comparáid idir praghsanna agus seirbhísí soláthraithe éagsúla agus roghnaigh an ceann is fearr a oireann do do riachtanais agus do bhuiséad.

Is é an bealach is fearr le comparáid a dhéanamh idir cuideachtaí éagsúla ná cuairt a thabhairt ar www.bonkers.ie nó www.switcher.ie

Tairgeann gach ceann de na soláthraithe seo pleananna éagsúla ar féidir leo freastal ar riachtanais agus buiséid éagsúla, mar sin is fiú roinnt taighde a dhéanamh chun an ceann atá ceart duitse a aimsiú. Go ginearálta, is féidir leat teacht ar phleananna le rátaí athraitheacha, rátaí seasta, nó meascán den dá cheann. Cuireann roinnt soláthraithe lascaí ar fáil freisin as íoc trí Dhochar Díreach, nó chun clárú ar líne, mar sin is fiú i gcónaí seiceáil le haghaidh aon tairiscintí speisialta a d'fhéadfadh a bheith ar fáil.

4. Déan teagmháil leis an soláthraí roghnaithe agus tabhair do sheoladh nua, dáta bogadh isteach, MRPN, cineál an mhéadair agus aon sonraí ábhartha eile a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil uathu chun do chuntas a shocrú.
5. Soláthróidh an soláthraí luachan ansin maidir le d'úsáid leictreachais agus aon chostais eile a bhaineann le do chuntas a bhunú.
6. Nuair a bheidh an luachan glactha agat, socróidh an soláthraí do chuntas agus tabharfaidh siad sonraí faoi conas do bhíllí a íoc amach anseo.
7. Déan cinnte léamh méadair a ghlacadh ar do lá bogadh isteach chun d'úsáid a rianú go cruinn agus chun aon díospóidí le do sholáthraí a sheachaint.

BEALAI CHUN ÍOC

Tá bealaí éagsúla ann chun íoc as leictreachas:

1. Pre-pay Power - Is rogha íoc mar a úsáidtear é seo ina ndéanann tú do mhéadar a bhreisiú, agus baintear d'úsáid leictreachais ón gcreidmheas sin. Ar an mbealach seo, ní íocann tú ach as an méid a úsáideann tú.
2. Dochar Díreach - Ligeann an rogha seo duit do bhille leictreachais a íoc go huathoibríoch go míosúil. Soláthraíonn tú faisnéis do chuntais bainc, agus asbhaintear an méid atá dlíte go huathoibríoch ó do chuntas ar an dáta dlíte.
3. Íocaíocht Ar Líne - Is féidir leat do bhille a íoc ar líne freisin trí shuíomh gréasáin do sholáthraí fóntais ag úsáid cárta dochair nó creidmheasa.
4. Ar an nguthán - Cuireann an chuid is mó de sholáthraithe fóntais in Éirinn rogha íocaíochta gutháin ar fáil nuair a dhéanann tú íocaíocht trí ghlaoch a chur ar a mbeolíne seirbhíse do chustaiméirí.

Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara go bhfuil soláthraithe leictreachais éagsúla in Éirinn, mar sin d'fhéadfadh na roghanna agus na modhanna íocaíochta a bheith éagsúil ag brath ar do sholáthraí. Is fearr i gcónaí seiceáil le do sholáthraí chun faisnéis shonrach a fháil faoi conas do bhille leictreachais a íoc.

DO BHILLE LEICTREACHAIS

Ar do bhille leictreachais, beidh tú in ann míreanna mar seo a leanas a fheiceáil:

1. Ráta Aonaid: Is é seo an costas in aghaidh an aonaid leictreachais a ídionn an cliant. Féadfaidh an costas aonaid a bheith éagsúil bunaithe ar fhachtóirí éagsúla, ar nós an t-am den lá, an séasúr, agus an cineál taraife.
2. Buanmhuirear: Is buanmhuirear an muirear seasta a íocann an cliant as nascadh leis an eangach agus rochtain a fháil ar an soláthar leictreachais.
3. CBL: Gearrtar Cáin Bhreisluacha (CBL) ar chliant ar a mbillí leictreachais freisin. Is é an ráta CBL in Éirinn ná 13.5%.

Tá treoir maidir le cuntas gáis nó leictreachais a oscailt ar fáil anseo: <https://www.electricireland.ie/residential/help/moving-in-or-out/how-do-i-open-an-electricity-or-gas-account>

18 MBEALACH LE NÍOS LÚ LEICTREACHAIS A USAID AGUS AIRGEAD A SHÁBHÁIL

Is maith don chomhshaol agus do do phóca é bheith tíosach ar fhuinneamh. Agus é sin san áireamh, seo liosta de 18 mbealach éasca le do thomhaltas leictreachais a laghdú, do bhíll a ísliú, agus do chuid a dhéanamh ar son an phláinéid.

1. Déan cinnte go bhfuil do sorcóir uisce inslithe i gceart

Nuair a smaoinimid ar slogamóir fuinnimh, smaoinimid láithreach ar an triomadóir rothlamach nó ar an cithfholcadh leictreach. Úsáideann téamh uisce níos mó fuinnimh ná aon rud eile i bhformhór na dtithe, áfach, agus d'fhéadfadh leath de do chostais bhliantúla leictreachais a bheith i gceist leis i gcásanna áirithe.

Is féidir leat do chostais téimh uisce a laghdú suas le 30% trí d'umar a insliú i gceart. Íocfaidh seaicéad fálaíthe tiubh trí orlach maith as féin in am ar bith agus sábhálfaidh sé a lán duit. Chomh maith leis sin, tá míthuiscint ann i measc go leor Éireannach go bhfuil sé níos saoire d'uisce a choinneáil te go leanúnach. Tá sé seo bréagach. Ná cuir do thumthéitheoir ar siúl ach amháin nuair a bhíonn uisce te uait. Ná fág ar siúl é 24/7 - méadóidh sé do bhille.

2. Caomhnaigh uisce te

Chomh maith le bheith go maith don chomhshaol, beidh uisce a chaomhnú, sa chás seo, uisce te, go maith do do phóca freisin. Mar a luadh thuas, úsáideann téamh uisce go leor fuinnimh, mar sin ná cuir amú é. Agus do lámha á nigh, ag scuabadh do chuid fiacla, nó ag sruthlú na miasa, ná fág an sconna te ag rith ró-fhada, mar go bhfuil tú ag cuir airgid síos an draein. Agus ní gá a rá go n-úsáideann cithfholcadh i bhfad níos lú uisce te de ghnáth ná folcadh, go háirithe má infheistíonn tú i gceann cithfholcadh Éiceolaíoch. Mar sin, ní féidir leat dul isteach sa folcadán nuair a bhíonn folcadh fada suaimhneach uait i ndáiríre! Nó níos fearr fós, ceannaigh cith siúil isteach agus fáil réidh leis an folcadán ar fad. Ach nuair a bhíonn tú ag úsáid an cithfholcadh, déan iarracht gan níos mó ná cúig nóiméad a chaitheamh ann. Má tá gnáthamh cithfholcadh mhaisiúil agat (smaoinigh ar

an seampú agus feabhsaitheoir, sciúradh coirp, masc aghaidhe srl!), smaoinigh ar an gcithfholcadh a mhúchadh ar feadh nóiméid nó trí agus tú ag sobalú agus ag sciúradh. Agus d'fhéadfá fiú cithfholcadh fuar a "chineáil" duit féin uair amháin ar feadh tamaill - tá na buntáistí iomadúla, deirtear linn!

3. Bain úsáid as do mhiasniteoir

Úsáideann miasniteoir timpeall leath an uisce te a d'úsáidfeá dá mbeifeá ag níochnán do chuid míasa de láimh. Mar sin, tá sé go maith don chomhshaol chomh maith le do phóca.

Is féidir le miasniteoir lár-raoin timthriall iomlán 65 céim a dhéanamh ar feadh thart ar 1.5 aonad leictreachais nó 65 cent ar phraghsanna ardaithe an lae inniu (níos lú fiú má ritheann tú é san oíche agus má tá méadar spárála oíche nó méadar cliste agat). Níl ort ach a chinntiú a go bhfuil tú ag cas ar siúl é ach amháin nuair a bhíonn tú ualach iomlán a dhéanamh. Agus níl aon ghá le sruthlaithe roimh ré (tá tú ag cur uisce amú, agus ina theannta sin, glanann na táibléid miasniteoir níos fearr nuair a bhíonn salachar le greamaigh leis).

4. Roghnaigh níochnán níos fuaire (lán).

Tá suas le 80% d'fhuinneamh do mheaisín níochnán nó do mhiasniteoir ag téamh an uisce, ní ag rith an mheaisín. (Is é seo an fáth go minic go dtógann níochnán Éiceolaíoch i bhfad níos faide ná gnáth nite - tá siad ag téamh an uisce níos moille chun airgead a shábháil.) Mar sin, roghnaigh níochnán 30 céim le haghaidh do chuid éadaí nuair is féidir, chomh maith leis an nigh 50 céim do do mhiasa. Gabhfaidh do phóca buíochas duit, agus beidh an toradh deiridh beagnach mar an gcéanna! Chomh maith leis sin, ná húsáid do mheaisín ach amháin nuair a bhíonn ualach iomlán agat. Cé go bhfuil roinnt meaisíní níos nuaf cliste go leor le fios a bheith agat nuair a bhíonn leathualach agat, níl a bhformhór.

5. Cas an teirmeastat síos

Cuireann formhór na dtithe in Éirinn a gcuid teasa ró-ard, suas le 22 nó 23 céim. Ba chóir go mbeadh 20 céim go leor (má fhágann sé seo go bhfuil tú beagánín fuar, smaoinigh ar shraith bhreise éadaí a chur ina ionad). Ar gach céim a bhrúnn tú síos an dhiailiú, is féidir leat suas le 10% a ghearradh as do chostais téimh.

6. Ceannaigh fearais níos tíosaf ar fhuinneamh

Má tá sé in am an cuisneoir, an meaisín níochnán, an triomadóir rothlamach nó an húvar a athsholáthar, is dea-am é mar aon le haon cheann eile. Tá na rátálacha, a nuashonraíodh le déanaí, sa raon ó A go G anois, agus is é A an ceann is éifeachtaí. Féach anseo le haghaidh tuilleadh eolais ar lipéid fuinnimh. Mar sin féin, is é an t-eolas is luachmhaire ná an méid iarbhír leictreachais a úsáidtear in aghaidh an timthrialla nó in aghaidh na huair. Is féidir le roinnt meaisíní níochnán agus miasniteoirí nua-aimseartha, mar shampla, ualach iomlán a dhéanamh ar feadh thart ar aonad amháin leictreachais (nó timpeall 35 - 40 cent). Má níonn tú ualach in aghaidh an lae, d'fhéadfadh sé €60 a shábháil in aghaidh na bliana duit i gcomparáid le cinn níos sine - ba cheart go n-íocfadh sin as do níochnán nua i gceann cúpla bliain!

7. Bain úsáid as plocóid lasc ama le haghaidh do shoilse

Bealach simplí agus cost-éifeachtach é plocóid lasc ama chun an t-am a thagann do shoilse ar siúl agus an t-am a mhúchann siad timpeall an tí a rialú. Tá siad saor le ceannach - agus cosnaíonn cinn bhunúsacha thart ar €10 ar a mhéad - agus is féidir leo cabhrú le do leictreachas a laghdú. Is bealach maith iad plocóidí lasc ama freisin chun a chinntiú go bhfuil do theach soilsithe go maith nuair nach bhfuil tú ann, rud atá iontach ó thaobh na slándála de. Mar sin féin, má tá tú sásta beagán níos mó a chaitheamh agus a bheith in ann do shoilse agus do theas a rialú taobh amuigh den teach, ba cheart duit féachaint ar infheistíocht a dhéanamh i ngléas cliste, rud a thógann muid go dtí an chéad phointe eile...

8. Smaoinigh 'Cliste'

Ligeann gléasanna cliste duit teas agus soilsiú do theach a rialú go cianda trí d'fhón cliste nó trí ghléas atá nasctha leis an Idirlíon. Ciallaíonn sé seo go bhfuil níos mó smacht agat ar do théamh agus soilsiú, rud a fhágann go mbeidh níos mó áisiúlachta agus coigiltis agat ar do bhíllí fuinnimh. Mar shampla, má tá tú gafa sa trácht tar éis na hoibre agus beidh tú uair an chloig déanach ag teacht abhaile, is féidir leat do théamh a shocrú go héasca chun teacht ar níos déanaí duit, ionas nach bhfuil tú ag cur amú airgid ar theach folamh a théamh.

9. Ceannaigh bolgáin solais ísealfhuinnimh (LED)

Úsáideann bolgán solais LED thart ar 80-90% níos lú leictreachais ná gnáth bolgán agus mairfidh sé suas le 10 n-uaire níos faide. Má dhéantar bolgán amháin a athsholáthar, sábháilfidh tú thart ar €6 sa bhliain ar leictreachas. Mar sin, d'fhéadfaí suas le €60 in aghaidh na bliana a shábháil duit trí na bolgáin solais ar fad i do theach a athsholáthar, ag brath ar cé mhéad soilse atá agat. Ní dona! Agus nuair a bhíonn tú ag fágáil an tseomra, múch na soilse. Tá míthuiscint ann i measc go leor Éireannach go n-úsáideann casadh fearais ar siúl agus as go rialta an iomarca leictreachais agus go bhféadfadh sé a bheith níos fearr fearais a choinneáil ar siúl an chuid is mó den am. Tá sé seo mícheart - go háirithe nuair a thagann sé le feistí níos nuáí agus níos nua-aimseartha. Má tá tú ag fágáil an tseomra, fiú mura bhfuil ach ar feadh cúpla nóiméad, sábháilfidh tú airgead trí na soilse, an teilifís, an téitheoir iniompartha, srl a mhúchadh.

10. Cócaireacht níos cliste

I bhformhór na dtithe, úsáidfidh an oigheann suas le trian an oiread fuinnimh le haghaidh gach nóiméad úsáide mar an cithfholcadh leictreach. I bhfocail eile, tá uair an chloig chun an oigheann a úsáid le haghaidh do rósta Dé Domhnaigh thart ar an gcostas céanna le cithfholcadh 15-20 nóiméad mura bhfuil tú ag baint úsáid as oigheann A-rátáil atá an-éifeachtach. Mar sin, is féidir le cócaireacht níos cliste cabhrú leat airgead a shábháil ar do bhíllí.

Ar an gcéad dul síos, déan cinnte go n-úsáideann tú lasc ama agus tú ag casadh an oigheann ar siúl ionas go mbeidh a fhios agat go díreach nuair a shroicheann sé an teocht cheart. Agus nuair a chloiseann tú an t-aláram, déan cinnte go gcuireann tú do bhia isteach láithreach ionas nach bhfuil tú ag cur amú airgid oigheann a théamh gan rud ar bith ann. Ní ligfeá don chithfholcadh leictreach ar siúl gan éinne ann, an ndeanfá? Seachain doras an oighinn a oscailt go minic. Is féidir leat thart ar 20% den teas a chailleadh nuair a osclaíonn tú é, mar sin ná déan é mura rud é go gcaithfidh tú, mar

beidh ar an oigheann é féin a aththéamh, agus beidh níos mó fuinnimh ag teastáil uaidh sin. Coinnigh doras an oighinn glan ionas gur féidir leat breathnú isteach iontu. Nuair a bhíonn do bhia beagnach cócaráilte, múch an t-oigheann nó na fáinní agus bain úsáid as an teas atá ann cheanna chun do bhia a chócaireacht. Fanfaidh d'oigheann thart ar an teocht chéanna ar feadh suas le cúig nóiméad. Ag brath ar úsáid, d'fhéadfá suas le €20 sa bhliain a shábháil ach an t-athrú beag amháin seo a dhéanamh. Agus nuair a bhíonn an chócaireacht críochnaithe agat, má choinnítear doras an oighinn ar oscailt fad is a fhuaraíonn an oigheann síos is féidir leat do theach a théamh má bhíonn sé fuar amuigh. Chomh maith leis sin, nuair a thagann sé chun cócaireacht, déan iarracht d'oigheann micreathonnach a úsáid le haghaidh béilí níos lú in ionad d'oigheann nó sorn, mar tá sé ina fhearas thar-éifeachtach. Ach nuair a thagann sé chun dí-reo, déan iarracht do bhia reoite a dí-reoigh go hiomlán. Ag caint mar gheall ar chuisneoirí...

11. Tabhair aire don chuisneoir

Toisc go gcaithfidh do chuisneoir a bheith ag rith an lá ar fad, gach lá, úsáideann sé níos mó fuinnimh ná mar a shílfeá. D'fhéadfadh an costas a bhaineann le cuisneoir a rith a bheith gar do €10 nó níos mó in aghaidh na míosa. Ar feadh gach 10-20 soicind a fágтар doras an chuisneora ar oscailt, tógann sé thart ar 45 nóiméad (agus níos mó fuinnimh) dó fuarú go dtí a theocht bunaidh. Mar sin, ná fág an doras ar oscailt ró-fhada agus tú ag fáil bia. Agus ná cuir bia te díreach isteach sa chuisneoir nó sa reoiteoir. Beidh ar an gcuisneoir nó ar an reoiteoir oibriú go dian agus níos mó fuinnimh a úsáid chun é a fhuarú. Ar deireadh, coinneigh do chuisneoir socraithe go dtí thart ar 3 nó 4 céim le haghaidh feidhmíochta is fearr. Níos fuaire ar bith, agus déanfaidh tú do chuid torthaí agus glasraí a mhilleadh.

12. Ná cuir an iomarca isteach sa chiteal

Teastaíonn méid iontach fuinnimh (agus airgead!) chun uisce a théamh go tapa. Mar sin, agus an citeal á fhiuchadh don chéad chupán eile, déan cinnte nach n-úsáideann tú ach an oiread uisce agus is gá duit. Ach más mian leat rudaí a thógáil go dtí an chéad leibhéal eile, fiuch citeal iomlán ar maidin agus doirt an chuid eile isteach i bhfleasc teirmeas, chun é a choinneáil te ar feadh an chuid eile den lá. Sábhálann sé seo an citeal a fhiuchadh arís agus arís eile i rith an lae.

13. Bain an plocóid

Fiú múchta, féadann roinnt fearas cumhacht tarraingthe a choinneáil (cé nach bhfuil an fhadhb chomh dona anois agus a bhíodh). Ar a dtugtar cailleanas leictreachais "fuireachas" toisc go bhfuil sé chomh minic bainteach le leictreonaic i mód fuireachais, ar a dtugtar freisin leictreachas "taibhse" nó "vaimpír" (ar chúiseanna soiléire). Is féidir le fuinneamh fuireachas 10% nó níos mó den leictreachas iomlán a úsáideann fearais nó €50 nó níos mó a bheith i gceist le meánbhille leictreachais bliantúil an teaghlaigh. Mar sin, bain an plocóid ar na ríomhairí glúine, na ríomhairí, na teilifíseáin - consóil cluichí agus fearais eile sula dtéann tú a chodladh. Ní hamháin go bhfuil sé níos sábháilte, tá sé níos tíosach freisin.

14. Téigh go héasca leis an triomadóir rothlamach

Is slogamóir mór fuinnimh iad triomadóirí rothlamach, mar sin triomaigh do chuid éadaí ar cnagadán nó ar líne níocháin ar laethanta séimh agus tirime (ní rud a tharlaíonn go rialta in Éirinn, admhóimid!). Mar sin féin, nuair a bhíonn an triomadóir in úsáid agat,

scar do chuid éadaí isteach i ualáí níos éadroime agus níos troime agus smaoinigh ar roinnt liathróidí triomadóir a cheannach le cur isteach sa mheaisín le gach ualach, mar is féidir leo suas le 25% a shábháil duit ar an am a thriomú. Ná cuir ró-ualach isteach i do thriomadóir rothlamach chun iarracht a dhéanamh do chuid éadaí a thriomú in aon ualach amháin. Is bréagbharainneacht í. De ghnáth triomóidh dhá ualach meánmhéide níos tapúla ná ualach trom amháin. Agus ná cuir do chuid éadaí isteach ach chomh fada agus is féidir: má thagann siad amach beagán tais, is féidir leat iad a chur sa phreas te chun an triomú a chríochnú thar oíche.

15. Dul i ngleic le seoidirí

Beimid cosúil le do mháthair anseo ach tá sé ríthábhachtach doirse a choinneáil dúnta, go háirithe idir seomraí téite agus neamhthéite, chun an teas a choinneáil agus chun do bhille teasa a ísliú. Tá sé tábhachtach freisin dul i ngleic le seoidirí ó fhuinneoga, poill eochrach agus doirse...

Ceannaigh eisiatóir seoidire do doirse le haghaidh do phríomhsheomraí. Má tá sean tinteán agat nach bhfuil tú ag úsáid a thuilleadh, féach ar balún simléir a fháil. Cuir spúinse i do bhosca litreacha má tá seans ann go ligfidh sé isteach aon gaoth. Má tá d'fhuinneoga sean, ceannaigh téip shéala fuinneoge saor in áiteanna mar Amazon.

16 Téigh go dtí an obair - nó úsáid an giomnásiam!

Cosnaíonn cithfholcadh leictreach cúig nóiméad thart ar 35 cent, rud a chiallaíonn dá mbeadh tú ag cithfholcadh ag an giomnásiam fiú trí huair sa tseachtain, d'fhéadfadh sé tú a shábháil thart ar cúig euro in aghaidh na míosa (cabhraíonn gach rud!) Agus cé go bhfuil níos mó againn ag obair ón mbaile anois (agus ag baint suilt as den chuid is mó), bí aireach go gciallaíonn níos mó ama sa bhaile úsáid fuinnimh níos airde. Suimíonn na cupáin tae agus caife sin go léir a dhéanann tú sa bhaile, agus an t-am sin ar fad a chaitheann tú ar an ríomhaire suas. Chomh maith leis sin, na costais a bhaineann le téamh d'oifig bhaile nuair a éiríonn na laethanta níos fuaire. Mar sin, mura bhfuil tú i do chónaí rófhada ón obair, smaoinigh ar an turas breise go dtí an oifig ó am go ham.

17. Bog do úsáid

Má tá méadar cliste nó méadar spárála oíche agat, féach an féidir leat do thomhaltas a aistriú chuig amanna níos saoire den lá agus den oíche. Tairgeann roinnt taraifí cliste leictreachas go hiomlán saor in aisce ar laethanta áirithe ag an deireadh seachtaine agus tairgeann méadair spárála oíche suas le leathphraghas leictreachais idir 11 in agus 8 rn i rith an gheimhridh (12 rn agus 9 rn sa samhradh). Bíonn amadóirí tosaithe moille ag go leor fearais nua, agus is féidir leis seo cabhrú leat úsáid buaic-ama a sheachaint. D'fhéadfadh rioscaí dóiteáin a bheith ann maidir le fearais a rith go déanach san oíche, mar sin déan machnamh air seo agus meáigh na riosca/tairbhí costais duit féin.

18. Faoi deireadh, aistriú

De réir figiúirí ó Eurostat, tá praghsanna leictreachais na hÉireann ar an gceathrú háit is costasaí san AE. Ní chabhraíonn sé go bhfuil méadú tagtha ar phraghsanna fuinnimh ó sholáthraithe le cúpla mí anuas freisin. Is é an dea-scéal ná gur féidir leat méaduithe ar phraghsanna fuinnimh a fhritháireamh trí sholáthraí a athrú! Is é an t-aistriú an bealach is tapúla agus is éasca fós chun do chostais leictreachais a laghdú. Faoi láthair, d'fhéadfá na céadta euro in aghaidh na bliana a shábháil ar do bhíllí bliantúla trí sholáthraí a athrú. Tá sé chomh simplí aistriú.

Teas

Córas Téimh Tí	Cur síos
Taiscthéitheoir	Bailíonn an cineál seo de chóras téimh tí leictreachas san oíche agus scaoileann sé i rith an lae é, rud a ligeann do dhaoine leas a bhaint as ráta oíche leictreachas .
Tumthéitheoir	Úsáideann na córais téimh seo leictreachas chun uisce amháin a théamh.
Teaschaidéal	De ghnáth suiteáilte i dtithe a bhfuil insliú sármhaith acu cheana féin, tá teaschaidéil sách éifeachtach agus saor le rith - ritheann córas den sórt sin ar leictreachas.
Coire gáis	Tá coirí gáis níos saoire le rith agus níos cumhachtaí ná coirí leictreacha.
Coire Olabhreoslaithe	Beidh rochtain ag teastáil uait ar ola cheirisín agus ar umair ola, ach tá ola téimh baile níos saoire ná gás.
Coire Leictreach	Cé gur saor é a shuiteáil, tá leictreachas níos daoire ná gás agus ola.
Téitheoir Infridhearg	Cruthaíonn an fhorbairt teasa baile seo le déanaí teas cosúil le teas na gréine. Ní dhéanfaidh na téitheoirí seo ach limistéir a théamh díreach os a gcomhair.

Le haghaidh tuilleadh sonraí ar gach cineál córais téimh tí, tabhair cuairt le do thoil ar <https://selectra.ie/energy/guides/home-heating/best-home-heating>

Tá TRÍ chóras téimh tí a úsáidtear go coitianta i dtithe in Éirinn.

1. Teas Stórála Leictreach

2. Gás

3. Ola

1. TEAS STORALA LEICTREACH

Is fearais téimh leictrigh ar bhallaí iad taiscthéitheoirí. Oibríonn siad trí leictreachas a tharraingt thar chúpla uair an chloig san oíche agus é a stóráil mar theas i 'bhanc' cré nó brící ceirmeacha le húsáid an lá dár gcionn. Is é an buntáiste ná gur féidir leo leictreachas a fháil san oíche – nuair atá sé saor – agus ansin an teas a thabhairt amach go leor uaireanta ina dhiaidh sin.

Iarr ar do thiarna talún conas iad a shocrú i gceart nó iarr lámhleabhar ar conas é a shocrú tú féin. Féach thíos le do thoil le haghaidh liosta de na soláthróirí leictreachais in Éirinn.

Soláthraí	Sonraí Teagmhála na Ceannoifige
ESB	Soláthar Custaiméirí ESB - Bóthar Theampall Mhaighréide, Fionnghlas, Baile Átha Cliath 11 Fón: 1850 372 372 Suíomh gréasán: www.esb.ie
Bord Gáis	Bord Gáis Energy – Leictreachas Bord Gáis Energy, Bosca Poist 10943, Baile Átha Cliath 1 Fón: 1850 485 868 Suíomh gréasán: https://www.bordgaisenergy.ie/home
Airtricity	SSE Airtricity- Dair Dhearg Theas, Páirc Ghnó an Chontae Theas, Baile na Lobhar, Baile Átha Cliath 18 Fón: 1850 404 080 www.sseairtricity.com
Energia	Viridian Energy Ltd -Mill House Bhaile an Ásaigh, Bóthar na hUaimhe, Baile Átha Cliath 15 Fón: 1850 300 700 nó (01) 960 2952 Suíomh gréasán: www.energia.ie/home
Electric Ireland	Electric Ireland- Bosca Poist 841, Oifig Seachadta na Cathrach Theas, Corcaigh Fón: 1850 305 090 www.electricireland.ie
PrePay Power	PrePayPower- Bóthar na Carraige, Áth an Ghainimh, Baile Átha Cliath 18 Fón: 1890 989 536 www.prepaypower.ie

An Tairiscint Leictreachais is Saoire in aghaidh an tSoláthraí (Praghsanna ó Bhealtaine 2023)

Soláthraí	Tairiscint is Fearr	Praghas in aghaidh na Blána
Electric Ireland	5.5% nó 8.5% ar dhébhreosla	€1,923.19
Energia	10% ar gach taraif	€1,970.51
Ecopower	Gan Lascaine	€1,977.98
Bord Gáis	10% ar gach taraif	€2,005.58
Flogas	22% don Ghás Glas sa Todhchaí	€2,089.08
Community Power	Gan Lascaine	€2,138.23
PrepayPower	Gan Lascaine	€2,148.12
SSE Airtricity	15% ar leictreachas	€2,169.93
Pinergy	Gan Lascaine	€2,307.51

2. TEAMH GAIS

- Fiafraigh de do thiarna talún cad ba cheart duit a dhéanamh faoin soláthar gáis atá i do theach nó d'árasán faoi láthair. Ar íocadh an bille a bhí le húsáid ag an tionónta roimhe seo?
- Fiafraigh de do thiarna talún an bhfuil costas an gháis san áireamh i do chíos nó más gá duit a bheith i do chustaiméir i d'ainm.
- Taifead léamh an mhéadair gháis nuair a bhogann tú isteach san réadmhaoin. Aontaigh ar an léamh seo leis an tiarna talún nó leis an tionónta roimhe sin más féidir.
- Iarr ar do thiarna talún ainm an tsoláthraí gáis agus déan teagmháil leo chun foirm iarratais a fháil.
- Féach thíos liosta de na soláthróirí gáis in Éirinn.

Soláthraí	Sonraí Teagmhála na Ceannoifige
Bord Gáis Energy	Bord Gáis Energy – Leictreachas Bord Gáis Energy Bosca Poist 10943, Baile Átha Cliath 1 Fón: 1850 485 868 Suíomh gréasán: www.bordgaisenergy.ie/home
Airtricity	SSE Airtricity- Dair Dhearg Theas, Páirc Ghnó an Chontae Theas, Baile na Lobhar, Baile Átha Cliath 18. Fón: 1850 22 20 Suíomh gréasán: www.sseairtricity.com
Energia	Viridian Energy Ltd Mill House Bhaile an Ásaigh, Bóthar na hUaimhe, Baile Átha Cliath 15 Fón: 1850 300 700 nó (01) 960 2952 Suíomh gréasán: www.energia.ie/home
Electric Ireland	Bosca Poist 841, Oifig Seachadta na Cathrach Theas, Corcaigh Fón: 1850 305 090 www.electricireland.ie
Flogas	Teach an Chnoic Bhric, Lána Mhatha, Bóthar Dhún Uabhair, Droichead Átha, Co. Lú Fón: (041) 9831 041 Suíomh gréasán: www.flogas.ie

An Tairiscint Gáis is Saoire in aghaidh an tSoláthraí (Praghsanna ó Bhealtaine 2023)

Soláthraí	Tairiscint is Fearr	Praghas in aghaidh na Bliana
Bord Gáis Energy	Lascaine 10%	€1,615.79
Electric Ireland	Lascaine 5.5%	€1,715.70
Energia	Lascaine 10%	€1,607.79
Flogas	Lascaine 20%	€1,699.68
SSE Airtricity	Lascaine 10%	€1,574.94

3. TEAMH OLA

- Go ginearálta beidh tú freagrach as líonadh an umair a shocrú agus as íoc as an ola (má tá téamh ola agat).
- Coinnigh an ola san umar os cionn an íosleibhéil. Má thiteann an leibhéal faoi seo, caidéalóidh an t-aer isteach sa chóras agus féadfaidh sé damáiste a dhéanamh don umar. Is féidir leat leibhéal do ola a sheiceáil le bata fada adhmaid (is féidir leat scuab a úsáid)
- Ceannaigh ola nuair a bhíonn sé níos saoire, de ghnáth i rith an tsamhraidh.
- Déan aon fabhtanna a thuirisciú don tiarna talún láithreach.
- Fiafraigh de do thiarna talún an gcaithfidh tú an umar a líonadh sula bhfágann tú an réadmhaoin nó cad a tharlóidh má fhágtar ola neamhúsáidte san umar, ar íoc tú as.
- Ó mhí an Mheithimh 2023, b'ionann an ola téimh baile is ísle i gCiarraí agus €640 le haghaidh 500 lítear. Ní hamháin an praghas seo ach treoir.
- Féach thíos liosta de na soláthróirí i gceantar Chiarraí. Beidh ort dul i dteagmháil leis an soláthraí le féachaint an seachadfaidh siad chuig do cheantar.

Soláthraí	Sonraí Teagmhála na Ceannoifige
M & J KELLERHER	https://www.mjkoils.com/ 026 41236
ATLANTIC OIL	https://www.atlanticcoils.com 066 713 4184
GEANEY OIL	https://www.geaneyoils.com/ 066 9767272
CORRIB OIL	https://www.corriboil.com/ 1800 267742
O KEEFFES	https://www.okrl.ie/ 064 7758013
BEARA OIL	http://www.bearaoil.ie/ 027 74555
BIGGS OIL	http://www.bigsoil.ie/ 027 50001
FEALE OIL	http://www.yourlocaloilcompany.ie/feale-oil#detail 068 44211
KILLARNEY OIL	https://www.killarneyoil.com/ 064 6632007

CAD IAD ROINNT LEIDEANNA TEAMH BAILE

Má tá tú ag iarraidh roinnt airgid a shábháil ar do bhíllí fuinnimh, tá roinnt leideanna teasa baile is féidir leat a chur i bhfeidhm taobh amuigh den chineál córais téimh tí a roghnaíonn tú.

1. **Ísligh an teocht go 16°C nuair a bhíonn tú i do chodladh.**
2. Déanfaidh **seomra níos fuaire** do bhíllí fuinnimh a ísliú agus cabhróidh sé leat **titim i do chodladh níos tapúla trí do chorp a fhuarú** agus an Teocht le linn do thimthriall codlata a ionsamhlú.
3. **Bain úsáid as Cuirtiny Lándorchaithe**
4. Nuair a dhúntar iad san oíche, **laghdaítear cailliúint teasa trí d'fhuinneoga sa gheimhreadh**. Má dhúnann tú iad i rith an lae, féadfaidh siad do theach a choinneáil ó an iomarca teas le linn samhraidh te.
5. **Bain leas as Solas na Gréine**
6. I rith míonna an gheimhridh, oscail do chuid cuirtiny i rith an lae chun ligean do sholas na gréine an teocht taobh istigh de do theach a mhéadú. **Cuimhnigh iad a dhúnadh arís san oíche**, mar a thuairiscítear thuas sa leid téimh tí.
7. **Cuir deireadh le Seoidirí i do Theach**
8. Cuir **eisiatóir seoidire faoi dhoirse** agus bain úsáid as téip inslithe ar réimsí eile ina bhfuil fadhbanna. Féadfaidh tú rolla saor a cheannach ag do shiopa feabhsúcháin tí áitiúil.
9. **Insligh do Theach**
10. Is é insliú a chur le do theach **an bealach is costéifeachtaí chun do chóras téimh tí a uasghrádú**. Más cosúil go bhfuil sé ró-chostasach an t-insliú a athsholáthar, féadfaidh tú tairbhe a bhaint as tuilleadh inslithe a chur leis sa bhreis ar an méid atá ann cheana féin.
11. **Glónraigh Do Fhuinneoga**
12. Laghdóidh gloiniú dúbailte (agus fiú triarach) comhdhlúthú, cailteanas teasa agus truailliú torainn. **Méadóidh sé freisin slándáil do theach** (trí na fuinneoga a dhéanamh níos deacra a bhriseadh) agus laghdófar meathlú taobh istigh.
13. **Frithchaith an Teas ó Do Radaitheoirí**
14. Ní hamháin go bhfuil scragaill frithchaiteora radaitheora saor, ach is furasta iad a shuiteáil freisin. Cuirfidh na painéil seo stop le teas radaitheora ó bheith gafa ag do bhallaí seachas an t-aer sa seomra a théamh.

Tá teocht an tseomra idéalach in Éirinn thart ar 20 céim Ceinteagrád

Léiríonn Oifig Inbhuanaitheachta FSS gurb é an teocht 18-23 céim an raon compordach. Is féidir leat do bhíllí teasa a laghdú 10% trí theocht an tseomra a ísliú céim amháin.

Uisce

Is é **Uisce Éireann** (ar a dtugtar **Irish Water** roimhe seo) an comhlacht atá freagrach as gach ábhar a bhaineann le cáilíocht uisce agus soláthar uisce- www.water.ie

Ar a suíomh gréasáin, is féidir cabhair a fháil le heolas faoi cháilíocht uisce áitiúil, cóireáil, bacainní, saincheisteanna soláthair áitiúil srl. Is féidir na léarscáileanna a sheiceáil leis na hoibreacha uisce atá beartaithe i do cheantar ag an nasc seo <https://www.water.ie/help/?map=supply-and-service-updates>

AN BHFUIL UISCE IN ÉIRINN SAOR IN AISCE?

Go ginearálta bíonn uisce in Éirinn saor in aisce; áfach, tá tú freagrach as fanacht laistigh d'úsáid áirithe in aghaidh na bliana. D'fhéadfadh go mbeadh ar dhaoine a úsáideann méideanna móra uisce sa bhaile an Táille Caomhnaithe Uisce Tí a íoc as aon uisce breise a úsáideann siad. Bainfidh an táille le teaghlach a úsáideann uisce os cionn tairisí sonraithe. Braitheann an tairseach ar cé mhéad duine a chónaíonn sa teach.

Is é meánmhéid an uisce a úsáideann teaghlach in Éirinn ná 125,000 lítear in aghaidh na bliana. Is é an tairseach muirear barrachais ná 213,000 lítear in aghaidh na bliana. Tá 'méid liúntais' bhreise de 25,000 lítear in aghaidh na bliana ag tithe ina bhfuil níos mó ná ceathrar cónaitheoirí, os cionn mhéid na tairisí, do gach duine breise a chónaíonn ann.

Gearrfaidh Uisce Éireann (Irish Water) €1.85 in aghaidh an mhéadair chiúbaigh (1,000 lítear) as úsáid os cionn na tairisí. Cuirfear teorainn de €250 sa bhliain ar an táille ar uisce agus €250 in aghaidh na bliana ar sheirbhísí fuíolluisce. Mar sin, is é €500 in aghaidh na bliana an táille uasta ar úsáid iomarcach uisce.

Is féidir leat tuilleadh a léamh ar an táille caomhnaithe uisce tí sna **Ceisteanna Coitianta** ar www.water.ie.

SAINCHEISTEANNA SOLATHAIR

Má tá an t-uisce i do sconna imithe, d'fhéadfadh sé a bheith mar gheall ar na hoibreacha ar pháibáin uisce i do cheantar. Má tá an t-uisce sa sconna daite, tá an brú síos, nó má

leanann sé ag dul ar siúl agus as arís, is féidir é a bheith mar thoradh ar an athsholáthar tar éis an bhristeach.

Mura bhfuil tú ar an eolas faoi aon oibreacha beartaithe i do cheantar, ba cheart duit glaoch ar an uimhir thíos agus do Eircode a thabhairt dóibh. Má dheimhníonn an t-oibreoir go bhfuil oibreacha ar siúl, soláthróidh siad amlíne duit. Is gnách go dtógann sé cúpla uair an chloig le réiteach a fháil ar na fadhbanna a bhaineann le huisce dídhaithe agus brú uisce tar éis an athsholáthair.

Mura réitítear an cheist laistigh de 24 uair, áfach, cuir glaoch ar **Uisce Éireann (Irish Water)** chun an cheist uisce a thuairisciú ar **1800 278 278 / idirnáisiúnta +353 1 707 2828 (línte oscailte 24/7)**.

Is féidir dul i dteagmháil le Comhairle Contae Chiarraí freisin faoi saincheisteanna/cheisteanna a bhaineann le huisce, go háirithe má tá cónaí ort i gceantair thuaithe i gCo. Chiarraí – Fón (066) 7163400 ríomhphost: waterservices@kerrycoco.ie

PIOBAN PLEASCHTHA

Má tá píobán pléasctha agat i do theach, is é an chéad céim a chaithfidh tú a dhéanamh ná an phríomhchomhla soláthair uisce a MHÚCHADH agus ansin é a thuairisciú do do thiarna talún, agus comhairleoidh siad duit cad atá le déanamh agat. B'fhéidir go gcuirfeadh siad glaoch ar phluiméir iad féin nó go dtabharfaidh said comhairle duit cé leis ar cheart duit teagmháil a dhéanamh leis. Is féidir glaoch ar **Uisce Éireann (Irish Water)** le comhairle a fháil freisin ar **1800 278 278**.

COMHSHAOL AGUS LEIDEANNA MAIDIR LE CONAS UISCE A CHAOMHNÚ

Tá sé tábhachtach freisin uisce a chaomhnú ar chúiseanna comhshaoil. Clúdaíonn uisce 71% den phláinéid, ach níl ach 1% ar fáil mar uisce óil. Tógann sé go leor fuinnimh leictreach chun uisce a íonghlannadh, agus is acmhainn an-luachmhar an méid a fhaighimid mar thoradh ar ár sconnaí. Mar sin, molaimid duit uisce a shábháil nuair is féidir leat.

Seo roinnt leideanna duit:

- Tóg cithfholcadh in ionad folcadh
- Is féidir le cithfholcadh níos giorra suas le 10 lítear uisce a shábháil in aghaidh an nóiméid.
- Deisigh do chuid sconnaí agus píobáin sileadh go léir!
- Múch an sconna agus tú ag scuabadh do chuid fiacla nó ag bearradh.
- Bain úsáid as báisín i do doirteal agus tú ag sruthlú bia agus bain úsáid as chun uisce a tabhairt do plandaí.
- Úsáid do mheaisín níocháin agus miasniteoir le hualaí iomlána.
- Cuir sraith d'ábhar planda, cosúil le coirt, le do cheapach bláthanna chun galú a chosc.
- Cuir cloichíní glóthacha speisialta le potaí plandaí chun na fréamhacha a choinneáil hidráitithe.

Le haghaidh tuilleadh leideanna, féach ar <https://www.water.ie/conservation/conserve/>

Leathanbhanda, Teilifís, Fón

LEATHANBHANDA

Tá roinnt soláthraithe leathanbhanda, fón agus idirlín éagsúla in Éirinn.

Tá éagsúlachtaí suntasacha i bpraghas, mar sin tá sé riachtanach breathnú thart chun an praghas is fearr a fháil duit. Is féidir sonraí na soláthraithe seirbhíse seo a fháil trí chuardach idirlín. Is féidir leat suíomhanna gréasáin comparáide praghsanna a úsáid ar an idirlíon freisin. Uaireanta, má tá tú i do chónaí i gcóiríocht roinnte, m.sh., seomra ar cíós agat, d'fhéadfadh an leathanbhanda agus an teilifís a bheith socraithe sa teach cheana féin, agus iarrfar ort ranniocaíocht a dhéanamh leis an gcostas seo.

Chun seirbhís leathanbhanda a chlárú in Éirinn, is féidir leat na céimeanna seo a leanúint:

1. Seiceáil infhaighteacht leathanbhanda i do cheantar: Ar dtús, ní mór duit a chinntiú go bhfuil leathanbhanda ar fáil ann. Is féidir leat é seo a sheiceáil trí chuairt a thabhairt ar shuíomhanna gréasáin na soláthróirí seirbhísí leathanbhanda éagsúla nó trí úsáid a bhaint as ceann amháin den iliomad léarscáileanna um chlúdach leathanbhanda ar líne atá ar fáil.

2. Déan comparáid idir pleananna leathanbhanda éagsúla: Nuair a bheidh sé deimhnithe agat go bhfuil leathanbhanda ar fáil i do cheantar, ba cheart duit na pleananna leathanbhanda éagsúla atá á dtairiscint ag cuideachtaí éagsúla a chur i gcomparáid. Is féidir leat an fhaisnéis seo a fháil ar shuíomhanna gréasáin na soláthraithe seirbhísí leathanbhanda.

3. Roghnaigh soláthraí seirbhíse leathanbhanda agus plean: Tar éis comparáid a dhéanamh idir pleananna leathanbhanda éagsúla, roghnaigh an ceann a oireann do do riachtanais agus do bhuiséad. Is féidir leat clárú ansin don phlean ar shuíomh gréasáin an tsoláthraí seirbhíse leathanbhanda.

4. Do chuid sonraí a sholáthar: Le linn an phróisis chlárúcháin, iarrfar ort do shonraí pearsanta a sholáthar, mar shampla ainm, seoladh, agus uimhir theagmhála. Iarrfar ort freisin faisnéis bhreise a sholáthar, cosúil le do riachtanais úsáide leathanbhanda.

5. Fan leis an bpróiseas suiteála: Tar éis do chuid sonraí a sholáthar, cuirfidh an soláthraí seirbhíse leathanbhanda tús leis an bpróiseas suiteála, rud a d'fhéadfadh go dtógfadh sé cúpla lá é a chríochnú. Nuair a bheidh an tsuiteáil críochnaithe, is féidir leat do sheirbhís leathanbhanda a úsáid.

Is minic a thairgtear leathanbhanda mar chuid de phacáiste/cuachadh le teilifís agus/nó guthán. I measc cuid de na soláthraithe seirbhíse leathanbhanda móréilimh in Éirinn tá Eir, Virgin Media, Sky, Vodafone, agus Pure Telecom. Is féidir leat suíomhanna comparáide ar líne a sheiceáil freisin chun na margaí leathanbhanda is fearr i do cheantar a fháil.

Suíomh gréasáin úsáideach le haghaidh tuilleadh eolais agus comparáid a dhéanamh idir costais. Féach thíos.

www.comreg.ie

www.bonkers.ie

www.switcher.ie

www.citizensinformation.ie

SOLATHRAITHE TEILIFÍSE

Tá roinnt soláthraithe teilifíse éagsúla ar fáil in Éirinn, agus beidh sé ag brath ar an gceantar ina bhfuil tú i do chónaí. Tá suíomhanna gréasáin cabhracha chun praghsanna agus tairiscintí soláthraithe a chur i gcomparáid le www.bonkers.ie agus www.switcher.ie. Is iad seo a leanas na príomhsholáthraithe teilifíse.

Saorview: Is seirbhís saorchraolta é seo le cainéil náisiúnta RTÉ, Virgin Media agus TG4. www.saorview.ie

Sky TV: Cuireann an soláthraí seo teilifís agus leathanbhanda ar fáil. www.skytv.com

Eir TV: Cuireann an soláthraí seo teilifís, leathanbhanda, fón póca agus líne thalún ar fáil. www.eir.ie

Virgin Media: Cuireann an soláthraí seo teilifís, leathanbhanda agus fón póca ar fáil. www.virginmedia.ie

Ceadúnas teilifíse

Ní mór ceadúnas teilifíse a bheith ag gach teaghlach, gnólacht nó institiúid in Éirinn a bhfuil teilifís nó trealamh acu atá in ann comhartha teilifíse a fháil (mar shampla aeróg, mias satailíte nó cábla).

Ní mór duit íoc as do cheadúnas teilifíse gach bliain.

Taistealaíonn cigirí ceadúnais teilifíse ar fud na tíre chun a chinntiú go bhfuil ceadúnas teilifíse agat. D'fhéadfaí fineáil thart ar €1000 a ghearradh ort mura bhfuil ceadúnas agat. Fiú más le do thiarna talún an teilifís i do theach, deireann an dlí go gcaithfidh tú ceadúnas teilifíse a cheannach. Cosnaíonn an ceadúnas €160 in aghaidh na bliana agus ní mór é a athnuachan go bliantúil.

Is féidir an ceadúnas a cheannach trí www.tvlicence.ie nó ag aon ionad díola de chuid An Post ar fud na tíre. Is féidir costas an cheadúnais a scaipeadh go míosúil, go ráithiúil, go leathbhliantúil nó go bliantúil. Is féidir íocaíocht a dhéanamh freisin trí úsáid a bhaint as stampaí coigilte ceadúnais teilifíse An Post ag aon ionad díola de chuid An Post.

Le haghaidh tuilleadh eolais ar cheadúnais teilifíse, téigh chuig: www.tvlicence.ie nó www.anpost.com

Tá dhá chineál seirbhíse teileafóin ar fáil in Éirinn.

1. Conradh Líne Seasta. Ciallaíonn sé seo nach bhfuil do ghuthán gan sreang ach go bhfuil sé ceangailte go fisiciúil le pointe i mballa do thí. Tugtar líne thalún air seo freisin.
2. Soláthraithe Líonra Mhóibíligh. Ciallaíonn líonra mhóibíligh go bhfuil do ghuthán nasctha gan sreang agus beidh líon áirithe glaonna, teachtaireachtaí téacs agus sonraí san áireamh. Tá dhá chineál plean ar fáil le soláthraí líonra mhóibíligh.

Réamhiocaíocht – rogha **íoc mar a úsáidtear** nuair a cheannaíonn tú creidmheas ó ionad díola éagsúla. Tá an rogha seo saor ó chonradh agus is féidir aistriú idir líonraí am ar bith.

Íocaíocht Bille: Ní mór bille míosúil a íoc ag brath ar thairiscint an tsoláthraí líonra ar shíniú tú dó. Déantar conradh idir tú féin agus an soláthraí. Ligeann roghanna íocaíocht Bille duit fón a cheannach glan amach nó mar chuid de chuachadh ar phraghas i bhfad níos ísle nó uaireanta fiú saor in aisce.

Faigh liosta de na soláthraithe líonra mhóibíligh/líne thalún atá ag feidhmiú in Éirinn faoi láthair. Seans go mbeidh raon clúdaigh ag brath ar an gceantar ina gcónaíonn tú. Eir, Three, Virgin Media, Vodafone, Tesco mobile, Clearmobile, 48, Imagine

Tabhair cuairt ar shuíomh gréasáin gach soláthraí le haghaidh praghsanna agus margaí reatha. Tairgeann an chuid is mó de na soláthraithe cuachadh/margaí don teilifís, don fón agus don idirlíon. Liostaítear thíos suíomhanna gréasáin úsáideacha ar féidir leo cabhrú leat tairiscintí a chur i gcomparáid.

www.comreg.ie www.bonkers.ie www.switcher.ie

Liostaíonn an tábla cuid de na príomhsholáthraithe seirbhísí. (I gceart ó Bhealtaine 2023)

Soláthraí	Fón	Teilifís	Leathanbhanda	Sonraí teagmhála
Magnet				www.magnet.ie 1890 809 000
Vodafone		X		www.vodafone.ie 1800 630 630
Eir				www.eir.ie 1800 773 729
Imagine		X		www.imagine.ie 1890 929 029
Virgin				www.virginmedia.ie 1908 (opt 1)
Sky				www.sky.com 0818 719 819
Saorview	X		X	www.saorview.ie 1890 222 012

Bruascar

Is gnách go mbailíonn cuideachta phríobháideach dramhaíola dramhaíl tí ar bhonn seachtainiúil. Tá boscaí daite éagsúla le haghaidh cineálacha éagsúla dramhaíola. Is iondúil go mbíonn araid dhubh do dhramhaíl ghinearálta, araid ghlas le haghaidh athchúrsála agus araid dhonn le haghaidh bia agus bithdhramhaíl. Athraíonn na costais a bhaineann le táillí bruscair. Beidh ort dul i dteagmháil leis an tseirbhís bailithe bruscair i do cheantar le fáil amach faoi phleananna íocaíochta nó faoi tharscaoileadh más teaghlach ar ioncam íseal tú.

Má tá cónaí ort in árasán, is gnách go mbíonn táillí araide clúdaithe ag táillí seirbhíse a íocann an t-úinéir nó an tiarna talún. Úsáideann go leor bailitheoirí dramhaíola córas araid rothaí chun dramhaíl a bhailiú. Is féidir go bhfaighidh tú roinnt araid rothaí, gach ceann acu ag glacadh cineál difriúil dramhaíola. Úsáideann roinnt bailitheoirí dramhaíola málaí bruscair. Más é seo an cás, ní mór duit clib réamhíoctha a cheangal le gach mála. Mura gcuireann tú clib le do mhála bruscair, ní bhaileofar do chuid dramhaíola. Inseoidh do bhailitheoir dramhaíola duit cá háit a gceannóidh tú na clibeanna. Ag brath ar an áit a bhfuil tú i do chónaí, d'fhéadfadh go mbeadh bailiú cois cosáin nó córas bruscair comhoiteann agat. Bíonn nósanna imeachta bailiúcháin éagsúil, mar sin ba cheart duit é seo a sheiceáil le do bhailitheoir dramhaíola

BAILITHEOIRÍ DRAMHAÍOLA I GCIARRAI

Dramhaíl agus Athchúrsáil Dillon 066-7126327

[Refuse Collection in Kerry: Dillon Waste & Recycling \(dillonrecycling.ie\)](http://dillonrecycling.ie)

Athchúrsáil KWD 0646 63 56 66

[KWD | Household and commercial waste collection and recycling services](http://www.kwd.ie)

Bainistiú Dramhaíola SWB 068-21969

[South West Bins Waste Management \(swbins.ie\)](http://swbins.ie)

Tá deireadh á chur de réir a chéile le táillí ar ráta comhréidh do bhailiúcháin dramhaíola tí. Má tá conradh ar ráta comhréidh agat le do bhailitheoir dramhaíola, níor cheart ceann nua a thairiscint duit nuair atá sé le hathnuachan, nó nuair a bhogann tú oibreoirí. Ba cheart go mbeadh táillí bunaithe ar mheáchan nó in aghaidh an ardaiteora ar gach

conradh nua. D'fhéadfadh go mbeadh meascán den dá cheann i roinnt conarthaí. Athraíonn táillí bailiúcháin agus **struchtúir muirir** idir oibreoirí príobháideacha éagsúla. B'fhéarr dá ndéanfá géarsíopadóireacht le haghaidh seirbhís a oireann do do chuid riachtanas. Is féidir leat cineálacha áirithe dramhaíola a dhiúscairt saor in aisce freisin ag **ionaid athchúrsála**. Féadfaidh ionaid áirithe táille iontrála beag a ghearradh, áfach. Is féidir go ngearrfar táille bhreise ort freisin as earraí áirithe, cosúil le thochtanna, cairpíd, nó méideanna móra dramhaíola. Má úsáideann tú láithreán líonta talún, tá táillí iontrála do charranna agus leantóirí gluaisteán. Gearrtar ráta tráchtála ar veaineanna. Le haghaidh tuilleadh sonraí ar na táillí seo, seiceáil leis an ionad athchúrsála ábhartha, leis an láithreán líonadh talún nó le suíomh gréasáin d'údarás áitiúil. Is féidir leat bailitheoirí dramhaíola a chur i gcomparáid ar www.selectra.ie

[Dramhaíl Tí & Athchúrsáil | kerrycoco.ie](#)

Dramhaíl Tí & Athchúrsáil

UAIREANTA OSCAILTE & MUIRIR LAITHREAIN CONLAISTE CATHARTHA

- [IONAD AISTRITHE CHATHAIR SAIDHBHÍN](#)
- [IONAD AISTRITHE CHÚIL CHAISLEACH](#)
- [IONAD AISTRITHE DHAINGEAN UÍ CHÚIS](#)
- [IONAD AISTRITHE CHINN MARA](#)
- [IONAD AISTRITHE BHAILE AN MHUILINN](#)

Gníomhaíochtaí ag Láithreáin Conláiste Cathartha

Bainc Buidéal

Athchúrsáil cannaí Cruach/Alúmanam & Buidéil ghloine ag do Ionad Fág Anseo áitiúil.

[Suímh Ionad Fág Anseo i gCiarraí](#)

Ag baint úsáide as Banc Buidéal

- Scar do chuid ábhar in-athchúrsáilte ón gcuid eile de do chuid dramhaíola.
- Tóg do chuid earraí in-athchúrsáilte go dtí an Ionad Fág Anseo is gaire duit
- Cuir ábhar in-athchúrsáilte isteach sna bainc athchúrsála cuí. Téigh i gcomhairle le comharthaí faisnéise mura bhfuil tú cinnte.
- Déan cinnte gach mála, bosca srl. a thabhairt abhaile leat.
- Cuimhnigh gur cion bruscair é ábhair dá leithéid a fhágáil ag an Ionad Fág Anseo.
- Má tá banc athchúrsála lán, tabhair leat do chuid ábhar in-athchúrsáilte agus tabhair ar ais lá eile iad le do thoil.
- Déan teagmháil leis an mBeolíne Comhshaoil ar 1800 326 228 chun Ionad Fág Anseo atá lán a thuairisciú.

TABHAIR FAOI DEARA LE DO THOIL, GO BHFUIL IONAI D FÁG ANSEO AR SOCRÚ DO SHEALBHÓIRÍ TÍ A ÚSÁID AMHÁIN AGUS NÍL SIAD DON EARNÁIL TRÁCHTÁLA

Cén Cur Amú Bia is féidir liom a athchúrsáil?

- Bia amh agus cócaráilte
- Feoil, éineoil, iasc agus cnámha
- Bia atá fágtha agus scríobadh pláta
- Craiceann torthaí agus glasraí
- Torthaí agus glasraí stálaithe
- Málaí tae, dríodar caife agus scagairí páipéir
- Arán, cácaí, brioscaí
- Rís, pasta agus gránaigh
- Táirgí déiríochta cosúil le cáis, im agus iógart
- Anraithí agus anlainn
- Uibheacha agus blaosc uibhe
- Naipcíní páipéir agus rolla cistine cistine Sáithithe
- Méideanna beaga nuachtán, má úsáidtear iad chun bia a chlúdaigh
- Aon bhianna atá as dáta – cuimhnigh an pacáistiú a bhaint

Glacann roinnt bailitheoirí dramhaíola le bearthaí féir agus le méideanna beaga dramhaíola gairdín. Déan teagmháil le do bhailitheoir dramhaíola le fáil amach an féidir leat na nithe seo a chur le do bhosca bruscair athchúrsála dramhaíola bia

Cad nach féidir a chur i do bhosca bruscair bia?

- Plaisteach – málaí, buidéal, tobáin agus tráidirí
- Buidéal ghloine & prócaí
- Cannaí stáin
- Clúidíní
- Ithreacha & clocha
- Cairtchlár
- luathreamhán, gual nó cnámhóige
- Faecas peataí agus Bruscar

mywaste

Le haghaidh tuilleadh faisnéise, tabhair cuairt ar Threoir Oifigiúil na hÉireann maidir le Bainis`ocht Dramhaíola www.mywaste.ie

CAD A THÉANN ISTEACH
I MO BHOSCA BRUSCAIR
ATHCHÚRSÁLA?

PÁIPÉAR &
CAIRTCHLÁR

GACH
PACÁISYÚ
PLAISTEACHA

STÁIN &
CANNAÍ

Riailtas na hÉireann
Government of Ireland

mywaste

Sláinte & Sábháilteacht

I gcás gach árasán nó teach atá á ligean ar cíos mar aonad ar leith, ní mór don tiarna talún a chinntiú go bhfuil an réadmhaoín ar cíos saor ó thaise agus i riocht ceart struchtúrach (inmheánach agus seachtrach). Níor cheart go mbeadh siad lochtach mar gheall ar thaise nó aon rud eile.

Ní mór don tiarna talún a chinntiú go bhfuil soláthairtí leictreachais nó gáis sábháilte agus i ndea-chóir, go bhfuil aeráil agus téamh imleor i ngach seomra ar féidir le tionóntaí a rialú, agus soilsiú nádúrtha agus saorga araon.

I dtithe, ní mór go mbeadh rochtain ar pluid dóiteáin agus ar chóras braite dóiteáin agus aláraim. I bhfoirgnimh ilaonad, ní mór go mbeadh córas braite dóiteáin agus aláraim, plean aslonnaithe éigeandála agus soilsiú éigeandála i limistéir chomhchoiteanna. Ní mór trealamh sábháilteachta dóiteáin a chothabháil. Beidh i ngach teach, nuair is gá, fearas atá suite go hoiirúnach chun aonocsaíd charbóin a bhrath agus a chur in iúl. Ba cheart suiteálacha do sholáthar gáis, ola agus leictreachais, lena n-áirítear píobair, áiseanna stórála agus boscaí dáileacháin leictreachais, a choinneáil i ndea-riocht agus ar deil.

Is féidir aon cheisteanna a d'fhéadfadh teacht chun cinn le comharsana nó le comrádaí seomra, cosúil le torann iomarcach, a phlé leo agus sa chás nach gcomhlíontar aon réiteach, is féidir leis an tiarna talún a bheith páirteach.

Má cheapann tú nach gcomhlíonann do theach caighdeáin sláinte agus sábháilteachta, ba chóir duit an fhadhb a chur in iúl do do thiarna talún ar dtús, cibé a bhfuil tú ag ligean ar cíos ó thiarna talún príobháideach nó cóiríocht geallta.

Tá treoir úsáideach foilsithe ag an BTC maidir leis na [híoschaighdeáin do réadmhaoín ar cíos, www.rtb.ie](http://www.rtb.ie). Tabhair faoi deara le do thoil go bhfuil cóiríocht gheallta díolmhaithe ó na ceanglais seo.

AERAIL

- Ní mór aeráil leordhóthanach a bheith ag gach seomra a chuirtear ar fáil lena úsáid chun múscán agus taise a chosc

- Cuirfear aeráil leordhóthanach ar fáil chun ceo uisce a bhaint as gach cistin agus seomra foltha
- Ní mór gach modh aerála a choinneáil i ndea-riocht agus a bheith ar deil

*Má chuir tú in iúl do do thiarna talún go bhfuil **fadhbanna** taise agat agus nach bhfuil faic déanta acu faoi, is féidir leat gníomh a dhéanamh. D'fhéadfadh tionóntaí i gcóiríocht phríobháideach ar cíós dul i dteagmháil leis an **mBord um Thionóntachtaí Cónaithe (BTC)** ar an teileafón ag 0818 30 30 37 nó 01 702 8100.*

SÁBHÁILTEACHT AONOCSAÍD CHARBÓIN

In áitribh ina bhfuil tine oscailte, sorn, coire ola, téamh gáis nó cócaireán gáis, tá gá le haláram aonocsaíde carbóin sa seomra ina bhfuil an fearas suite agus laistigh de gach seomra leapa nó laistigh de 5m (16 troigh) de dhoras an tseomra leapa. Ba cheart na haláram a shuiteáil de réir threoracha an déantúsóra, agus ba cheart go mbeadh gach aláram ar deil. Is féidir iad a shreangú le príomhlíonra nó iad ag úsáid ceallraí 10 mbliana.

SABHAILTEACHT DOITEÁIN

Braitheann rialacha agus rialacháin éagsúla ar cibé a bhfuil cónaí ort i gcóiríocht geallta, i gcóiríocht phríobháideach, i dteach, árasán nó seomra ar cíós. Fiafraigh de do thiarna talún cad iad na rialacháin um shábháilteacht ó dhóiteán atá i bhfeidhm agus cad a theastaíonn uait. Is féidir é seo a lua i do chonradh. Tá cuid de na riachtanais fhéideartha liostaithe thíos.

- Ní mór sreangú leictreach, píobáin gáis agus uisce a bheith i ndea-riocht.
- Tá brathadóirí aonocsaíde carbóin agus aláram i ngach áit chónaithe, nuair is gá, a chaithfidh a bheith suite go cuí.
- I dtithe, ní mór rochtain a bheith ann ar pluid dóiteáin agus ar chóras braite dóiteáin agus aláram.
- I bhfoirgnimh ilionad, ní mór go mbeadh córas braite dóiteáin agus aláram, plean aslonnaithe éigeandála agus soilsiú éigeandála i limistéir chomhchoiteanna. Ní mór trealamh sábháilteachta dóiteáin a chothabháil.

SEIRBHISI ÉIGEANDALA

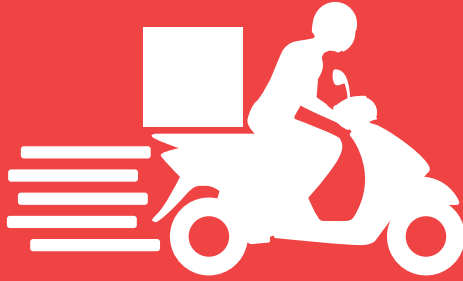
Seirbhísí Éigeandála -Glaigh ar 112 nó 999

I gcás éigeandála, glaigh ar 112 nó 999, Ceanglóidh sé seo tú leis na seirbhísí éigeandála go léir - Garda, Otharcharr, Briogáid Dóiteáin nó Garda Cóstá. Seans go gcuirfear cuid de na ceisteanna seo a leanas ort

- *Cén tseirbhís atá uait?*
- *Cad é an fadhb m.sh., tine, timpiste ghluaisteáin, pléascadh gáis?*
- *Cad é seoladh an áitribh agus an Eircode?*
- *Cad í d'uimhir theileafóin?*
- *An bhfuil aon duine san fhoirgneamh?*
- *An bhfuil aslonnú ar siúl?*
- *Cén cineál foirgnimh atá trí thine?*
- *An bhfuil gaiseacha ar bith san fhoirgneamh nó timpeall air?*

Ní gá duit cuimhneamh ar na freagraí go léir ar na ceisteanna thuas. Tá sé tábhachtach, áfach: go bhfanfa sócair, éist go cúramach leis an oibreoir, labhair go mall agus go soiléir, agus gan an glao a chríochnú ach amháin nuair a insíonn an t-oibreoir duit.

Seirbhísí Seachadta Bia

Dunnes Stores – www.dunnesstoresgrocery.com

Roghnaigh sliotán ama 2 uair idir 8rn agus 10in le haghaidh do sheachadadh. Beidh táille seachadta €3, €5 nó €7 i bhfeidhm ag brath ar an sliotán seachadta.

Tesco – www.tesco.ie

Seachadadh nó bailiú. Cuir sliotán ama in áirithe le haghaidh am atá áisiúil duit. Seachadadh saor in aisce do chustaiméirí 65 agus níos sine

Supervalu – [\(supervalu.ie\)](http://Storefront EN (supervalu.ie))

Aldi - Seirbhís Grósaeireachta Clíceáil agus Bailigh **AMHÁIN | ALDI.IE**

Just Eat – www.just-eat.ie Bialanna a sheachadann chuig do theach.

Uber Eats – www.ubereats.com Bialanna a sheachadann chuig do theach

Dinners Ready – www.dinnerready.ie

Tá na praghsanna idir €5.50 agus €6.25 ag brath ar do phraghasphlean roghnaithe. Déantar táirgí a sheachadadh saor in aisce. Mar sin féin, tá íosmhéid ordaithe de 4 bhéile ann.

HelloFresh – www.hellofresh.ie

Is éard atá i mbosca bia ná bosca seachadta a thugann comhábhair úra go dtí do dhoras in ionad a bheith ort comhábhair a roghnú de láimh i siopa fisiciúil.

Iceland - www.iceland.ie

Earraí reoite - Seachadta go Doras i dTrá Lí amháin

Too Good to Go – www.toogoodtogo.com

Athdhíolann an tseirbhís seo bia ó bhialanna agus ó shiopaí ar phraghas níos ísle sula dtéann siad as dáta. Is féidir leat a n-aip a íoslódáil agus mála iontas a roghnú óna leathanach fionnachtana. Téann tú chuig an siopa ansin ag an am bailithe a thugtar.

Meals on Wheels www.mealsonwheels.ie

Soláthraíonn an tseirbhís dheonach seo béilí cócaráilte chuig teach daoine. Beidh ort dul i dteagmháil le do sholáthraithe áitiúla chun fáil amach na riachtanais chun an tseirbhís a úsáid. Is féidir leat na soláthraithe is gaire duit a aimsiú ar a suíomh gréasáin thuas.

Go hiondúil bíonn costas beag idir €4 agus €6 ag brath ar an soláthraí agus an méid a fhaigheann tú i mbéile

Carr a cheannach

Agus tú ag ceannach carr athlámhe, is gnách go mbíonn an rogha agat ceannach ó thrádálaí nó ó dhíoltóir príobháideach.

Is minic a dtugtar “déileálaithe” ar thrádálaithe agus díolann siad gluaisteáin mar chuid dá ngnó. Go ginearálta, níl ach carr amháin ag díoltóirí príobháideacha le díol agus tá siad á dhíol mar go phearsanta, ní mar chuid dá ngnó.

Braitheann do [chearta tomhaltóirí](#) ar cibé an gceannaíonn tú ó dhíoltóir nó ó dhíoltóir príobháideach. Má cheannaíonn tú ó dhíoltóir, tá cosaint éigin agat faoi dhlí na dtomhaltóirí. Mar sin féin, má cheannaíonn tú go príobháideach, níl na cearta tomhaltóra céanna agat.

Mar sin, tá sé tábhachtach go dtuigeann tú cé as a bhfuil tú ag ceannach. An trádálaí nó díoltóir príobháideach é? Is éard is trádálaithe faoi cheilt ann ná daoine a sheasann mar dhíoltóirí príobháideacha ach, i ndáiríre, a dhéanann slí bheatha as gluaisteáin a dhíol, ar líne de ghnáth. Tá an difríocht tábhachtach nuair a thagann sé chuig do chearta tomhaltóirí má théann rud éigin mícheart níos deanaí.

CEANNACH O DHEILEALAI

Sula dtéann tú chuig déileálaí gluaisteán, seiceáil an bhfuil dea-cháil orthu.

Cuir ceist ar theaghlach nó ar chairde an bhfuil aon rud ar eolas acu fúthu nó cuardaigh léirmheasanna ar líne.

Fiafraigh den déileálaí an bhfuil siad ina bhall de chomhlachas trádála nó an bhfuil dearbhú cáilíochta nó ráthaíocht i bhfeidhm acu.

Seiceáil an mbaineann an déileálaí le [Cumann Thionscal Mótar na hÉireann \(CTMÉ\)](#). Ní mór do gach ball de SIMI a chód eitice a leanúint ina gcleachtais ghnó agus ardchaighdeán seirbhíse custaiméara a choinneáil. Má deir déileálaí go bhfuil sé ina bhall de CTMÉ, seiceáil faoi dhó é seo ar shuíomh gréasáin [CTMÉ](#) chun é a dhearbhu. Mura bhfuil siad liostaithe mar chomhaltaí, cuir in iúl do CTMÉ iad.

Ní mór do dhéileálaí Deimhniú Clárúcháin Feithicle a sholáthar duit nuair a cheannaíonn tú carr, mar sin déan cinnte é a fháil.

CEANNACH O DHIOLTOIR PRIOBHAIDEACH

Fógraíonn díoltóirí príobháideacha gluaisteáin athlámhe trí shuíomhanna gréasáin ceantála tríú páirtí, in áiteanna margaidh ar líne nó i rannóg na bhfógraí beaga de nuachtáin agus irisí gluaisteáin. Is beag cearta dlíthiúla atá agat má cheannaíonn tú ó dhíoltóir príobháideach. Tá sé tábhachtach do chuid taighde a dhéanamh sula gceannaíonn tú carr ó dhíoltóir príobháideach.

Sula gceannaíonn tú ó dhíoltóir príobháideach, ba cheart duit:

- Seiceáil stair nó stádas úinéireachta an chairr trí thaifid oifigiúla ar nós [Motorcheck](#), [Cartell](#), [MyVehicle](#), nó [Carhistorycheck](#)
- Seiceáil an carr taobh istigh agus amuigh le haghaidh aon chaitheamh agus cuimilt. Tá [seicliosta ceannaigh carranna](#) ag an gCoimisiún um Iomaíocht agus Cosaint Tomhaltóirí (CICT).
- Faigh meicneoir, innealtóir carranna, nó duine a bhfuil eolas éigin acu ar mheicnic gluaisteáin chun an carr a iniúchadh
- Déan géarsíopadóireacht agus cuir ceisteanna sula gcinneann tú é a cheannach.
- Cinntigh go ndéantar seirbhís rialta ar an gcarr agus go bhfuil an leabhar seirbhíse líonta isteach.
- Íoc dó trí úsáid a bhaint as modh slán íocaíochta, mar chárta creidmheasa nó dochair nó PayPal. Ná seol airgead trí aistriú bainc nó aistriú de dhroim sreinge. Má íocann tú go slán, b'fhéidir go mbeifeá in ann aisíocaíocht a dhéanamh i gcásanna sceamálacha nó calaoise eile.

Má iompórtálann tú carr ó áit ar bith lasmuigh de Phoblacht na hÉireann, ní mór duit é a chur in áirithe in ionad [TNG](#) le haghaidh iniúchta laistigh de sheacht lá tar éis don carr teacht go hÉirinn. Ní mór duit CCF a íoc san ionad [TNG](#) laistigh de 30 lá tar éis duit an carr a fháil.

Má cheannaíonn tú carr thar lear agus é ar intinn é a iompórtáil isteach go hÉirinn, ní bheidh tú clúdaithe ag reachtaíocht tomhaltóirí na hÉireann má théann rudaí amú. Beidh feidhm ag an dlí sa tír inar cheannaigh tú an carr.

Mótarcháin: Ní mór do gach carr diosca mótarchánach bailí a thaispeáint ar ghaothscáth tosaigh a gcarr. Is cion é gan é seo a bheith agat. Is féidir tuilleadh eolais a fháil ar [www.motortax.ie](#)

Árachas –Is cion é freisin gan do charr a bheith faoi árachas in Éirinn. Tá líon mór soláthraithe/bróicéirí árachais in Éirinn. Chun comhairle neamhspleách a fháil faoi árachas carr a cheannach, logáil isteach ar an suíomh gréasáin an Coimisiún um Iomaíocht agus Cosaint Tomhaltóirí ag [www.ccpc.ie](#)

TNG - Ceanglas dlíthiúil eile is ea go gcaithfidh deimhniú TNG bailí a bheith ag gach carr. Is clár éigeantach iniúchta feithiclí é an TNG in Éirinn. Féach [www.ncts.ie](#) le haghaidh tuilleadh eolais.

CCF –Is Cáin Cláraithe Feithiclí (CCF) í seo nach mór a íoc nuair a chláraítear feithicil sa stát. Baineann sé seo le gach carr nua agus gach carr athlámhe a thagann go hÉirinn. Logáil isteach ar [www.revenue.ie](#)

Ceadanna Páirceála

Páirceáil –déan cinnte go bpáirceáileann tú ag an láthair ainmnithe atá tugtha do do theach: labhair leis na comharsana agus leis an tiarna talún faoi spásanna páirceála mura bhfuil áit páirceála ainmnithe agat.

Más cónaitheoir thú i gceantar a bhfuil páirceáil sráide íoctha agat, b'fhéidir go mbeidh ort iarratas a dhéanamh ar chead cónaitheora ó do chomhairle áitiúil chun páirceáil ar do shráid. I bhformhór na gcásanna, ceadáíonn an ceadúnas duit páirceáil ar an tsráid ach ní gá gur áit ar leith é.

Tugann an cead seo rochtain ar pháirceáil ar an tsráid (i gcuas páirceála dleathach amháin) chomh gar dá réadmhaoín agus is féidir leo a fháil. Ní chlúdaíonn sé carrchlóis. Is é an meánchostas ná €6. Cuir ríomhphost chuig do chomhairle áitiúil chun tuilleadh eolais a fháil le hiarratas a dhéanamh:

Trá Lí; traleemunicipaldistrictoffice@kerrycoco.ie

Cill Airne; killarneymunicipaldistrict@kerrycoc.ie

Ceann Mara; kenmareAO@kerrycoco.ie

Lios Tuathail; listowelMD@kerrycocco.ie

Oileán Ciarraí -Corca Dhuibhne; castleislandAO@kerrycoco.ie

Iompar Poiblí

Soláthraíonn **Local Link TFI Chiarraí** seirbhísí Iompar Bus atá sábháilte, iontaofa agus inacmhainne chuig breis is 90 baile agus sráidbhaile ar fud Chontae Chiarraí.

Le liosta iomlán de na seirbhísí a fháil, tabhair cuairt ar www.locallinkkerry.ie/timetables, agus táimid ar fáil freisin ar 066 7147002 (Luan go hAoine, 09:00 go 17:00) nó trí ríomhphost a sheoladh chuig bookings@locallinkkerry.ie

Tá táillí do Dhaoine Fásta, do Dhaoine Fásta Óga agus Leanaí ar fáil againn agus téann Leanaí faoi 5 bliana d'aois agus sealbhóirí Pas Saorthaistil saor in aisce ar ár seirbhísí bus.

Bus Éireann - Féach ar Amchláir Bhus agus Chóiste na hÉireann & Ceannaigh Ticéid (buseireann.ie)

Mar chomhlacht náisiúnta busanna na hÉireann, tá sé mar aidhm againn daoine a nascadh le daoine agus cad atá tábhachtach dóibh, ag cabhrú le feabhas a chur ar an saol. Tá gach eolas taistil ar fáil ag <http://www.buseireann.ie> agus <http://www.expressway.ie>, a chlúdaíonn 230 bealach ar fud na tíre.

CUID 3

Tacaíocht Leasa Shóisialaigh

TACAÍOCHTAÍ LEASA SHOISIALAIGH

Tá roinnt tacaíochtaí leasa shóisialaigh ar fáil in Éirinn. Is féidir leat cuairt a thabhairt ar d'oifig áitiúil Intreo le haghaidh tuilleadh eolais nó logáil isteach ar www.mywelfare.ie. Rogha úsáideach eile atá ann ná cuairt a thabhairt ar oifig comhairle saoránach chun eolas a fháil ar do chuid teidlíochtaí. Féadfaidh tú an oifig is gaire duit a aimsiú ar a suíomh gréasáin www.citizensinformation.ie

Is iad seo a leanas na tacaíochtaí leasa shóisialaigh coitianta atá ar fáil.

Íoctar [Liúntas Cuardaitheora Poist](#) le daoine atá 18 mbliana d'aois nó níos sine agus dífhostaithe.

Íoctar [Liúntas do Chúramóirí](#) le daoine a thugann aire do dhuine a bhfuil cúram agus aire lánaimseartha de dhíth air/uirthi mar gheall ar aois, míchumas coirp nó foghlama nó tinneas, meabhairghalar san áireamh.

Íoctar [Liúntas Leasa Forlíontach](#) le daoine ar bheagán ioncaim nó gan ioncam ar bith.

Íoctar an **_Pinsean Stáit (Neamh-Ranníochach)** le daoine nuair a shroicheadh siad 66 bliain d'aois

Íoctar **Liúntas Míchumais** le daoine faoi mhíchumas atá 16 bliana d'aois nó níos sine agus faoi 66 bliana d'aois

Íoctar an **Íocaíocht Teaghlaigh Aontuismitheora (ÍTA)** le fir agus mná atá ag tabhair aire do leanaí gan tacaíocht ó pháirtí.

Íoctar **Pinsean na nDall** le daoine dalla agus le daoine lagamhairc.

Má cháilíonn tú d'íocaíocht cúnamh shóisialaigh, d'fhéadfá cáiliú le haghaidh **sochair leasa shóisialaigh breise**. Mar shampla, d'fhéadfadh go mbeadh duine ar liúntas míchumais/liúntas do chúramóirí/pinsean stáit in ann leas a bhaint as an bpacáiste Sochair Teaghlaigh. Féadfaidh duine a bheith i dteideal méadú maireachtála aonair má tá sé/sí ar íocaíocht cháilitheach agus ina chónaí ina aonar.

I gcás fhormhór na n-íocaíochtaí cúnamh shóisialaigh, déanann Oifig Chinntitheacha cinntí faoi do theidíocht. Is oifigigh de chuid an RCS a cheaptar faoi reachtaíocht leasa shóisialaigh iad Oifig Chinntitheacha.

Mura bhfuil tú sásta le cinneadh na Roinne Coimirce Sóisialaí, tá sé de cheart agat achomharc a dhéanamh ar chinntí maidir le híocaíochtaí atá bunaithe sa reachtaíocht. Déantar achomhairc chuig an Oifig Achomharc Leasa Shóisialaigh, comhlacht reachtuil neamhspleách. **Faigh amach conas achomharc a dhéanamh ar chinneadh de chuid na Roinne Coimirce Sóisialaí.**

PACÁISTE SOCHAIR TEAGHLAIGH

Cuidíonn an Pacáiste Sochair Teaghlaigh (PST) le costas do bhille leictreachais nó gáis agus an cheadúnais teilifíse. Ní féidir ach le duine amháin sa teaghlach an pacáiste a fháil. Is féidir leat an Pacáiste Sochar Teaghlaigh a fháil má tá tú **70 bliain d'aois nó níos sine**. Ní gá duit a bheith ag fáil pinsean Stáit, agus níl an Pacáiste de réir tástála acmhainne. Is féidir le daoine **faoi 70 bliain d'aois** an PST a fháil freisin, ach tá rialacha breise i bhfeidhm

Liúntas Breosla. Is íocaíocht é an Liúntas Breosla chun cabhrú leis an gcostas a bhaineann le do theach a théamh le linn míonna an gheimhridh. Ní íoctar é ach le duine amháin sa teaghlach. Tosaíonn séasúr an Liúntais Bhreosla de ghnáth go déanach i mí Mheán Fómhair gach bliain agus críochnaíonn sé i mí Aibreáin. Thosaigh séasúr Liúntas Breosla na bliana seo Dé Luain, 26ú Meán Fómhair 2022. Íocfar é ar feadh 28 seachtain (go dtí an 10ú Aibreán 2023). Is é an ráta reatha den Liúntas Breosla ná €33 in aghaidh na seachtaine. Is féidir leat an Liúntas Breosla a fháil íoctha go seachtainiúil nó i 2 thráthchuid (cnapshuimeanna). Chun Liúntas Breosla a fháil, caithfidh tú a bheith i do chónaí i d'aonar nó le daoine áirithe amháin, ní mór duit íocaíocht cháilitheach a fháil (mura bhfuil tú 70 nó os a chionn) agus tástáil acmhainne a shásamh.

Maireachtáil Aonair; Is íocaíocht bhreise é an Méadú Maireachtála Aonair do dhaoine a chónaíonn ina n-aonar agus a fhaigheann íocaíocht leasa shóisialaigh. Má tá tú 66 bliana d'aois nó níos sine agus i do chónaí i d'aonar, beidh tú cáilithe má tá tú ag fáil ceann de na híocaíochtaí seo a leanas, pinsean stáit, pinsean baintrí, Forlíonadh Éagumais faoin scéim Sochar Díobhálacha Ceirde nó sochar banchéile thréigthe. Cáileoidh tú freisin má tá tú faoi 66, i do chónaí i d'aonar agus ag fáil liúntas míchumais, pinsean easláine, forlíonadh éagumais nó pinsean na ndall.

Is féidir leat iarratas a dhéanamh ag d'oifig áitiúil Intreo le hiarratas páipéir, nó is féidir leat cuairt a thabhairt ar mywelfare.ie chun iarratas a dhéanamh ar líne nó chun tuilleadh eolais a fháil

Creidmheas cánach cíosa. Tugadh isteach Creidmheas Cánach Cíosa nua ar an 15ú Nollaig 2022. Má íocann tú cáin ioncain, [laghdaítear do cháin de réir mhéid an chreidmheasa leis an gcreidmheas cánach](#). Is féidir leat an [creidmheas cánach a éileamh](#) ar íocaíochtaí cíosa a rinne tú i 2022 trí [thuairisceán cánach ioncain](#) do 2022 a dhéanamh. Is féidir leat an cháin a éileamh anois ar íocaíochtaí a rinneadh i 2023 freisin más [cáiníocóir IMAT](#) thú. Beidh an Creidmheas Cánach Cíosa ar fáil do na blianta 2022 go 2025. Beidh cuntas ag teastáil uait chun an creidmheas seo a éileamh ar www.revenue.ie

CUIG SPRIOC CHUN DO SHLAINTE AIRGEADAIS A FHEABHSÚ

Cuir tús le buiséad, rianaigh do chaiteachas, déan infheistíocht, pleanáil chun cinn. Tá sé cloiste agat cheana – pleanáil, buiséadú, iompar coigilteach. Ach féadann fadhbanna le hairgead a bheith síceolaíoch – ár gcaidreamh leis, na bunmothúcháin agus na réamhchoinníollacha a d'fhéadfadh a bheith timpeall air. Féadfaidh siad seo tosú chomh luath leis an óige, agus i gcás go leor daoine, feictear ar airgead mar bhrú, streachailt suas an cnoc, rud atá i gceannas ar a saol ar bhealach diúltach. Is féidir ár meon a athrú agus iompraíochtaí fo-chomhfhiosacha a thuiscint le hairgead a bheith ar an gcéad chéim chun a bheith níos fearr ó thaobh airgeadais de.

1. Aistrigh d'intinn go 'rialú'

Ár mbraistint ar airgead, agus trí thuiscint a fháil ar 'Fócas inmheánach an rialaithe': ár dtuairimí faoin méid a bhraithimid go bhfuil muid i gceannas ar ár gcinniúint féin, is féidir leis cabhrú linn a stiúradh i dtreo níos dearfaí, agus gan féachaint ar airgead mar rud atá as ár lámha. Is féidir leat aip bhuiséadaithe a foslódáil freisin a chuideoidh leat

go héasca do chostais a mhapáil, do spriocanna a rianú agus ligean sé duit a bheith i gceannas. Ceadáinn [Pleanálaí Buiséid - CCPC](#) ar líne an Coimisiún um Iomaíocht agus Cosaint Tomhaltóirí duit a oibriú amach cad a bhfuil tú ag caitheamh do chuid airgid ar agus é seo a chur i gcomparáid le d'ioncam.

2. Dírígh ar ar cad a bhfuil agat, ní ar na cad nach bhfuil agat

Deireann an loach folláine Deepak Chopra nuair a bhraitheann tú go bhfuil smacht níos mó agat ar do chuid airgid, is féidir leat d'fhócas a aistriú i dtreo an rud a ghlaonn sé “comhfhiosacht raidhse.” Bíonn claonadh ag daoine díriú ar ghanntanas, is cuma cé mhéad airgid atá acu. I gcodarsnacht leis sin, ciallaíonn comhfhiosacht raidhse ná éirí feasach ar neart a bheith ann agus nascadh leis i do shaol féin. **Conas?** Tabhair faoi deara go comhfhiosach do chuid éachtaí airgeadais go léir, is cuma cé chomh beag, agus tabhair comhghairdeas duit féin. Chomh luath agus a admhaíonn tú dul chun cinn, tá dearfacht agus buíochas á gcruthú agat nuair nach raibh a leithéid ann roimhe seo - rud a d'fhéadfadh torthaí inláimhsithe níos mó a bhaint amach.

3. Seachain ceannacháin ríogacha, amaideacha

Cosúil le sneaiceanna a bheith agat gan mheabhair, is rud é ceannachán ríogach a dhéanaimid mar shásamh láithreach; agus féadann sé bheith ina thimthriall bunaithe ar ghnóthachan gearrthéarmach, ní ar réasúntacht fhadtéarmach. Cé nach bhfuil gach ceannachán nár smaoiníodh go críochnúil air go dona, tá sé tábhachtach a bheith feasach ar cathain, agus cén fáth a bhféadfadh tú a bheith ag baint leasa as ceannachán ríogach. Cosúil le druga, scaoileann ár n-inchinn hormóin sásta a thugann luach saothair dúinn gach uair a n-éireoidh linn, ach féadann sé seo nós a chruthú ina gceannaímid rudaí chun píosa gairid sonas a scaoileadh, nach minic a mhaireann. **Conas?** Mar atá thuas, comh luaithe agus a thosaíonn tú ag rianú do chaiteachas, beidh tú ar an eolas faoi cheannacháin bheaga a charntar gach mí. Tá sé tábhachtach a thabhairt faoi deara nuair a bhraitheann tú tarraingt neamhréasúnach i dtreo rud éigin a cheannach - le himeacht ama cabhróidh sé seo le feasacht a mhéadú agus beidh sé ar do chumas cinntí níos réasúnaí a dhéanamh.

4. Bheith níos liteartha ó thaobh airgeadais de

Níl ort a bheith mar ‘saineolaí ar an stocmhargadh’. Ach cuireann faisnéis deireadh leis an aghaidh atá uaireanta bagrach de go leor de strus an tsaoil, airgeadais agus eile. Nuair a fhaightear eolas níos doimhne ar rud éigin, beidh sé níos éasca le tuiscint agus níos inrochtana - agus is lú an seans go gcuirfidh sé imeaglóir orainn. Tosaigh beag, cosúil le foghlaim cad é ráta úis ar aon iasachtaí atá agat, (nó cad é ráta úis, nó praghasriosca iomlán fiú), sonraí do charr, agus árachas tí, nó cad is morgáiste ar ráta seasta ann.

Conas? Tá go leor eolais amuigh ansin a mhíníonn béarlagair go simplí, cosúil lenár mblag anseo [Na Rialacha Órga Creidmheasa - Léig na hÉireann de Chomhair Chreidmheasa](#) ar an difríocht idir PCP agus Iasacht Gluaisteán. Má tá tú ag smaoineamh ar iasacht a fháil ach nach bhfuil a fhios agat cá háit le tosú, is timpeallacht chairdiúil pobal-lárnach é an comhar creidmheasa a fhreagróidh aon cheist atá agat.

5. Athraigh an slí a labhraíonn tú faoi airgead

, Ar deireadh, fágfaimid leis an gceann seo tú. Tosaigh a bheith níos oscailte agus macánta leat féin, agus le daoine eile faoi airgead. Athraigh an bealach a labhraíonn tú faoi; na focail a úsáideann tú, le bheith níos dearfaí, muiníneach.

Tá sé tairbheach do do leanaí freisin a bheith oscailte mar gheall ar airgead, ag cabhrú leo meon sláintiúil airgid a chothú go luath agus ag tabhairt muiníne a bhfuil géarghá leo labhairt faoi chúrsaí airgeadais anois agus amach anseo lena dteaghlach féin.

Cuimhnigh, má tá tacaíocht airgeadais ag teastáil uait, féadfaidh tú [teagmháil a dhéanamh le do chomhar creidmheasa áitiúil](#) i gcónaí. Táimid anseo chun cabhrú leat

CONAS DUL ISTEACH I GCOMHAR CREIDMHEASA

Conas cuntas a oscailt ag do chomhar creidmheasa áitiúil
Chun cuntas a oscailt i gcomhar creidmheasa, beidh ort dul i dteagmháil leis an gcomhar creidmheasa is gaire don áit a bhfuil tú i do chónaí ([téigh i dteagmháil le do chomhar creidmheasa áitiúil](#)) agus na doiciméid seo a leanas a sholáthar

- aitheantas grianghraf mar shampla Pas, Ceadúnas Tiomána nó Cárta Aitheantais Náisiúnta
- litir cheada ón Roinn Dlí agus Cirt ag dearbhú gur deonaíodh cosaint shealadach duit faoi Threoir an AE nó do phas leis an stampa inimirce a fuair tú nuair a tháinig tú go hÉirinn in éineacht le d' UPSP a eisíodh le déanaí.
- cruthúnas ar sheoladh baile. Má tá tú ag fanacht i lóistín Stát, óstán nó óstallán, beidh litir shínithe ar pháipéar ceanteidil ag teastáil a dheimhniú é seo.

Tuigeann comhair chreidmheasa go hiomlán an staid dheacair a bhíonn agat. Déanfaidh siad gach iarracht oibriú leat chun teacht ar réitigh oiriúnacha chun cabhrú lena gcuid riachtanas airgeadais.

Institiúidí airgeadais eile

Allied Irish Bank (AIB) - <https://aib.ie/help-and-guidance/need-extra-help/accessibility/ukraine>

Bank of Ireland - <https://www.bankofireland.com/ukraine-crisis/>

Permanent TSB Group - <https://www.permanenttsb.ie/ukraine-crisis/>

EBS - <https://www.ebs.ie/support/daily-online-banking-faqs/current-account-faqs>

Tá leabhrán déanta ag Bord Cultúir baincíreachta na hÉireann mar Threoir maidir leis an mBunchuntas Bainc. Is féidir an treoir a íoslódáil ag <https://www.irishbankingcultureboard.ie/publications/ibcb-basic-bank-account-guide-2/>

CUID 4

Seirbhísí Faisnéise do Shaoránaigh- 0818 07 7860 www.citizensinformation.ie

Buail isteach i d'oifig áitiúil chun foirm nó leabhrán eolais a fháil agus tuilleadh eolais a fháil faoinár seirbhísí faisnéise, comhairle agus abhcóideachta. Nuashonraítear an suíomh gréasáin go minic.

- Níl aon táille ar an tseirbhís
- Déileálfar le do cheist faoi rún daingean
- Tá d'ionad áitiúil neamhspleách ar gach seirbhís reachtúil
- Soláthróirí oilte faisnéise a sholáthraíonn an tseirbhís
- Cuireann siad eolas ar fáil ar, Díl Fostaíochta, Tithíocht, Leas Sóisialach, Cúrsaí Teaghlaigh, Tacaíocht Sláinte, Tacaíocht Oideachais do dhaoine faoi Mhíchumas, CMÁ agus go leor ceisteanna agus inní eile!

Sláinte

COVID-19, Córas Sláinte, Cártaí Ieighis agus cártaí cuairte DG, Seirbhísí Sláinte, seirbhísí DG agus ospidéal, Fiaclóireacht, cluaise agus...

Leasa Shóisialaigh

Córas leasa shóisialaigh na hÉireann, Ag éileamh lócaíocht leasa shóisialaigh, Árachas sóisialach (ASPC), lócaíocht cúnaimh shóisialaigh...

Fostaíocht

Cineálacha fostaíochta, Féinmostaíocht, Tús a chur le hobair agus post a athrú, Oiliúint agus cuardach oibre, Tús a chur le hobair...

Airgead agus Cáin

Cáin, Creidmheasanna agus faoisimh chánach ioncaim, Creidmheasanna cánach agus faoisimh do dhaoine faoi mhíchumas, Cánacha caipíYI, Tithíocht...

Ag Bogadh Tíre

Saoránacht Éireannach, Lucht Iarrtha teamainn agus dídeanaíthe, An próiseas teamainn in Éirinn, Seirbhísí d'íarrthóirí teamainn in Éirinn...

Ag filleadh ar Éirinn

Do thuras abhaile a phleanáil, Ag filleadh ar Éirinn i ngéarchéim, Cónaitheacht agus saoránacht, Ag cur isteach iarratas le haghaidh leasa shóisialaigh...

Tithíocht

Teach a máil ar cíos, Teach a bheith i d'úinéarach, Teach a cheannach, Cabhair le teach a cheannach, Úinéirí Ythe, Riaráid' morgáiste, Cánacha...

Oideachas agus Oiliúint

Córas oideachais na hÉireann, Oideachas réamhscoile agus cúram leanaí, Bunoidreachas réamhscoile agus cúram leanaí, Bunoidreachas agus oideachas iarbunúscoile, Ag dul go d'...

Taisteal agus Caitheamh Aimsire

Pasanna, Taisteal thar lear, Aerthaisteal, Taisteal go hÉirinn, Gluaisteach, Ceannach nó díol feithicle, Tástálacha Tiomána, Tiománaí...

An Coimisiún um Iomaíocht agus Cosaint Tomhaltóirí (CICT)

Soláthraíonn an CICT faisnéis do thomhaltóirí faoina gcearta, airgeadas pearsanta agus sábháilteacht táirgí trí líne chabhrach do thomhaltóirí, rannán tiomnaithe dár súíomh gréasáin, feachtais feasachta poiblí, agus tionscnaimh oideachais airgeadais éagsúla. Conas teagmháil a dhéanamh linn:

Líne Chabhrach do Thomhaltóirí: + 353 (0)1 402 5555 nó féach ar ár [bhfoirm Déan teagmháil linn](#)

Uaireanta oscailte: 9 rn go 6 in, Luan go hAoine

Seoladh: Teach Bloom, Sráid na Iarnróid, Baile Átha Cliath 1, D01 C576

Suíomh gréasáin: www.cpc.ie

An Bord um Thionóntachtaí Cónaithe (BTC)

Is comhlacht poiblí neamhspleách é BTC a bhfuil sé mar ról aige tionóntachtaí a chlárú, seirbhís réitigh díospóide a oibriú, agus an earnáil cíosa chónaithe in Éirinn a rialáil.

Is iad príomhfheidhmeanna an BTC ná:

- Clár a choinneáil de thionóntachtaí cónaithe príobháideacha, de thionóntachtaí comhlachtaí ceadaithe tithíochta agus de thionóntachtaí cóiríochta a bhaineann go sonrach le mic léinn.
- Seirbhís réitigh díospóide a sholáthar do thionóntaí agus tiarnaí talún
- Taighde a dhéanamh ar an earnáil cíosa phríobháideach
- Comhairle bheartais a sholáthar don Rialtas maidir leis an earnáil cíosa phríobháidigh

An Bord um Thionóntachtaí Cónaithe, Bosca Poist 47, Cloich na Coillte, Co. Chorcaí, Éire

Uaireanta Oscailte: 9 rn go 5 in **Teil:** 0818 303 037 nó 01 702 8100

Leathanach baile: <http://www.rtb.ie/>

Bonkers.ie

D'ionad ilfhreastail le haghaidh do bhíll tí go léir

Glac páirt agus sábháil go mór, ó do bhíllí fuinnimh go dtí do mhorgáiste a shocrú

[Suíomh Comparaíde Éireannach. Ná Ró-íoc Ar Bhille Arís | bonkers.ie | bonkers.ie](http://www.bonkers.ie)

COMREG – An Coimisiún um Rialáil Cumarsáide

Tá rialacha dochta i bhfeidhm chun a chinntiú go gcaitheann soláthraithe teileachumarsáide leat roimh, le linn, agus tar éis duit clárú le haghaidh seirbhíse. Má théann rudaí amú, déan gearán go díreach leis an soláthraí seirbhíse ar dtús. Mura bhfuil tú sásta lena bhfreagra, féadfaidh tú do ghearán a chur faoi bhráid [an Choimisiúin um Rialáil Cumarsáide \(ComReg\)](#).

SBCA (Seirbhís Buiséadaithe agus Comhairle Airgid)

Tá ár seirbhís saor in aisce.

Táimid anseo duit má tá tú ag streachailt le fiachais agus má tá cabhair uait. Is féidir leat comhairle neamhchlaonta a fháil ó SBCA chun cabhrú leat do chuid airgid a bhainistiú agus smacht a fháil ar fiachas. Cuirimid tacaíocht ar fáil ar líne, ar an nguthán agus aghaidh ar aghaidh. Is é Líne Chabhrach SBCA ná **0818 07 2000**, Luan go hAoine ó 9 rn go 8 in.

An Pobal Oscailte

Is é seo a leanas nasc chuig Painéal Comhairle Dlí an Phobail Oscailte a thairgeann comhairle dlí saor in aisce do theaghlach nó do ghrúpaí urraíochta pobail ag am ar bith le linn na tréimhse urraíochta <https://theopencommunity.ie/free-legal-advice-panel/>

Ag athlonnú go hÉirinn

Bean a bhog ón Astráil go hÉirinn lena fear céile a chuir an suíomh gréasáin seo le chéile. Cuireann sé eolas agus comhairle ar fáil faoi bhogadh go hÉirinn agus faoi do theach a bhunú anseo.

[Treoir Riachtanach ar Bhogadh go hÉirinn \(relocatingtoireland.com\)](http://relocatingtoireland.com)

IAITL - Ionad Acmhainní Idirnáisiúnta Thrá Lí - 13-14 Bungalónna Naomh Pádraig, An Bóthar Buí, Trá Lí Teil: 066 7127918 / 087 9822983 R-phost: info@tirc.ie

Tabhair faoi deara le do thoil go bhfuil Viktoriia ar dhuine de na hoibrithe tacaíochta idirchultúrtha i IAITL agus go bhfuil Úcráinis líofa aici.

ITICA – Ionad Tacaíochta Inimircigh Chill Airne - Aonad 6 Seanfhoirgneamh Comhar Creidmheasa Bóthar na bhFeánna, 91 An tSráid Nua, Cill Airne Co. Chiarraí (064) 662 0705 (064) 662 0705 Ríomhphost: info@kasi2000.com

Tabhair faoi deara go bhfuil Antonina ar dhuine de na hoibrithe tacaíochta idirchultúrtha i ITICA agus go bhfuil Úcráinis líofa aici..

CFCT – Comhpháirtíocht Forbartha Chiarraí Theas CLG

Is cuideachta forbartha áitiúil faoi stiúir an phobail é CFCT CLG a oibríonn i gcomhpháirtíocht le gníomhaireachtaí rialtais, comhpháirtithe sóisialta, baill tofa áitiúla, agus ionadaithe pobail agus deonacha. Cuireann CFCT CLG chun cinn agus tacaíonn sé le forbairt na bpobal inbhuanaithe, bríomhar i gCiarraí Theas agus feabhsaítear cáilíocht na beatha dóibh siúd a chónaíonn ann trí dheiseanna sóisialta agus eacnamaíocha a sholáthar. Soláthraíonn CFCT raon tacaíochtaí fostaíochta, féinfhostaíochta, oideachais, oiliúna, pobail & sóisialta.

Cill Airne Julie Thorne jthorne@skdp.net 0646636572

Cathair Saidhbhín Tetyana Olkhovska tolkhovska@skdp.net 0669472724

Cill Orglan & Ceann Mara Iryna Puzdria ipuzdria@skdp.net 0669761615

Ár suíomh gréasáin <https://www.southkerry.ie/>

Tabhair faoi deara gur oibríthe tacaíochta idirchultúrtha iad Tetyana agus Iryna sa CFCT agus go bhfuil Úcráinis líofa acu.

SOUTH KERRY DEVELOPMENT
PARTNERSHIP CLG.

NEWKD

Eagraíocht chomhpháirtíochta a chuireann fócas pobail ar forbairt shóisialta, eacnamaíoch agus fiontraíochta chun cinn i dTuaisceart, in Oirthear agus in Iarthar Chontae Chiarraí.

NEWKD (oifig chláráithe): Aras an Phobail, Croilar na Mistealach, Dean's Lane, Trá Lí, V92 CRW8

Teil. 066-7180190 r-phost: info@newkd.ie Suíomh Gréasáin: www.newkd.ie

Ciarráí Thuaidh – Zaid Kassoob – ZaidKassoob@newkd.ie – 083-1680377

Ciarráí Thiar – Robert Carey – RobertCarey@newkd.ie – 066-7180190

Trá Lí – Olya Maryntseva – OlyaMaryntseva@newkd.ie – 085-2896576

Tabhair faoi deara le do thoil go bhfuil Olya ar dhuine de na hoibríthe tacaíochta idirchultúrtha i NEWKD agus go bhfuil Úcráinis líofa aici.

Ionad d'Oibríthe Deonacha Chiarraí - www.volunteerkerry.ie www.facebook.com/KerryVolunteerCentre

7 Sráid na Mainge, Trá Lí, Co Chiarraí -066 7117966

Treoraíonn, tacaíonn agus neartaíonn seirbhísí Ionad d'Oibríthe Deonacha Chiarraí an obair dheonach ar fud Chiarraí. Tá na seirbhísí saor in aisce don phobal. Is é misean Ionad d'Oibríthe Deonacha Chiarraí ná luach na hoibre deonaí a chur chun cinn agus cur le raon agus cáilíocht na hoibre deonaí i gCiarraí. Tá sé ar cheann de naoi gcinn is fiche d'Ionaid d'Oibríthe Deonacha in Éirinn, ina cleamhnaithe d'eagraíocht forbartha d'oibríthe deonacha náisiúnta na hÉireann, Oibríthe Deonacha Éireann agus ina Carthanacht chláráithe. Is seirbhís saor in aisce é Seirbhís Socrúcháin Ionad d'Oibríthe Deonacha Chiarraí a thacaíonn le daoine atá ina gcónaí i gCiarraí ar spéis leo obair dheonach a dhéanamh chun ról deonach a fháil a oireann dá gcuid ama, spéise, scileanna, infhaighteacht agus inspreagadh. Is féidir le daoine a spéis a chlárú trí shuíomh gréasáin an Ionaid Deonach – www.volunteerkerry.ie. Nuair a bheid tú cláráithe, téitear i dteagmháil leat chun do spéis san obair dheonach, agus roghanna, a fhiosrú agus chun ról oiriúnacha oibríthe deonacha a phlé.

Coiste Chontae Chiarraí um Chúram Leanai

066 7181582 nó seol ríomhphost chuig info@kerrycountychildcare.com

Naomh Uinseann de Pól Chiarraí

Teil 066 7128021 Ríomhphost – svp.kerry@svp.ie nó svp.tralee@svp.ie

Is é ár bpríomhréimse oibre ná teagmháil duine le duine a thabhairt le daoine a bhfuil cabhair agus cúnaimh de dhíth orthu. Nuair a dhéanann duine teagmháil linn le hiarratas ar chabhair, is féidir leo a bheith ag súil le cuairt a fháil ó bheirt oibríthe deonacha NUP atá ann le héisteacht agus féachaint cén chabhair nó faisnéis is féidir linn a thairiscint.

Caitheann ár n-oibríthe deonacha am ag caint leo siúd a iarrann ár gcabhair lena chinntiú go dtuigeann muid go hiomlán na saincheisteanna atá rompu, rud a chuireann ar ár gcumas an tacaíocht is fearr is féidir a sholáthar. D'fhéadfaimis cúnaimh praiticiúil nó cúnaimh airgeadais a thairiscint le haghaidh bunriachtanais laethúla, nó d'fhéadfaimis faisnéis a thairiscint faoi sheirbhísí ábhartha eile.

Cuireann oibrithe deonacha ó gach gné den saol cúnamh NUP ar fáil i spiorad tacaíochta agus cairdis, agus déileáiltear lenár gcúairteanna ar fad ar bhealach atá go hiomlán faoi rún agus neamhbhreithiúnach.

Líonra Rannpháirtíochta Poiblí Chiarraí (LRP Chiarraí), Roinn Pobail, Comhairle Contae Chiarraí

Ráth Teas, Trá Lí. Teil: 066 – 713672 Ríomhphost: pnp@kerrycoco.ie Suíomh Gréasáin: www.kerryppn.ie

Tá Líonra Rannpháirtíochta Poiblí Chiarraí bunaithe le cur ar chumas grúpaí pobail i gCo. Chiarraí cead cainte a bheith acu ar cheisteanna a bhaineann leo.

Is é LRP Chiarraí an mheicníocht trína ndéanann an tÚdarás Áitiúil nasc/dul i ngleic leis an earnáil pobail níos leithne agus is é guth ionadaíoch na n-earnálacha pobail agus deonacha, ionchuimsiú sóisialta agus comhshaoil.

Is é príomhról an LRP líonra a chruthú a thabharfaidh le chéile na grúpaí pobail agus deonacha, na grúpaí ionchuimsiú sóisialta agus na grúpaí sainleasa comhshaoil. Roinntear faisnéis, agus is féidir le daoine oibriú le chéile ar chúrsaí beartais.

Comhpháirtíocht Áineasa agus Spóirt Chiarraí

Roinn Pobail, Comhairle Contae Chiarraí Ráth Teas, Trá Lí. Teil: 066 – 718 4776

Ríomhphost: info@kerryrecreationandsports.ie
Suíomh Gréasáin: www.kerryrecreationandsports.ie

Féachann Comhpháirtíocht Áineasa & Spóirt Chiarraí le rannpháirtíocht i spórt agus i ngníomhaíocht choirp a mhéadú agus, mar sin, sochaí níos gníomhaí, níos cuimsithí agus níos sláintiúla a chruthú.

Cuireann siad stíleanna maireachtála sláintiúla chun cinn agus an rannpháirtíocht uasta agus tá siad uilechuimsitheach agus fáilteach do chách. Éascaíonn Comhpháirtíocht Áineasa & Spóirt Chiarraí spórt agus gníomhaíocht fhísiciúil ag leibhéal áitiúil trí oibriú le clubanna, cóitseálaithe, agus oibrithe deonacha, agus trí thacaíocht a thabhairt do chomhpháirtíochtaí le heagraíochtaí agus grúpaí pobail eile. Cruthaíonn siad deiseanna le haghaidh rochtana ar oiliúint agus oideachas maidir le soláthar spóirt agus gníomhaíocht choirp, agus cuireann siad cláir, imeachtaí agus tionscnaimh spriocdhírithé ar fáil chun gníomhaíocht choirp agus rannpháirtíocht sa spórt a mhéadú. Is foinse áitiúil faisnéise iad faoi spórt agus faoi ghníomhaíocht choirp, ag cruthú feasachta agus rochtain ar dheiseanna.

PMVT - Iontaobhas Peter McVerry

Tacaíonn Iontaobhas Peter McVerry le daoine aonair ón Úcráin atá i gcóiríocht shealadach nó a bhfuil cóiríocht eile de dhíth orthu, chun teacht ar chóiríocht oiriúnach geallta. Nuair a bhíonn comhaontú ann dul ar aghaidh leis an aistriú, tacaíonn foireann Iontaobhas Peter McVerry leis na daoine aonair bogadh go dtí an réadmhaoin agus iad ag cinntiú go socraíonn siad ina gcóiríocht nua.

Leabharlanna Chontae Chiarraí:

Feidhmíonn Comhairle Contae Chiarraí trína seirbhís leabharlainne naoi mbrainse leabharlainne ar fud an chontae [Ballyunion](#), [Cathair Saidhbhín](#), [Oileán Chiarraí](#), An Daingean, Ceann Mara, [Cill Airne](#), [Cill Orglan](#), [Lios Tuathail](#) agus [Trá Lí](#).

Soláthraíonn gach brainse iasachtaí leabhar do dhaoine fásta agus do leanaí, lena n-áirítear closleabhair, teidil mhórchló, bailiúcháin tagartha, agus nuachtáin áitiúla agus laethúla.

Ag teacht le treoir an rialtais is déanaí, tá gach Leabharlann i gCiarraí tar éis athoscailt agus gnáthsheirbhísí iasachtaithe leabhar a sholáthar.

Tá áiseanna teoranta ríomhaireachta, wifi, [priontála](#) agus staidéir tar éis athoscailt i mbrainse ar fud an chontae.

Chun cabhair a fháil le rochtain a fháil ar sheirbhísí ar líne seol ríomhphost chuig onlinequeries@kerrylibrary.ie www.kerrylibrary.ie

LGBTQI+

[LGBT Ireland](#) - cuireann sé tacaíocht ar fáil do dhaoine [LGBTQI+](#) atá ag teitheadh ón Úcráin. Tacaíonn [LGBT Ireland](#) le daoine fásta ó 21 bliain. Do dhaoine óga, tagraíonn siad do [BelongTo](#)

KDYS

Is eagraíocht oibre don aos óg pobalbhunaithe é KDYS atá tiomanta do fhreastal ar gach duine óg i dtimpeallacht shábháilte, spráúil agus dhearfach, trí spásanna don aos óg, seirbhísí, faisnéis don aos óg, meantóireacht, oiliúint agus deiseanna leanúnacha dá bhforbairt iomlánaíoch a sholáthar. Tá spásanna, seirbhísí agus tacaíochtaí óige KDYS ar fáil ar fud an chontae. Tacaímid freisin le hoibríthe deonacha chun clubanna óige a sholáthar ina bpobal áitiúil.

Le haghaidh tuilleadh sonraí, tabhair cuairt le do thoil ar ár suíomh gréasáin www.kdys.ie nó chun teagmháil dhíreach a dhéanamh le ceann dár n-ionaid don aos óg:

Ríomhphost Eolas Ginearálta– info@kdys.ie

Cill Airne– 064 6631748 | killarney@kdys.ie

Trá Lí– 066 7121674 | tralee@kdys.ie

Lios Tuathail– 068 23744 | listowel@kdys.ie

Cill Orglan– 066 9790444 | killorglin@kdys.ie

Oileán Ciarraí– 066 7142648 | castleisland@kdys.ie

Suíomhanna Cabhracha Eile:

Trá Lí - “an bhfuil a fhios agat Trá Lí” is leathanach cabhrach Facebook é seo do chónaitheoirí cheantar Thrá Lí. Déan cuardach ar Facebook chun a chomhionann i do cheantar áitiúil

CUID 5

Aguisín 1

COMHAONTU CEADUNAIS DO SHOLATHAR COIRIOCHTA SEALADACH

(i gcás ina ngeallann úinéir réadmhaoín)

Tá an Rialtas Áitiúil, faoi choimirce na Roinne Tithíochta, Rialtais Áitiúil agus Oidhreacht, ag éascú glao gealltanais faoi stiúir an Údaráis Áitiúil le haghaidh réadmhaoine folamh/tithe saoire mar chuid de phróiseas gealltanais cóiríochta na hÚcráine le haghaidh socruithe idir úinéirí réadmhaoine agus tairbhíthe cosanta sealadaí faoin Treoir um Chosaint Shealadach (2001/55/CE).

Molann an Roinn go síneoidh úinéirí agus tairbhíthe réadmhaoine an comhaontú ceadúnais shealadach seo chun cearta úinéir na réadmhaoine agus an tairbhí a chosaint, agus chun an réadmhaoín féin a chosaint. Molann an Roinn go gcoimeádfadh gach páirtí cóip den chomhaontú seo.

Déantar an Comhaontú seo ar an 11/mm/ 2022.

IDIR

1. xxxxx “an tÚinéir(i)”
2. xxxxxxx an Ceadúnai”

DE BHRÍ GO

- A. Tá cead tugtha ag an Úinéir(i) cóiríocht a chur ar fáil ina réadmhaoín ar feadh tréimhse teoranta ama do theaghlai gh dídeanaithe ar bhonn carthanachta (“Tréimhse an Cheadúnais”);
- B. Ní dhéanann an Comhaontú Ceadúnais seo, agus níl sé beartaithe é a thabhairt nó a fhorchur ar an gCeadúnái nó na gCeadúnái, aon chearta agus oibleagáidí atá ag tionónta ná ní thugann sé an ceart don cheadúnái nó do na ceadúnái aon úsáid eisiach nó seilbh a bheith acu ar aon cóiríocht is féidir leis an gceadúnái nó na ceadúnái a úsáid, nó caidreamh an tiarna talún agus an tionónta a chruthú idir na páirtithe agus an t-úinéir nó na húinéirí a bhfuil rochtain leanúnach acu ar an gcóiríocht agus an ceart a choimeád ar bun bogadh thart nó na háititheoirí a athrú;
- C. Níl an Ceadúnái/na Cheadúnái le bheith i dteideal tionóntacht ná tionóntacht ghearsheilbhe nó cinnte, nó aon chosaint reachtúil faoi Achtanna na dTithe nó na hAchtanna um Thionóntachtaí Cónaithe nó faoi aon urrús tionachta reachtúil eile anois nó nuair a bheidh an ceadúnas seo críochnaithe;
- D. Tagraíonn an Comhaontú Ceadúnais seo don chóiríocht a thairgtear ag **Seoladh** (an “Réadmhaoín”) Deonaítear é don Cheadúnái nó do na Ceadúnaithe go hiomlán ar a nglacadh leis na téarmaí agus coinníollacha atá leagtha amach anseo agus ar chomhaontú leo;
- E. Áiríonn gach tagairt don Cheadúnái/Ceadúnái uatha an t-íolra agus a mhalairt go cruinn, agus baineann gach tagairt don Cheadúnái(i) fireann leis an baineann agus a mhalairt go cruinn;
- F. Ní éilíonn an cineál ceadúnais seo ar cheachtar páirtí fógra de chineál ar bith a thabhairt don pháirtí eile ag deireadh Tréimhse an Cheadúnais;
- G. Tá an ceart forchoimeáda ag an Úinéir/na hÚinéirí deireadh a chur leis an gComhaontú seo leis an gCeadúnái nó na Cheadúnái ar fhógra gearr (gan a bheith níos lú ná ceithre lá dhéag (14)) agus gan gá cúiseanna a thabhairt le deireadh a chur leis an gComhaontú;
- H. Tá eochracha na Réadmhaoine coinnithe ag an Úinéir/na hÚinéirí agus an ceart chun seilbh a fháil uirthi;
- I. Admhaíonn agus glacann an Ceadúnái leis seo go bhféadfaidh an tÚinéir/na hÚinéirí a éileamh nach bhfuil codanna áirithe den Réadmhaoín ar fáil lena n-úsáid ag an gCeadúnái/na Cheadúnái agus/nó go bhfanann seomraí áirithe faoi ghlas agus/nó go bhfuil limistéir stórála áirithe ann nach bhfuil ar fáil lena n-úsáid ag an gCeadúnái/na Cheadúnái, agus d’fhéadfadh go n-athróidh na réimsí seo le linn Tréimhse an Cheadúnais ag an gCeadúnái/Ceadúnái sa Réadmhaoín. Coinneofar Sceideal Coinníollach (fianaise ghrianghrafach ar staid na Réadmhaoine ag tús an tsocraithe ceadúnaithe) le haghaidh gach réadmhaoine;
- J. Ar na cúiseanna roimhe seo ní féidir leis an Úinéir(i) aon urrús tionachta a thairiscint don Cheadúnái nó do na Ceadúnaithe tar éis dó a chomhaontú nach n-iarrfar orthu an Réadmhaoín a fhágáil ar fhógra níos lú ná ceithre lá dhéag (14) agus tá ar an gCeadúnái(i) aontú leis an Úinéir(i) go bhfuil an chóiríocht shealadach sa Réadmhaoín á cur ar fáil dóibh ar an mbonn sin go docht

COMHAONTÁITEAR LEIS SEO ANOIS mar seo a leanas:

1. Mar chomaoin ar an gCeadúnaí(i) a chomhaontaíonn an Réadmhaoin a soláthraíodh anseo thíos a chothabháil agus aire a thabhairt di, AONTAÍONN an tÚinéir/na hÚinéirí chun cóiríocht shealadach ag an Réadmhaoin a sholáthar don Cheadúnaí nó do na Ceadúnaí;
2. COMHAONTAÍONN an Ceadúnaí/na Cheadúnaí agus CÚNANT SEO leis an Úinéir(i) mar seo a leanas:
  - 2.1. An Réadmhaoin, lena n-áirítear a gairdín nó clós tosaigh nó cúl más ann dó, ina bhfuil siad lonnaithe, a choinneáil glan agus slachtmhar agus i riocht maith le linn thréimhse a gcóiríochta inti;
  - 2.2. I gcás damáiste d'aon fheistis nó suiteach nó troscán sa Réadmhaoin le linn na tréimhse ina bhfuil siad cóiríochta inti, glacadh le dliteanas airgeadais as costas deisiúcháin
  - 2.3. Líon na ndaoine atá ina gcónaí agus ina gcodladh sa Réadmhaoin a theorannú do na daoine a ainmnítear sa Chomhaontú ceadúnais seo agus dá neasteaghlaigh agus gan cead a thabhairt d'aon pháirtí eile an Réadmhaoin a áitiú le linn Tréimhse an Cheadúnais;
  - 2.4. Gan aon athruithe a dhéanamh ná cur isteach ar aon fheistias sa Réadmhaoin;
  - 2.5. An Réadmhaoin a úsáid mar áit chónaithe phríobháideach amháin dá n-úsáid féin agus gan aon lóistéirí nó aionna a íocann a ghlacadh isteach
  - 2.6. Gan an Réadmhaoin, nó aon chuid di, a úsáid, ná a cheadú do dhaoine eile a úsáid le haghaidh gníomhaíochtaí atá contúirteach, maslach, díobhálach, urchóideach, mídhleathach, nó atá nó a d'fhéadfadh a bheith ina núis nó ina crá don Úinéir nó áititheoir aon réadmhaoine sa chomharsanacht nó a sháraíonn aon oibleagáidí le haon úinéir nó áititheoir eile na forbartha nó a sháraíonn an Cód Iompraíochta atá ceangailte nó aon rialacha eile a dhéanann gníomhaire bainistíochta na forbartha ina bhfuil an Réadmhaoin istigh iontu ó am go ham, (CUIR ISTEACH SONRAÍ).
  - 2.7. Gach muirear a íoc agus a urscaoileadh maidir le fóntais cosúil le leictreachas agus gás de réir mar a shonrófar don Réadmhaoin (a luaithe nach bhfuil ranniocaíocht faighte ó thríú páirtí;
  - 2.8. Gan aon pheataí a choinneáil sa Réadmhaoin nó timpeall uirthi (mura gcomhaontaítear go sainráite idir na páirtithe agus a luaitear sa chomhaontú seo);
  - 2.9. Gan ligean do bhruscar nó d'ábhair chomhchosúla carnadh sa Réadmhaoin nó timpeall air agus gach bruscar/boscaí bruscair a fhágáil amach le bailiú ar an lá bailithe boscaí bruscair cuí;
  - 2.10. An tÚinéir a shlánú in aghaidh gach éileamh, ráchairt, cailteanas, damáiste, costas, táille agus costas ar bith a bheidh ar an Úinéir mar gheall ar mhainneachtain an Cheadúnaí na cúnaint agus na hoibleagáidí atá sa Chomhaontú seo a urramú agus a chomhlíonadh.
  - 2.11. Chun cloí le coinníollacha uile aon pholasaí nó polasaithe árachais de chuid

an Úinéara a bhaineann leis an Réadmhaoin agus le ceanglais agus moltaí an árachóra(i);

- 2.12. Cead a thabhairt do ghníomhairí agus ionadaithe an Úinéara ag gach tráth réasúnach, le fógra réasúnach, dul isteach sa Réadmhaoin ar aon chríche agus gan cur isteach air;
- 2.13. Seachain caitheamh tobac laistigh den Réadmhaoin agus cosc a chur ar dhaoine eile é sin a dhéanamh
3. Admhaíonn an Ceadúnaí nó na Ceadúnaí leis seo agus glacann sé leis nach bhfuil aon leas acu sa Réadmhaoin ina bhfuil siad ar lóistín gur féidir a ligean nó a fholigeán nó a shannadh nó a bheith mar ábhar do cheadúnas, agus nach mbeidh aon ní sa Chomhaontú a cruthaíonn an gaol idir an tiarna talún agus an tionónta nó an gaol idir an ceadúnaí agus an ceadúnaí/na gceadúnaí amhail idir an tÚinéir(i) agus an Ceadúnaí/na Ceadúnaí. Ní thiocfaidh aon chearta reachtúla nó conarthacha ar thionóntacht i bhfoirm ar bith chun cinn mar thoradh ar áitiúocht ag an gCeadúnaí nó na gCeadúnaí sa chóiríocht seo a thairgtear dóibh.
4. Coinníonn an tÚinéir/na hÚinéirí an ceart seilbhe agus smachta ar an gcóiríocht a thairgtear agus féadfaidh sé dá rogha féin an chóiríocht a athrú ar choinníoll go dtabharfar fógra ceithre lá dhéag (14) ar a laghad don Cheadúnaí nó do na Ceadúnaí sula iarrtar orthu an réadmhaoin ina bhfuil siad ar lóistín a fhágáil.
5. Féadfaidh an Ceadúnaí/na Ceadúnaí an comhaontú seo a fhoirceannadh tráth ar bith ar fhógra nach lú ná seacht (7) lá a thabhairt.
6. Sa chás go gceanglaítear ar an gCeadúnaí/na Cheadúnaí an Réadmhaoin ina bhfuil siad ar lóistín a fhágáil agus nó ar fhoirceannadh an chomhaontaithe seo déanfaidh an Ceadúnaí/na Cheadúnaí, faoi réir an fhógra ceithre lá dhéag (14) ar a laghad a bheith seirbheáilte orthu, a chinntiú go bhfuil an Réadmhaoin agus a suiteach agus a feistis i ndea-chóir agus fágtha i riocht glan agus slachtmhar mar a bhí nuair a bhog an Ceadúnaí/na Ceadúnaithe isteach sa Réadmhaoin.

I BHFIANAISE GUR shínigh na Páirtithe leis seo a n-ainmneacha ar an dáta atá scríofa thuas.

Is é an Tréimhse Ceadúnais Chomhaontaithe ná: 12 mhí

Ainmneacha na ndaoine go léir a bheidh ina gcónaí sa réadmhaoin:

Arna shíniú mar GNÍOMHAS
Ag an ÚINÉIR(i):

Arna shíniú mar GNÍOMHAS
ag an gCeadúnaí(na gCeadúnaí):

Sínithe
fianaithe ag:

COMHAONTU CEADUNAIS DO SHOLATHAR CÓIRÍOCHTA SEALADACH

(i gcás ina ngeallann úinéir réadmhaoín)

Tá an Roinn Leanaí, Comhionannais, Míchumais, Lámphairtíochta agus Óige ('an Roinn') ag gníomhú mar éascaitheoir i bpróiseas gealltanais cóiríochta na hÚcráine le haghaidh socruithe idir úinéirí réadmhaoine agus tairbhíthe de chosaint idirnáisiúnta shealadach ón Úcráin. Faigheann an Roinn cúnamh san obair seo trí chomhpháirtithe a chur i bhfeidhm, mar shampla, údaráis áitiúla, Crois Dhearg na hÉireann, Ag Cabhrú le hÓstach na hÉireann, An Eagraíocht Idirnáisiúnta um Imirce (EII), agus Iontaobhas Peter McVerry.

Molann an Roinn go síneoidh úinéirí agus tairbhíthe réadmhaoine an comhaontú ceadúnais shealadach seo chun cearta úinéir na réadmhaoine agus an tairbhí a chosaint, agus chun an réadmhaoín féin a chosaint. Molann an Roinn go gcoimeádfadh gach páirtí cóip den chomhaontú seo.

Déantar an Comhaontú seo ar an LÁ MÍ 2023 IDIR

1. xxx ('an tÚinéir(i)')
2. xxx (Ceadúnaí/na Ceadúnaí')

DE BHRÍ GO

- A. Tá cead tugtha ag an Úinéir(i) cóiríocht a chur ar fáil ina réadmhaoín ar feadh tréimhse teoranta ama do theaghlaih dídeanaithe ar bhonn carthanachta ("Tréimhse an Cheadúnais");
- B. Ní dhéanann an Comhaontú Ceadúnais seo, agus níl sé beartaithe é a thabhairt nó a fhorchur ar an gCeadúnaí nó na gCeadúnaí, aon chearta agus oibleagáidí atá ag tionónta ná ní thugann sé an ceart don cheadúnaí nó do na ceadúnaí aon úsáid eisiach nó seilbh a bheith acu ar aon cóiríocht is féidir leis an gceadúnaí nó na ceadúnaí a úsáid, nó caidreamh an tiarna talún agus an tionónta a chruthú idir na páirtithe agus an t-úinéir nó na húinéirí a bhfuil rochtain leanúnach acu ar an gcóiríocht agus an ceart a choimeád ar bun bogadh thart nó na háititheoirí a athrú;
- C. Níl an Ceadúnaí/na Cheadúnaí le bheith i dteideal tionóntacht ná tionóntacht ghearsheibhe nó cinnte, nó aon chosaint reachtúil faoi Achtanna na dTithe nó na hAchtanna um Thionóntachtaí Cónaithe nó faoi aon urrús tionachta reachtúil eile anois nó nuair a bheidh an ceadúnas seo críochnaithe;
- D. Tagraíonn an Comhaontú Ceadúnais seo don chóiríocht a chuirtear ar fáil ag Ainm agus seoladh na réadmhaoine
Níl sé i gceist leis an gcomhaontú seo aon oibleagáidí dlíthiúla a chruthú do na hóstach i leith na n-aíonna, ná aon chearta dlíthiúla don aoi i leith an tí nó an óstaigh. (an "Réadmhaoín") Deonaítear é don Cheadúnaí nó do na Ceadúnaithe go hiomlán ar a nglacadh leis na téarmaí agus coinníollacha atá leagtha amach anseo agus ar chomhaontú leo;

- E. Áiríonn gach tagairt don Cheadúnaí/Ceadúnaí uatha an t-íolra agus a mhalairt go cruinn, agus baineann gach tagairt don Cheadúnaí(i) fireann leis an baineann agus a mhalairt go cruinn;
- F. Ní éilíonn an cineál ceadúnais seo ar cheachtar páirtí fógra de chineál ar bith a thabhairt don pháirtí eile ag deireadh Tréimhse an Cheadúnais;
- G. Tá an ceart forchoimeáidta ag an Úinéir/na hÚinéirí deireadh a chur leis an gComhaontú seo leis an gCeadúnaí nó na Cheadúnaí ar fhógra gearr (gan a bheith níos lú ná ceithre lá dhéag (14)) agus gan gá cúiseanna a thabhairt le deireadh a chur leis an gComhaontú;
- H. Tá eochracha na Réadmhaoine coinnte ag an Úinéir/na hÚinéirí agus an ceart chun seilbh a fháil uirthi;
- I. Admhaíonn agus glacann an Ceadúnaí leis seo go bhféadfaidh an tÚinéir/na hÚinéirí a éileamh nach bhfuil codanna áirithe den Réadmhaoin ar fáil lena n-úsáid ag an gCeadúnaí/na Cheadúnaí agus/nó go bhfanann seomraí áirithe faoi ghlas agus/nó go bhfuil limistéir stórála áirithe ann nach bhfuil ar fáil lena n-úsáid ag an gCeadúnaí/na Cheadúnaí, agus d'fhéadfadh go n-athróidh na réimsí seo le linn Tréimhse an Cheadúnais ag an gCeadúnaí/Ceadúnaí sa Réadmhaoin. Coinneofar Sceideal Coinníollach (fianaise ghrianghrafach ar staid na Réadmhaoine ag tús an tsocraithe ceadúnaithe) le haghaidh gach réadmhaoine;
- J. Ar na cúiseanna roimhe seo ní féidir leis an Úinéir(i) aon urrús tionachta a thairiscint don Cheadúnaí nó do na Ceadúnaithe tar éis dó a chomhaontú nach n-iarrfar orthu an Réadmhaoin a fhágáil ar fhógra níos lú ná ceithre lá dhéag (14) agus tá ar an gCeadúnaí(i) aontú leis an Úinéir(i) go bhfuil an chóiríocht shealadach sa Réadmhaoin á cur ar fáil dóibh ar an mbonn sin go docht

COMHAONTÁITEAR LEIS SEO ANOIS mar seo a leanas:

1. Mar chomhaoin ar an gCeadúnaí(i) a chomhaontaíonn an Réadmhaoin a soláthraíodh anseo thíos a chomhaontú agus aire a thabhairt di, AONTÁIONN an tÚinéir/na hÚinéirí chun cóiríocht shealadach ag an Réadmhaoin a sholáthar don Cheadúnaí nó do na Ceadúnaí;
2. COMHAONTÁIONN an Ceadúnaí/na Cheadúnaí agus CÚNANT SEO leis an Úinéir(i) mar seo a leanas:
  - 2.1. An Réadmhaoin, lena n-áirítear a gairdín nó clós tosaigh nó cúil más ann dó, ina bhfuil siad lonnaithe, a choinneáil glan agus slachtmhar agus i riocht maith le linn thréimhse a gcóiríochta inti;
  - 2.2. I gcás damáiste d'aon fheistis nó suiteach nó troscán sa Réadmhaoin le linn na tréimhse ina bhfuil siad cóiríochta inti, glacadh le dlíteanas airgeadais as costas deisiúcháin
  - 2.3. Líon na ndaoine atá ina gcónaí agus ina gcodladh sa Mhaoin a theorannú do na daoine a ainmnítear sa chomhaontú ceadúnais seo agus gan cead a thabhairt d'aon pháirtí eile an Maoin a áitiú le linn Tréimhse an Cheadúnais;

- 2.4. Gan aon athruithe a dhéanamh ná cur isteach ar aon fheistias sa Réadmhaoin gan toiliú na n-úinéirí;
  - 2.5. An Réadmhaoin a úsáid mar áit chónaithe phríobháideach amháin dá n-úsáid féin agus gan aon lóistéirí nó áionna a íocann a ghlacadh isteach;
  - 2.6. Gan an Réadmhaoin, nó aon chuid di, a úsáid, ná a cheadú do dhaoine eile a úsáid le haghaidh gníomhaíochtaí atá contúirteach, maslach, díobhálach, urchóideach, mídhleathach, nó atá nó a d'fhéadfadh a bheith ina núis nó ina crá don Úinéir nó áititheoir aon réadmhaoin sa chomharsanacht nó a sháraíonn aon oibleagáidí le haon úinéir nó áititheoir eile na forbartha nó a sháraíonn an Cód Iompraíochta atá ceangailte nó aon rialacha eile a dhéanann gníomhaire bainistíochta na forbartha ina bhfuil an Réadmhaoin istigh iontu ó am go ham
  - 2.7. Íocfaidh xxx €xxx an duine in aghaidh na míosa chun ola téimh, leictreachas agus bailiúcháin araidí a chlúdach..
  - 2.8. Íocfar é seo le buanordú isteach sa chuntas seo a leanas: SONRAÍ AN CHUNTAS An chéad íocaíocht ar an XXX chun an tréimhse XXX a chlúdach agus ar an XX lá de gach mí ina dhiaidh sin go dtí deireadh an chomhaontaithe seo.
  - 2.9. Gan aon pheataí a choinneáil sa Réadmhaoin nó timpeall uirthi (mura gcomhaontaítear go sainráite idir na páirtithe agus a luaitear sa chomhaontú seo);
  - 2.10. Gan ligean do bhruscar nó d'ábhair chomhchosúla carnadh sa Réadmhaoin nó timpeall air agus gach bruscar/boscaí bruscair a fhágáil amach le bailiú ar an lá bailithe boscaí bruscair cuir;
  - 2.11. An tÚinéir a shlánú in aghaidh gach éileamh, ráchairt, cailleanas, damáiste, costas, táille agus costas ar bith a bheidh ar an Úinéir mar gheall ar mhainneachtain an Cheadúnaí na cúnaint agus na hoibleagáidí atá sa Chomhaontú seo a urramú agus a chomhlíonadh.
  - 2.12. Chun cloí le coinníollacha uile aon pholasaí nó polasaithe árachais de chuid an Úinéara a bhaineann leis an Réadmhaoin agus le ceanglais agus moltaí an árachóra(i);
  - 2.13. Cead a thabhairt do ghníomhairí agus ionadaithe an Úinéara ag gach tráth réasúnach, le fógra réasúnach, dul isteach sa Réadmhaoin ar aon chríche agus gan cur isteach air;
  - 2.14. Seachain caitheamh tobac laistigh den Réadmhaoin agus cosc a chur ar dhaoine eile é sin a dhéanamh
3. Admhaíonn an Ceadúnaí nó na Ceadúnaí leis seo agus glacann sé leis nach bhfuil aon leas acu sa Réadmhaoin ina bhfuil siad ar lóistín gur féidir a ligean nó a fholigeán nó a shannadh nó a bheith mar ábhar do cheadúnas, agus nach mbeidh aon ní sa Chomhaontú a cruthaíonn an gaol idir an tiarna talún agus an tionónta nó an gaol idir an ceadúnaí agus an ceadúnaí/na gceadúnaí amhail idir an tÚinéir(i) agus an Ceadúnaí/na Ceadúnaí. Ní thiocfaidh aon chearta reachtúla nó conarthacha ar thionóntacht i bhfoirm ar bith chun cinn mar thoradh ar áitíocht ag an gCeadúnaí nó na gCeadúnaí sa chóiríocht seo a thairgtear dóibh.

4. Coinníonn an tÚinéir/na hÚinéirí an ceart seilbhe agus smachta ar an gcóiríocht a thairgtear agus féadfaidh sé dá rogha féin an chóiríocht a athrú ar choinníoll go dtabharfar fógra seacht lá (7) ar a laghad don Ceadúnaí nó do na Ceadúnaí sula iarrtar orthu an réadmhaoín ina bhfuil siad ar lóistín a fhágáil.
5. Féadfaidh an Ceadúnaí/na Ceadúnaí an comhaontú seo a fhoirceannadh tráth ar bith ar fhógra nach lú ná seacht (7) lá a thabhairt.
6. Sa chás go gceanglaítear ar an gCeadúnaí/na Ceadúnaí an Réadmhaoín ina bhfuil siad ar lóistín a fhágáil agus nó ar fhoirceannadh an chomhaontaithe seo déanfaidh an Ceadúnaí/na Ceadúnaí, faoi réir an fhógra seacht lá (7) ar a laghad a bheith seirbheáilte orthu, a chinntiú go bhfuil an Réadmhaoín agus a suiteach agus a feistis i ndea-chóir agus fágtha i riocht glan agus slachtmhar mar a bhí nuair a bhog an Ceadúnaí/na Ceadúnaithe isteach sa Réadmhaoín.

I BHFIANAISE GUR shínigh na Páirtithe leis seo a n-ainmneacha ar an dáta atá scríofa thuas.

Is é 6 mhí an Tréimhse Ceadúnais Chomhaontaithe, le hathbhreithniú tar éis 3 mhí tosaigh.. Ainmneacha na ndaoine go léir a bheidh ina gcónaí sa réadmhaoín:

Comhaontú chun freastal ar pheataí:

NÍL Arna shíniú mar GNÍOMHAS

Ag an ÚINÉIR(Í):

Arna shíniú mar ghníomhas ag an gCEADÚNAÍ(na gCeadúnaí):

Sínithe fianaithe ag:

Aguisín 2

Is é cuspóir an chomhaontaithe seo ná cabhrú le hóstach agus le haíonna roinnt treoirlínte simplí a bhunú maidir le conas maireachtáil go compordach le chéile. Is moltaí iad na samplaí thíos atá bunaithe ar aiseolas ó óstaigh ach ba cheart iad a chur in oiriúint do riachtanais do theaghlaigh agus do aíonna. De réir mar a athraíonn riachtanais beidh sé úsáideach athbhreithniú a dhéanamh ar na comhaontuithe gach cúpla seachtain nó mí. Aistriúchán Úcráinise thíos.

Ainm an óstach(óstaigh):

Ainm an aoi(anna):

Dáta:

Cistin m.sh. amanna béilí / spás chun bia a stóráil sa chuisneoir, reoiteoir agus cófra / béilí roinnte / glanadh / cé a cheannaíonn earraí grósaeireachta / athsholáthar príomhtháirgí, m.sh. bainne / airgead roinnte le haghaidh grósaeireachta / sneaiceanna agus rochtain ar bhia idir béilí má chomhroinntear earraí grósaeireachta	
Seomra Folctha m.sh. amanna úsáide an seomra folctha / spás stórála / tuáillí / conas a oibríonn an tumthéitheoir	
Níocháin m.sh. conas a oibríonn níocháin / am ar bith le haghaidh níocháin / cá háit leis an níocháin a thriomú	
Slándáil m.sh. úsáid eochracha / doirse a ghlasáil / fuinneoga / geataí a dhúnadh	

<p>Aíonna m.sh. daoine a thabhairt go dtí an teach nó ag roinnt spáis/ aon aíonna rialta nó imeachtaí nó deasghnátha tí</p>	
<p>Spás Roinnte agus Torann m.sh. amanna ciúine sa teach / am nó rochtain teilifíse / áit a choinneáil bróga, cótaí srl.</p>	
<p>Leanaí agus Tuismitheoireacht m.sh. úsáid teicneolaíochta / treoir do spás roinnte nó bréagáin / aon rialacha tí do leanaí</p>	
<p>Creideamh agus Cultúr m.sh. riachtanais maidir le paidreacha / deasghnátha teaghlaigh</p>	
<p>Peataí m.sh. aon riachtanais / beathú nó cuimilt</p>	
<p>Grianghrafadóireacht/físeáin m.sh. ní ghlacfar ná ní roinnfear aon ghrianghraif nó físeáin gan toiliú</p>	
<p>Tacaíochtaí Airgeadais m.sh. má tá na haíonna ag fanacht ar feadh tréimhse fada ama, ba cheart a phlé cad is féidir a dhéanamh i leith chostas reatha an tí.</p>	
<p>Cuir ranna breise leis mar is cuí</p>	

Dáta an chéad Chruinniú eile den Chomhaontú Comhroinnte Tí:

Uasfhad ionchasach fanachta an aoi:

Níl sé beartaithe leis an gcomhaontú seo aon oibleagáidí dlíthiúla a chruthú do na hóstach i leith na n-aíonna, ná aon chearta dlíthiúla don aoi i leith an tí nó an óstaigh, agus beidh ceachtar páirtí i dteideal deireadh a chur leis an socrú seo tráth ar bith le

héifeacht láithreach más rud é go creideann siad go bhfuil sé seo tuillte ag na himthosca. Más mian leis an óstach nó leis an aoi deireadh a chur leis an socrú seo, féadfaidh siad dul i dteagmháil le IPAS chun cóiríocht eile a fháil ukrainetempaccom@equality.gov.ie . Síníonn an t-aoi agus an t-óstach thíos mar fhianaise ar théarmaí bonnlíne a rannpháirtíochta sa socrú seo.

Síniú an t-Óstach: _____ Dáta:

Síniú an t-Aoi: : _____ Dáta:

THE OPEN
COMMUNITY

This booklet has been prepared by Kerry
County Coordination Team – a substructure
of Kerry Community Response Forum.

**FUNDED BY
HEALTHY IRELAND**

